

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN 5-6 YAŞ
ÇOCUKLARIN PEDAGOJİK SANAT ELEŞTİRİSİ
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHRİYE KOPUK

BALIKESİR, 2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN 5-6 YAŞ
ÇOCUKLARIN PEDAGOJİK SANAT ELEŞTİRİSİ
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHRİYE KOPUK

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. KAZIM BİBER

BALIKESİR, 2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda 201812575007 numaralı Mehriye KOPUK'un hazırladığı "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisi Düzeylerinin Belirlenmesi" konulu YÜKSEKLİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Doç. Dr. Sonnur İŞİTAN

İmza

Üye (Danışman) Doç. Dr. Kazım BİBER

İmza

Üye Dr. Öğr. Üyesi Umut Birkan ÖZKAN

İmza

.../.../...

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

.../.../2022

İmza

Mehriye KOPUK

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin belirlenmesidir.

Her bilimsel araştırma, belli bir özveri, çaba ve deneyimli kişilerin desteği sonucu ortaya çıkmaktadır. Araştırmam sürecinde birçok değerli kişinin yardım ve desteği olmuştur. Araştırmamın her aşamasında bana yol gösteren, bilgi ve birikimlerinden yararlandığım, araştırmamı sabırla ve titizlikle takip eden, gerektiğinde yaptığı yönlendirmeler ile beni motive eden, hoşgörü ve sevgisini hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Kazım BİBER'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans ders aşaması sürecinde akademik bilgilerini benimle paylaşan değerli hocalarım; Sayın Prof. Dr. Mesut SAÇKES'e, Sayın Doç. Dr. Sonnur İŞİTAN'a, çalışmama eleştiri ve önerileriyle büyük destek veren Sayın Doç. Dr. Sadet MALTEPE'ye, Dr. Öğretim Üyesi Oya ABACI'ya ve Dr. Öğretim Üyesi Umut Birkan ÖZKAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma verilerinin toplanması sırasında desteklerinden dolayı çalışma grubu de yer alan Balıkesir ili Altıeylül ve Karesi ilçelerindeki okul yöneticilerine, öğretmenlerine ve okul öncesi eğitime devam eden çocuklarına ve Maki Ailem'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Beni her zaman sabır ve ilgiyle dinleyen, çalışmam boyunca da yanımda olan Erdem Gökalp İLHAN'a, Şeyma DAĞDEVİREN'e ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, beni her zaman destekleyen, umut ve güven veren başta değerli annem Ummuhan KOPUK'a ve babam Rasim KOPUK olmak üzere aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

BALIKESİR, 2022

MEHRİYE KOPUK

ÖZET

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN 5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN PEDAGOJİK SANAT ELEŞTİRİSİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

KOPUK, Mehriye

Yüksek Lisans, Temel Eğitim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kazım BİBER

2022, 116 Sayfa

Bu araştırmada okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının pedagojik sanat eleştirisi yapabilmeleri düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Balıkesir ilinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocukları oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik örnekleme yöntemi ile belirlenen, Balıkesir İli Altıeylül ve Karesi ilçelerinde bağımsız anaokulu ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarına devam eden 5-6 yaş 15 kız, 15 erkek olmak üzere toplam 30 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yapılmış ve veri toplama araçlarından görüşme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından alanyazın incelenerek ve uzman onayı alınarak hazırlanmış olan 4 basamak, 35 sorudan oluşan “Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu” ve pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin değerlendirilmesi için araştırmacı tarafından uzman onayı alınarak geliştirilmiş dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) kullanılmıştır. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemleri kullanılarak betimsel analiz ile frekans ve yüzde gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin frekans ve yüzdelik değerleri alınmış, dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) kullanılarak analiz edilmiş ve veriler betimsel ve kategorisel analiz teknikleri ile araştırmacı tarafından yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda sanat eserinde görülenlerin, sanatın tasarım elemanları ve ilkeleri hakkında bilgilerin olduğu betimleme ve çözümlenme basamakları değerlendirildiğinde çocukların desteklenmesi gerektiği; yorumlama ve

yargılama basamaklarında ise kendi duygu ve düşünceleri ifade ettikleri için daha başarılı oldukları sonuçlarına ulaşmışlardır. Görsel okuma ve pedagojik sanat eleştirisi becerilerinin gelişmesi için bu becerilere yönelik etkinliklere yer verilmesi gerektiği, müze, sergi ve galeri alanlarına geziler düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Çok Alanlı Sanat Eğitimi, Sanat Eleştirisi, Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi

ABSTRACT

INVESTIGATION OF CRITICISMS OF PEDAGOGIC ART FOR 5-6 YEAR OLD CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATION

KOPUK, Mehriye

Master Degree, Department of Primary Education

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Kazım BİBER

2022, 116 Pages

In this study, it was aimed to determine the level of pedagogical art criticism of 5-6 year old children attending pre-school education. The population of the research consists of 5-6 year old children who continue their pre-school education in the province of Balıkesir in the 2020-2021 academic year. The study group of the research consists of a total of 30 children, aged 5-6, 15 girls and 15 boys, who attend independent kindergartens and kindergartens in primary schools in Balıkesir Province Altieylül and Karesi districts, which are determined by the typical sampling method, one of the purposive sampling methods. In the research, a case study from qualitative research methods was made and the interview method, one of the data collection tools, was used. As a data collection tool, the "Pedagogical Art Criticism Interview Form" consisting of 4 steps and 35 questions, which was prepared by the researcher after examining the literature and getting expert approval, and an analytical rubric developed by the researcher with expert approval to evaluate the level of pedagogical art criticism were used. In the analysis of the data, descriptive analysis and descriptive statistics such as frequency and percentage were used by using qualitative research methods. The frequency and percentage values of the data obtained in the research were taken, analyzed using a rubric, and the data were interpreted by the researcher with descriptive and categorical analysis techniques. As a result of the research, when the description and analysis steps, which include information about the design elements and principles of art, are evaluated, children should be supported; In the interpretation and judgment stages, it was concluded that they were more successful

because they expressed their own feelings and thoughts. In order to develop visual reading and pedagogical art criticism skills, it is suggested that activities related to these skills should be included and trips to museums, exhibitions and galleries are organized.

Keywords: Art Education, Multi-Field Art Education, Art Criticism, Art Education in Preschool Period

Umudu sonsuz çocuklara...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar	5
2. İLGİLİ ALANYAZIN	7
2.1. Kuramsal Çerçeve	7
2.1.1. 21. Yüzyıl Becerileri	7
2.1.2. Sanat	9
2.1.3. Sanat Eğitimi	14
2.1.4. Çok Alanlı Sanat Eğitimi (ÇASEY)	15
2.1.5. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi	21
2.2. İlgili Araştırmalar	22
3. YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Çalışma Grubu	29
3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri	31
3.3.1. Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu	31
3.3.2. Dereceli Puanlama Anahtarının (Analitik Rubrik) Geliştirilmesi	32
3.4. Verilerin Toplanma Süreci	35
3.5. Araştırmacının Rolü	37

3.6. Verilerin Analizi.....	38
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	39
4.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağı.....	39
4.1.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Düzeyleri	40
4.1.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	42
4.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağı	51
4.2.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Düzeyleri	52
4.2.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	54
4.3. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağı	64
4.3.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Düzeyleri	65
4.3.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	67
4.4. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağı.....	77
4.4.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Düzeyleri	78
4.4.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	80
4.5. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisi Alt Boyutları Arası Farklılaşmaya İlişkin Düzeyleri	91
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	94
5.1. Sonuçlar.....	94
5.1.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Sonuçlar	94
5.1.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Sonuçlar	95
5.1.3. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Sonuçlar	96

5.1.4. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Sonuçlar	96
5.1.5. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Alt Boyutlar Arası Farklılaşmaya İlişkin Sonuçlar	97
5.2. Öneriler.....	99
5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	99
5.2.2. Velilere Yönelik Öneriler	100
5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	101
KAYNAKÇA	102
EKLER.....	110
Ek 1. Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu	110
Ek 2. Dereceli Puanlama Ölçeği (Analitik Rubrik).....	111
Ek 3. İstihsal/Keçili Kompozisyon-Cemal Sait TOLLU.....	112
Ek 4. Köyün Genç Kadınları-Gustave COURBET	113
Ek 5. Etik Kurul Onayı.....	114
Ek 6. Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Dilekçesi	115
Ek 7. Onam Formu	116

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Okul Bilgileri	30
Tablo 2. Çocukların Cinsiyet Bilgileri	30
Tablo 3. Pedagojik Sanat Eleştirisi Yapabilme Düzeylerinin İncelenmesine İlişkin Değerlendiricilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması	33
Tablo 4. Kappa Değerinin ve Anlamlılığın Ölçüm Sonuçları.....	34
Tablo 5. Kappa İstatistiğinin Yorumlanmasına İlişkin Değer Aralıkları	34
Tablo 6. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Düzeyleri.....	40
Tablo 7. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağı İçin Genel Değerlendirme.....	41
Tablo 8. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Görüşleri	42
Tablo 9. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Görüşleri	44
Tablo 10. Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Düzeyleri.....	52
Tablo 11. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağı İçin Genel Değerlendirme.....	54
Tablo 12. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Görüşleri.....	55
Tablo 13. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Görüşleri.....	57
Tablo 14. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Düzeyleri.....	65
Tablo 15. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağı İçin Genel Değerlendirme.....	67

Tablo 16. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Görüşleri.....	68
Tablo 17. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Görüşleri.....	71
Tablo 18. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Düzeyleri.....	78
Tablo 19. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağı İçin Genel Değerlendirme.....	80
Tablo 20. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Görüşleri.....	80
Tablo 21. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Görüşleri.....	83
Tablo 22. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisi Alt Boyutları Arası Farklılaşmaya İlişkin Düzeyleri.....	91

KISALTMALAR LİSTESİ

ÇASEY	: Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
STEAM	: Science, Technology, Engineering, Art ve Mathematics
vd.	: ve diğerleri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın konusu ve problem durumu tanımlanmış, amaç, önem, varsayımlar ve sınırlılıklara dair gerekli bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu

Okul öncesi dönemde çocuğun, çevresindeki çeşitli uyaranlara karşı açık olduğu göz önünde bulundurulduğunda zengin öğrenme deneyimleri sayesinde sürekli öğrenmesini sağladığı, çocukları ilköğretime hazırladığı ve bazı kritik dönemleri kapsadığı için fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimleri oldukça hızlıdır. Okul öncesi eğitim, çocuğun bireysel ve gelişim özelliklerine uygun, kendini ifade etme ve öz denetim becerilerini geliştirerek, temel bilgi ve beceri kazanmasını sağlayan, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda sistemli bir şekilde organize edilmiş, planlı bir ortamda yeteneklerinin keşfedilmesine ve gelişmesine yardımcı olur (Gürkan, 1979; Dirim, 2004; Akaroğlu, 2014).

Çocuğun tüm gelişim alanlarının desteklenerek potansiyellerinin en üst seviyeye ulaşması okul öncesi eğitimin temel amacıdır (Zembat, 2005; Milli Eğitim Bakanlığı, 2013). Yapılan araştırmalarda okul öncesi dönemde aldığı eğitimin, bireyin kişiliği ve karakteri büyük ölçüde şekillenmekte ve kazandığı temel beceriler, ileriki yıllarda yeteneklerinin, öğrenme deneyimlerinin, sosyalleşmesinin ve zihinsel becerilerinin gelişimini destekleyerek okul başarılarında büyük bir katkısı olduğu tespit edilmiştir (Tekiner, 1997; Oktay, 2013; Akaroğlu, 2014).

Çocuğun fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gibi çok yönlü gelişimleri kadar; verilen sanat eğitimiyle de estetik gelişiminin desteklenmesi gerekmektedir (Aykanat,

2018). Çünkü çağımızda eğitim, bilim ve sanatın işbirliğine dayanmaktadır. Sanatın ve bilimin ortak amacı; insana hizmet etmek ve yeniyi keşfetmektir. Sanata ve duyguların eğitimine önem verildiğinde, duygular eğitilirken, zihinsel yeteneklerin, düşüncenin ve zekanın da geliştiği gözlemlenmektedir. Sanat, duygu ve düşünce arasındaki iç içe geçmiş bağlantıyı vurgularken, öğrenme ve gelişim sürecinin de etkin bir yardımcısı olur (Yolcu, 2018).

Sanat eğitimi, her yaştaki birey için gereklidir ve insan hayatında önemli bir yer tutar. Sanat eğitimine, bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için ihtiyaç duyulmaktadır (Yolcu, 2018). Bu yüzden sanat eğitimine okul öncesi dönemde başlanmalıdır. Çünkü estetik yargılar çocuğun yaşadığı kültürel şartlara bağlı olarak erken yaşta gelişir (Özer Kocamanoğlu, 2014). Bu yüzden okul öncesi dönemde verilen sanat eğitimi, çocuğa estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, heyecanlarını doğru biçimde yönlendirmeyi de öğretir. Sanat eğitimi, sanatçı yetiştirmeye değil, yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi yaratıcılığa yöneltip, onun fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir (Yolcu, 2018).

Çocuğun doğumuyla ailede başlayan eğitim, okul içinde ve dışında yapılan eğitim-öğretim ile yaşam boyu devam eder (Özalp, 2009). Çocuklar temel eğitim kurumlarına sanat, kültür ve estetik konusunda oldukça sınırlı bilgi ve deneyim ile gelirler. Bu yüzden bu konudaki yanlış ve eksik bilgilerin giderilmesi, estetik ve görsel duyarlılıkların artırılması, onlara, yeteneklerinin nasıl geliştirebileceklerine ilişkin teknik bilgi ve beceri kazandırabilecek bir görsel sanatlar eğitimi verilmelidir (Akaroğlu, 2014). Çocuğun yaşamı için gerekli olabilecek sanatsal becerilerin ve sanat kavramlarının gelişmeye başladığı bir dönem olan okul öncesi eğitim kapsamında gerçekleştirilen sanat eğitimi sayesinde çocukta var olan yaratıcılık ve hayal gücünün geliştirilmesi, şekillendirilmesi için ilk basamak oluşturulmuş olur (Özalp, 2009; Akaroğlu, 2014). Çocuğun estetik gelişimi, bireysel özellikler ve ilgi alanları göz önünde bulundurularak yapılan etkinliklerle, çocuğun sanat alanlarını benimsemesi ve yaşamının bir parçası haline getirmesi ile gerçekleşmektedir (Aykanat, 2018).

Almanya'da ilk olarak 19. yüzyılda çocukları sanat etkinlikleri ile tanıştıran Friedrich Froebel, etkinliklerde hamurla çalışma, boyalarla resim yapma, kâğıt

katlama, nakış ve dokuma gibi çalışmalara yer vermiştir. İngiltere’de Margaret Macmillan çocukların kendilerini ifade etme yolları ile ilgilenmiş, çocukların sanatsal ifadelerinin onların hayal güçlerinin bir ürünü olduğunu belirtmiş ve çocukların duygu ve düşüncelerini ifade ederken kullanabilecekleri her malzemeyi içinde bulunduran bir ortam olması gerektiğini söylemiştir (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Çocukların hem insan yapımı hem de doğal nesnelere çalışmasını sağlamak, sanat materyallerini kullanarak kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine fırsat vermek, estetik duygusunu ve yaratıcılıklarını geliştirmek, çizgiyi, biçimi, rengi ve dokunuşu öğrenebilmeleri için ortam yaratmak, sanat çalışmaları boyunca sanatsal ürünlere bakmalarını, bunlar hakkında bir şeyler öğrenmelerini ve tartışmalarını sağlamak da sanat eğitiminin diğer amaçları arasında yer almaktadır (Miller, 1996’dan Aktaran Ulutaş ve Ersoy, 2004). Ancak çocuklarla çalışmaları hakkında tartışmak ihmal edilebilmektedir. Genellikle öğretmenler çocuklarla renk, çizgi, biçim gibi öğeleri içeren teknik bir konuşma yapmaktadır. Öğretmen çocukların çalışmalarının özellikleri hakkında konuştuğunda, çocukların öz güvenleri gelişecek, kendisinin veya başkasının sanat eserine bakmayı, estetik özellikleri görmeyi ve bunlarla ilgili tartışmayı öğreneceklerdir (Feeney ve Moravcik, 1987).

Sanat eğitiminin temel amacı, sanat eserinin dış görünüşünü tanımlamak değil, eserin içeriğindeki anlamı ortaya çıkarmaktır. Okul öncesi dönemde yapılan sanat etkinlikleri bireyin; sanata yönelik bilinçli hükümler verebilmesini, güzel olana duyarlılık kazanmasını, her türlü anlatım biçiminde estetik yaşantılar edinmesini, sanat eserlerini doğru algılayabilmesini ve doğru olarak değerlendirebilmesini sağlar (Ulutaş ve Ersoy, 2004; Ayaydın ve Kurtuldu, 2010).

Bütün bu açıklamalara göre gelişimin en hızlı olduğu okul öncesi dönemde başlanan sanat eğitimin çocuklardaki estetik beğeni, sorgulama, karşılaştırma yapma gibi becerilerinin gelişmesinde etkili olacaktır.

Yukarıda açıklanan bilgilerin ışığında bu araştırmanın problemini, okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının pedagojik sanat eleştirisi yapabilmeleri düzeylerinin belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı ‘‘Okul ncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının pedagojik sanat eleştirisini yapabilmeleri hangi düzeydedir?’’ sorusuna yanıt aramaktır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt bulmaya çalışılmıştır.

1. Okul ncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde betimleme basamağı hangi düzeydedir?

2. Okul ncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde çözümlleme basamağı hangi düzeydedir?

3. Okul ncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde yorumlama basamağı hangi düzeydedir?

4. Okul ncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde yargılama basamağı hangi düzeydedir?

5. Okul ncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisini düzeyleri alt boyutlar arası farklılaşma var mıdır?

1.3. Araştırmanın nemi

Milli Eğitim Bakanlığı, gerek okul öncesi eğitim programında gerekse ilkokul programlarında informal öğrenme ortamlarının kullanılmasını, müze, sanat galerisi gibi yerlerle çocukların iletişime geçmesi, sanat ve sanatçıya yönelik eleştirel bakış aıların geliştirilmesini önermektedir. Çocukların sanata yönelik deneyimlerinin onların eleştirel düşünme, yaratıcılık ve dil becerilerini olumlu etkilediği literatürle desteklenmektedir. Bu noktadan hareketle mevcut çalışma, çocukların sanat ve sanat eserlerine bakış açıcı geliştirmelerini sağlayarak, çocukların 21. yüzyıl becerilerinden eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri destekleyecektir. Ayrıca lkemizde bu alanda yapılmış çalışmaların az sayıda olduğu düşünüldüğünde bu araştırma literatüre getireceği katkıyla da zgn bir çalışma niteliğindedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara çekinmeden, kendi düşüncelerini, içtenlikle söyledikleri varsayılmaktadır.
2. Çocukların daha önce de eğitim programının içerisinde görsel okuma yaptıkları var sayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

1. Kuramsal çerçeve açısından ulaşılabilen tezler, makaleler, kitaplar, dergiler, internet veri tabanları gibi yazılı bilgi kaynakları ile sınırlıdır.
2. 2020-2021 eğitim-öğretim dönemleri arasında elde edilen verilerle sınırlıdır.
3. Balıkesir İli Karesi ve Altıeylül ilçelerinde bulunan bağımsız anaokullarına ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarına devam eden 60-72 ay grubunda yer alan 15 kız ve 15 erkek olmak üzere toplam 30 çocuk ile sınırlı tutulmuştur.
4. Araştırmada kullanılan sanat eserleri ve Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara verilen cevaplardan elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sanat: Bireyin kendini ifade ederken kullandığı nitelikli yöntemlerden biri olan sanat, bir duygu ve düşüncenin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ya da bir ifade sonucu ortaya çıkan yaratıcılığı sonucunda kişide oluşturduğu beğeni hissidir (Tezel, 2015).

Sanat Eğitimi: Bireyin duygularını, düşüncelerini, izlenimlerini, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeyde anlatıma ulaştırabilmek amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüne sanat eğitimi denir (Yolcu, 2018).

Çok Alanlı Sanat Eğitimi: Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim sisteminin geliştirilmesi ve diğer disiplinlerin yanında sanatın da ön planda bulunması amacıyla Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezi tarafından geliştirilen bir yöntemdir (Şahin ve Alakuş, 2009).

Sanat Eleştirisi: Bireyin bir sanat eserini görerek, açıklayarak ve ilişkileri çözümleyerek, anlamlarını yorumlayarak, toplum için yargılayarak eser hakkında görüşlerini farklı bir bakış açısıyla ifade etmesine sanat eleştirisi denir (Alakuş ve Mercin, 2005; Yolcu, 2018).

Pedagojik Sanat Eleştirisi: Feldman'ın (1970) bireyin sanat eğitimin amaçladığı kazanımların gerçekleştirilmesinde betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargılama basamaklarında bulunan sorulardan oluşan sistemli bir yaklaşım türüdür (Alakuş ve Mercin, 2005).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın bu bölümünde, sanat eğitimi ile ilgili kavramlar alanyazında yer alan bilgiler ve değerlendirmelerden destek alınarak kuramsal çerçevede ve alt başlıklar halinde açıklanmıştır.

2.1.1. 21. Yüzyıl Becerileri

Bireylerin eğitim ve öğretim yaşantılarının yanı sıra her geçen gün ilerleyen, değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurabilmesi için, yaratıcı, eleştirel düşünebilen ve aynı zamanda eleştiriye açık olabilen, başkalarıyla iş birliği içinde çalışabilen, çözüm odaklı, yeniliklere ayak uydurabilen birtakım özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Birçok çalışmada 21. yüzyıl becerilerinin önemi ve neler olduğu karşımıza çıkmakta ve dikkat çekmektedir. Kabul gören bir sınıflama olmasa bile bazı ortak özellikler mevcuttur. Yapılan literatür taramasında ortaya çıkan sonuçları ele alındığında 21. yüzyıl becerilerini eleştirel düşünme (farklı bakış açısıyla problemlere yaklaşma), yaratıcılık (yeni yaklaşımlar deneme, ürünler ortaya koymak), iletişim kurma (fikirleri, sorunları ve çözümleri konuşabilme) ve işbirliği (sorumlulukları paylaşma, grupta beraber çalışma) olarak sınıflandırmak mümkündür (Aygün vd., 2016; Yalçın, 2018).

Yalçın (2018) 21. yüzyıl becerilerini 3 ana beceri altında toplayarak, öğrenme ve yenilik becerilerini eleştirel düşünme, iletişim, işbirliği ve yaratıcılık olarak ele almıştır. Yine Yalçın (2018) iletişim becerisini bireyin grupta nasıl etkileşimde bulunduğunu analiz etme ve fikirlerini ifade etme, etkin bir dinleyici olma; işbirliğini

ise ortak hedefler doğrultusunda etkili ve saygın bir biçimde farklı fikirleri değerlendirme, bireye düşen sorumlulukları yerine getirme olarak yorumlamıştır.

Hamarat ve Arkan (2018) karmaşık problemlerin çözümünde her ne kadar yaratıcı ve farklı çözümler olsa da bir noktadan sonra birey odaklı çözümlerin artık yetersiz kalacağı bunun yerine problemlerin ekip çalışmasıyla ve iletişimle çözüleceğini öne sürmüştür.

Eğitim sistemini ve eğitim programını sorgulayacak olursak okullarda verilen eğitimin ezberin ötesine geçemeyen, öğrencilerin not kaygısı nedeniyle düşünmesine olanak tanımayan bir yer olduğu göze çarpmaktadır (Özdemir, 2005). Bu sonucu düzeltmenin yolu olarak da eğitim sistemindeki ve programlarındaki değişiklikleri en temelden yani okul öncesi eğitiminden başlamanın daha uygun olduğu ortadadır. Okul öncesi eğitim programına 21. yüzyıl becerilerinin dahil edilmesi ve uygulanması, eleştirel düşünme ve yaratıcılık becerilerinin desteklenmesi, çocukların sorgulayan, üreten, işbirliği yapan ve yeniliklere açık birer birey olmalarının alt yapısını oluşturur. (Akgündüz ve Akpınar, 2018; Soylu, 2016).

Eleştiri kelimesi günlük kullanımda çoğu zaman yerme anlamında kullanılan, olumsuzluk hissi veren bir sözcük anlamı haline gelmiştir. Oysa kavram anlamı olarak eleştiri sadece olumsuzlukları ortaya koyan bir sözcük değil, bireyin bilgi birikimiyle bir nesne, durum, kişi veya olguyu derinlemesine inceleyerek anlaşılmasını sağlamaktır (Seferoğlu, 2000). Birey objektif bir şekilde kendi duygu ve düşüncesini karşısındaki insana kanıtlara dayanarak ifade etmesidir.

Eleştirel düşünme becerisine sahip bireylerin özelliklerinden yola çıkarak tanımlama yapmaya çalışırsak tutarsız düşünceleri ayırt edebilen, karşılaştırma yapabilen, çeşitli akıl yürütme türlerini kullanabilen, sonuca ulaşmak için çok yönlü düşünebilen gibi birçok zihinsel etkinliği içeren çok yönlü bir süreç olarak ele alabiliriz (Özdemir, 2005; Uluyol ve Eryılmaz, 2015; Yalçın, 2018).

Erken çocukluk döneminde dünyayı tanımaya ve öğrenmeye başlayan çocuklar aynı zamanda düşünmeye ve sorgulamaya başlarlar (Dağar, 2017). Eleştirel düşünme becerisinin okul öncesi eğitim döneminden itibaren verilmeye başlanması bireylerin içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamasının temellerini oluşturur. Eleştirel düşünme

becerisini kazanmış öğrenciler sorgulayan, yeniliklere açık, sorunları çözebilen ve topluma faydalı bireyler haline gelirler.

Yaratıcılık günlük hayatımızda karşılaşacağımız problemlerin çözümünden mimariye, sanattan teknolojiye ve yeni buluşlara kadar birçok alanda karşımıza çıkmaktadır. (Öztürk, 2004). Yaratıcılığı alışılmışın dışında çıkma, farklı çözüm yolları arama, var olan bilgileri kullanarak yeni bir sentez oluşturma, nesnelere kullanım amacı dışında kullanma vb. şekilde birçok şekilde tanımlamak mümkündür. Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme çoğu zaman birbirlerinin yeri kullanılsalar da yaratıcı düşünme farklı iki durum arasında bağlantı, ilişki kurma süreci olarak tanımlanabilir (Goodman, 1995'dan Aktaran Uluyol ve Eryılmaz, 2015). Eğitimde, sanatta ve bilimde farklı bakış açılarıyla yaklaşılsa da ortak birçok nokta vardır (Ceylan, 2019).

Okul öncesi dönemden başlayarak eğitimin her kademesinde sanatsal faaliyetlere ve yaratıcı etkinliklere yer verilmesiyle çocukların yetenek ve potansiyellerinin keşfedilmesi, gerekli yönlendirmelerin yapılması mümkündür (Akçum, 2005). Yaratıcılığın ve yaratıcı düşünmenin ön planda olduğu bir eğitim programında yetişen çocuk kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmesine olanak sağlarken sanata karşı daha duyarlı daha detaylı öznel bir bakış açısı geliştirir (Birsun, 1990).

2.1.2. Sanat

İnsanların tarih boyunca çevresinde gördüklerini, yaşadıklarını, duygu ve düşüncelerini çeşitli yollarla gelecek nesillere aktarma, yansıtma çabalarından biri olan sanat kimi zaman mağaranın duvarına çizilmiş bir resim, kimi zaman dillerden düşmeyen bir ezgi, kimi zaman da yıllarca eskimeyen bir kitap olarak karşımıza çıkmıştır. Çok geniş bir yelpazeye sahip olan sanat, farklı alanlarda, farklı şekillerde tanımlanmıştır (Dede, 2016).

Tolstoy'a (2008) göre "Sanat, bir duyguyu yaşayan insanın, o duyguyu bilerek ve isteyerek başkalarına aktarma olayıdır." Tansuğ'a (1988) göre "Sanat, insanın ruhsal düzen ihtiyacını karşılayan bir biçim yaratma eylemidir." Artut'a (2004) göre

ise sanat, “İnsan ile doğadaki nesnel gerçeklikler arasında estetik ilişki; insanların doğa karşısında duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz, ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde kişisel bir üslupla ifade etme çabasıdır.”

Sanat üzerine yapılan tanımların ortak özellikleri doğrultusunda insanların duygu ve düşüncelerini çeşitli araçlar kullanarak ortaya çıkardığı esere aktarmasıdır diyebiliriz.

Evrensel bir iletişim aracı olan sanat eseri, farklı kültürlerden, ülkelerden veya kökenlerden olan insanların birbirlerini anlamasına, duygularını paylaşmasına, birbirleriyle etkileşim kurmasına olanak sağlar (Castells, 2001; Anderson, 2003).

Kendilerini ve dünyayı tanıma aşamasında çocuklar, çevrelerinde bulunan nesnelere veya kişileri taklit ederek resim, dans, heykel vb. ürünler ortaya koyarak duygu ve düşüncelerini ifade etmeye çalışırlar (Çakır İlhan, 2002). Okul öncesi dönemde çocukları sanatçılarla ve sanat eserleriyle buluşturmak onların bakış açılarının gelişmesine, yaratıcılıklarının artmasına imkan tanır. Sergi, müze, sanat galerileri ve çalışma atölyeleri gibi yerlere yapılan geziler, çocuklarla sanatçıları bir araya getirerek sanat eserleri hakkında yapılan sohbetler, tartışmalar ve eleştiriler çocukların sanat eserlerinin yanında kendi eserlerini de inceleme ve değerlendirme yapmalarını, çocukların estetik bir bakış açısı kazanmalarını sağlamaktadır.

Her ne kadar insanların sanatsal zevk ve tercihleri birbirlerinden farklılık gösterse de sanat eserleri hakkında konuşmak, incelemek ve eleştiri yapmak için genel kabul görmüş bazı ölçütler vardır. Sanatı oluşturan tasarım elemanlarının ve tasarım ilkelerinin bilinmesi, sanat eserlerinin daha doğru bir şekilde incelemesini ve eleştirmesini sağlar. Sanatın tasarım elemanları renk, çizgi, doku, biçim-form, mekan-boşluk gibi bir sanat eserinin görünen, sezilen, hissedilen somut unsurlardır. Sanatın tasarım ilkeleri ise kompozisyon, perspektif, denge, vurgu, ahenk, değişiklik, dereceleme (hiyerarşi), ışık-gölge, hareket ve ritim, oran-orantıdır. Tasarım ilkeleri sanat eserine yüzeysel değil, derinlemesine bakıldığında görülür (Barlas, 2010; Yolcu, 2018).

2.1.2.1. Sanatın Tasarım Elemanları

2.1.2.1.1. Renk

Bir ışık kaynağından gelerek nesnelere veya yüzeylerden yansıyan ışınların görme duyumuzda bıraktığı etkiye renk denir (Yolcu, 2018). Görsel sanatlarda renk olgusu eserin önemli noktalarını vurgulayan en önemli araçlardan birisi olmuştur. Yarattığı bu etkiden dolayı sanatçılar armoni türlerinden birini kullanarak estetik açıdan güçlü eserler bırakmaya çalışmışlardır (Uludağ Eraslan, 2020).

2.1.2.1.2. Çizgi

Resim sanatının temel elemanlarının başında yer alan çizgi, sanat eserinde nesnenin ilk dış sınırlandırma eylemi olarak ilk çağlardan günümüze varlığını sürdüren sanatçının kimliğinde büyük rol oynayan iletişim aracı olarak tanımlanabilir (Özbay, 2015). Ayrıca çizgi sadece sınırlandırma yapmaz, bir sanatçının elinde nesneye hareketi ve kütleyi verebilir (Yolcu, 2018). Çizgiler ebat, yön uzunluk, genişlik, ağırlık gibi kendilerine has kişilik ve özelliklere sahiptir (Fox ve Schirmacher, 2018).

2.1.2.1.3. Doku

Sanatçının eserinde ustalıkla işlediği küçük detaylar olarak sanat etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullanılan bir kavramdır. Bir nesnenin pürüzlü, düz, sert, yumuşak olmasının resme yansımalarıdır. Kolaj, montaj, konstrüksiyon çalışmalarıyla farklı doku yüzeyleri eklenerek resim çalışmasına derinlik ve değer kazandırılabilir (Barlas, 2010; Fox ve Schirmacher, 2018).

2.1.2.1.4. Biçim-Form

Somut bir nesnenin uzayda kapladığı üç boyutlu alanı ifade etmesine form denir. Tüm varlıkların kendilerine has özelliklerini taşıyan görüntüdür. Biçim ise resim sanatında formun iki boyutlu görünümüdür (Barlas, 2010).

2.1.2.1.5. Mekan-Boşluk

Sanatçı için bir taşın yüzeyi, bir tuval, bir duvar, kağıt veya bir pencere, eserini yansıtılabileceği bir alan olabilir. Eserinde kullanacağı öğeleri nereye, nasıl yerleştireceğini olumlu alanı ve olumsuz alanı nasıl kullanacağını düşünerek eserin odak noktasını ön plana çıkarmayı amaçlar (Fox ve Schirrmacher, 2018).

2.1.2.2. Sanatın Tasarım İlkeleri

2.1.2.2.1. Kompozisyon

Sanatçının eserinde kullandığı öğelerin bir uyum içinde yer almasıdır (Yolcu, 2018). Öğelerin sanat eserinde anlamlı ve uyumlu bir şekilde bir araya gelmesidir. Sanat eserinde tasarım ve kompozisyon başarısının genel işaretleri arasında yer alır. Bir eser çizgi, şekil, renk, doku ve desen içinde bir bütünlük arz edip etmemesine bakılarak tüm bu unsurlardan oluşan temel bölümlerden biridir. Bunların yanında genel bir düzen, ahenk, denge, vurgu, odak noktası ve organizasyon gibi noktalara da dikkat edilir (Altıntaş, 2007; Fox ve Schirrmacher, 2018).

2.1.2.2.2. Perspektif

Üç boyutlu formun iki boyutlu resme aktarılmasıdır. Yakınımızda yer alan varlıkların büyük veya gerçek boyutta olması, uzaklaştıkça küçülüp solması durumunun ifade edilişidir (Barlas, 2010).

2.1.2.2.3. Denge

Sanat eserinde denge sanatçının olumlu ve olumsuz alanı nasıl kullandığıyla ilgilidir. Sıcak veya soğuk renklerin dağılımı, renk tonlarının kullanımı, nesnelerin boyutları ve dağılımı, simetrik veya asimetrik denge kullanımı eserde dengeyi yakalamada kullanılan yollarından birkaçıdır (Fox ve Schirmacher, 2018). Barlas (2010)'a göre dengenin sağlanamadığı sanat eserleri izleyiciyi rahatsız eder ve başarılı olamaz.

2.1.2.2.4. Vurgu

Esere ilk bakışta dikkat çeken odak noktasına vurgu denmektedir. Sanatçının anlatmak istediği duygu, düşünce veya fikir öğelerinin eserin diğer bölgelerinin desteklemesiyle ön plana çıkartılmasıdır (Barlas, 2010).

2.1.2.2.5. Ahenk

Sanat eserinde kullanılan varlıkların renklerinin, dokularının, zıtlıkların, çizgilerin vb. uyum ve bütünlük sağlamasının ifade edilmesidir (Barlas, 2010; Yolcu, 2018).

2.1.2.2.6. Değişiklik

Boydaş (2005)'a göre ahenk eserde bütünlük ve uyum oluştururken, değişiklik izleyicinin dikkatini odak noktasına çekmek için kullanılır. Eserde yer alan ahengi ön planda tutmak veya dikkat edilmesi gereken asıl noktayı ortaya çıkarmak için benzerlikler arasındaki farklılıktır (Barlas, 2010).

2.1.2.2.7. Işık-Gölge

Sanat eserine aydınlık ve karanlık, derinlik ve ayrıntı kazandırmak için kullanılan terimlerdir. Işık kaynağına dönük yüzey veya dokular aydınlık olurken, nesnelerin ışık kaynağını etkilediği yerlerde gölgeler oluşur (Barlas, 2010).

2.1.2.2.8. Oran-Orantı

Sanatçının etkili bir eser oluşturması için eserde bulunan öğelerin karşılaştırılması ve dengelenmesidir. İzleyicinin dikkatini vurguya vermesi için yapılan çalışmalardır. Eseri monotonluktan çıkartmak için dahil edilen zıtlıkların dengeli bir şekilde dağılımını kompozisyonun etkisini arttıracaktır (Yolcu, 2018).

2.1.3. Sanat Eğitimi

Sanat da, sanat eserini ortaya çıkartan sanatçı kadar, o eseri anlayan bilinçli bir izleyici de o kadar önemlidir. Sanatçı, sanat eseri ve izleyici sanatı oluşturan üç temel unsurdur (Ülkü, 2009). Sanatçıya ve sanat eserine yönelik bilinçli eleştirilerde bulunabilen, doğru algılayabilen ve doğru değerlendirebilen izleyici adım adım ilerleyerek sanat zevkini kazanır (Ayaydın, 2010).

Bireylerde estetik algıyı oluşturmak, çok yönlü düşünmesi sağlamak, kendini ifade etme becerilerini geliştirmek günümüz eğitim programlarında öncelik vermemiz

gereken noktalar dır. Etkili bir sanat eğitim programıyla çocukların yaratıcılıklarını desteklemek ve problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sağlamak mümkündür (Akaroğlu, 2014).

Sanat eğitimin amacı sanat eserlerinin dış görünüşü tanımlamak değil; içindeki duygu, düşünce, fikir ve anlamlara ulaşmaktır. Bu yüzden sanat eğitimi estetik değerler kazanmaya yönelik eğitsel bir süreçtir (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulama basamaklarını içeren Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (CASEY) 1980'li yıllarda Amerika'da ortaya çıkmış ve benimsenmiştir (Güneş, 2015). Disipline Dayalı Sanat Eğitimi olarak da bilinen CASEY öğrenciyi pasif durumdan çıkartıp eğitimin tüm kademelerinde kullanılabilen bir yöntemdir.

Çocukların büyük keyif aldıkları etkinliklerin başında gelen sanatsal etkinlikler, çocuklara yeni dünyaların kapılarını açar. Kendi duygularını görsel sanatlar yoluyla ifade etmeye çalışan çocuklar, aynı zamanda CASEY ile sanatçının gözünden bakmaya çalışırlar.

2.1.4. Çok Alanlı Sanat Eğitimi (CASEY)

Ders programlarını dengelemek, sanata gereken önemi vermek ve sanatı eğitimin odaklarından biri haline getirmek adına uygulama çalışmaları, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetiğin bir araya gelmesiyle oluşturulan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi Getty Güzel Sanatlar Merkezi'nin çalışmalarıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin resmi okul sisteminde faaliyete geçmiştir (Aykut, 2006). Bu yöntemle öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlaması, farklı kültürleri anlaması ve tanınması, yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini geliştirmesi amaçlanmıştır.

Ülkemizde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi 1997 yılından itibaren CASEY, Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemi veya Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemi gibi isimlerle eğitim fakültelerinin Resim-İş Öğretmenliği bölümlerine YÖK ve Dünya

Bankası iş birliği ile Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında lisans derslerine dahil edilmiş ardından İlköğretim Sanat Öğretimi (1997) ve Ortaöğretim Sanat Öğretimi (1997) proje kitaplarıyla tanıtılmıştır (İnce, 2007).

Sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve uygulama alt disiplinlerin bir araya gelmesiyle oluşan ÇASEY, bu disiplinleri kesin bir çizgiyle ayırmadan farklı bakış açıları kazandırma amacıyla sadece uygulama veya sadece teoriden ibaret olmayarak sanat derslerini ve çocukların yeteneklerini geliştirmeyi amaçlar.

ÇASEY'i oluşturan alt disiplinler (dört temel ilke) şu şekilde açıklanmıştır.

2.1.4.1. Sanat Tarihi

Sanatın ortaya çıkışından günümüze kadar olan eserlerin incelemesinin ve tarihsel gelişiminin yapıldığı bir disiplin alanı olan sanat tarihi eserin konusunu, kullanılan malzemeleri, hangi dönemde yapıldığını ve dönemin özelliklerini, eserin yapıldığı yer ve bölgenin kültürel özelliklerinin araştırılmasına yönelik yapılan çalışmaları kapsar (Artut, 2004). Sanat tarihi öğrenen birey eserin ortaya çıktığı dönemim özelliklerini göz önünde bulundurarak başta kendi kültürü olmak üzere diğer kültürlerle ve sanata karşı bakış açısını olumlu yönde geliştirir.

Çocukların müzelere, sanat galerilerine veya sergilere götürülmesi orada bulunan sanat eserlerini incelemelerine ve geçmiş ile günümüz eserleri arasında karşılaştırma yapmalarına olanak tanır. Sanat tarihi öğrenirken çocuklar aynı zamanda geçmiş dönemleri aydınlatan kayıtlar olan sanat eserleriyle bu eserlerin yapıldığı dönem arasında ilişki kurarlar (Akaroğlu, 2014).

İnsanların duygu ve düşünce aktarım aracı olarak kullandıkları sanat, her çağda farklı özellikler göstermiştir. Sanat tarihi, sanatın ortaya çıkışından günümüze kadar insanların oluşturdukları eserlerin neden ortaya çıktığını, eserlerde kullanılan materyalleri neden seçtiklerini ve bu kullanılan materyallerin sınıflandırılmasını sağlayan bir disiplindir (Mülayim, 1994).

Kleinbauer (1989)'e göre sanat tarihi disiplini içsel ve dışsal sanat tarihi yöntemi olarak ikiye ayırmaktadır. İçsel sanat tarihi yönteminde eser üzerinde durulması gerektiğini, dışsal sanat tarihi yönteminde ise dönemin özellikleri üzerinde durulması gerektiğini vurgular (Gökay, 1998).

2.1.4.2. Estetik

Bireylerin yaşadıkları topluma, sosyoekonomik düzeylerine, kültürüne ve eğitim düzeylerine göre değişen estetik kavramı sanatta en güzeli arayan, güzelliği sorgulayan bir araştırma sürecidir (Stokrocki ve Kırısoğlu, 1997; Erinç,1998)

Estetik, bireylerde hoşlanma, beğenme duygusu ortaya çıkartan ve bu duyguları harekete geçiren, bireylerde farklılığı ortaya çıkarmaya ve anlamaya güdüleyen bir olgudur (Tezel, 2015).

Hem objektif hem de sübjektif yorumlara açık, eserden hoşlanma, eserin doğasını ve niteliğini anlama, eserin güzelliği hakkında deneyim kazanma basamağıdır. Bireylerin sanat eserlerini farklı şekillerde değerlendirmesi estetik algının eğitim ve kültürün etkisiyle şekillendiğini göstermektedir. Okul öncesi dönemde başlanan sanat eğitimi ile estetik algısı yüksek bireyler yetiştirilmesi mümkündür (Gökay ve Demir, 2006).

Bireyler sanat eğitimi aracılığıyla estetik bir bakış açısı kazanır. Estetik bakış açısı kazanmış bireyler çevresine daha dikkatli ve olumlu bakmaya başlarlar (Tunalı, 2004).

Estetik eğitim diğer disiplinlerle birleştiğinde bireylerin kendilerini tanımasına ve ifade etmesine olanak tanır (Gültekin, 2011).

2.1.4.3. Pedagojik Sanat Eleştirisi

Betimleme, çözümlenme, yorumlama ve yargı olmak üzere 4 alt basamaktan oluşan eseri daha iyi anlamak için sorular sorarak eser hakkında bilgi toplanan basamaktır. Detayların farkına varmamızı ve bir yargıya ulaşmamızı sağlayan sanat eleştirisi sayesinde görsel okur yazarlığın gelişimine de olumlu katkı sağlamaktadır (Barlas, 2010).

Stokrocki ve Kırıçoğlu (1996), yapmış olduğu çalışmada sanat eleştirisinin, bireylere bakmayı öğretmekle görsel algılarını geliştirdiğini ifade etmiştir.

2.1.4.3.1. Betimleme

Betimleme basamağında, bireylerin görüşlerinden ziyade “Eserde ne görüyorsun?” sorusuna cevap arandığı ve sanatın temel elemanlarının tespit edildiği basamaktır (Boydaş, 2005). Eserde yer alan tüm gerçek ve görsel objelerin herhangi bir öncelik sırası olmadan listelenmesini içerir (Barlas, 2010). Artut’a (2007) göre yorumlamanın sağlıklı yapılabilmesi için tanımlama basamağının doğru ve yeterli düzeyde yapılması gereklidir. Eksik yapılan tanımlamalar eserin yorumlanmasında amaca hizmet etmesini zorlaştırır.

Betimleme basamağının eserin dikkatli bir şekilde inceleyen öğrenciye “Bu eserde neler görüyorsun?”, “Eser hakkındaki ilk düşüncelerin nelerdir?” şeklinde sorular sorarak öğrencinin sanat eserini betimlemesi sağlanır.

Betimleme basamağında;

- Sanat eserinde neler görüyorsunuz?
- Sanat eseri hangi sanat formundadır? (resim, heykel, seramik, fotoğraf, mimari vb.)
- Bu sanat eserinde sence ne anlatılmaktadır?
- Sanat eserinin ismi ne olabilir?
- Eser kim tarafından yapılmış? gibi sorulara cevap aranır.

2.1.4.3.2. Çözümleme

Çözümleme basamağında sanat eserinde yer alan ve bir önceki basamakta ele aldığımız sanatın temel elemanlarının sanat ilkelerine dikkat ederek kompozisyondaki düzeni üzerinde durulur (Boydaş, 2005).

Artut (2004) eserin sanatsal dilinin belirlenmesinde betimleme, araştırma, tasarlama ve inceleme aşamaları olmadan ortaya çıkmayacağını ifade etmiştir. Ön analizi yapılan konunun benzer eserlerle olan ilişkisi incelenir, kullanılacak olan yöntem, araç gereçler ve teknik belirlendikten sonra sanat eserini hayata geçirilir.

Çözümleme basamağının sağlıklı yürütülebilmesi için aşağıdaki sorulara cevaplar verilmesi gerekmektedir.

- Sanat eserinde hangi renkleri görüyorsunuz?
- Sanat eserinde açık renkler mi daha çok kullanılmış, koyu renkler mi daha çok kullanılmış?
- Eserinde hangi çizgiler görünüyor (düz, dalgalı, zigzaglı, kalın, ince, eğri vb.)?
- Sanat eserinde hangi şekiller görünüyor (kare, üçgen, daire vb.)?
- Sanat eserinde bazı nesnelere önde iken bazıları arkada mı durmakta?
- Sanat eserinde gözünüze takılan ilk şey nedir? Neden öyle görüyorsunuz?
- Sanat eserinde birbiriyle aynı olan şekiller var mı?

2.1.4.3.3. Yorumlama

Yorumlama basamağında eserin birey üzerinde bıraktığı etki incelenir, kişisel duygu ve düşüncelerini ifade edilir, objektif yorumlar yapılır (Alakuş ve Mercin, 2005). Bireylerin bilgi birikimleri, kültürel ve estetik değerleri, eğitim düzeyleri gibi farklılıklar sanat eserlerine kesin ve tek bir yorum yapılmasının önündeki en büyük etkidir. Bireyler betimleme ve çözümleme basamaklarından elde ettikleri bilgileri

kullanarak sanat eseri hakkında öznel yorumlarını ve kişisel görüşlerini bu basamakta ifade ederler (Barlas, 2010).

Yorumlama basamağında aşağıdaki gibi sorular kullanılabilir;

- Sanatçı sanat eserinde ne söylemeye çalışıyor?
- Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?
- Bu sanat eserine baktığımızda sizde hangi duyguları hissettiriyor?
- Bu sanat eseri içinde olsaydın hangi sesleri duyarsınız?
- Bu sanat eserine siz isim verin desek, ne isim verirdiniz?
- Sanat eserinin adı sanat eserindeki konuyu anlatıyor mu?

2.1.4.3.4. Yargılama

Yargılama basamağında bireylerin sanat eseri hakkında vardığı sonuçların konuşulduğu, eserin neden değerli veya önemli olduğu tartışılır (Yolcu, 2018). Yargılama basamağında yorumlama basamağının tam tersi kişisel yargılardan uzak durulur. Barlas (2010)'a göre betimleme, çözümlenme ve yorumlama basamaklarından elde edilen verilere dayanarak yapılan objektif yargılardan uzak, göreceli cevapların alınamayacağı bir basamaktır. Akengin ve Ertuş (2019) ise bu basamakta önceki basamaklardan elde edilen bilgileri kullanılarak sanat eserinin değerinin belirlenmesinde bireylerin görüşlerinin önemi üzerine durmuştur.

Yargılama basamağıyla ilgili ortak noktaları ele aldığımızda betimleme, çözümlenme ve yorumlama basamaklarındaki bilgiler dikkate alınarak sanat eserinin başarılı veya değerli olup olmadığının tartışıldığı aşamadır.

Yorumlama basamağında sorulacak sorular aşağıdaki gibidir;

- Bu sanat eserinin güzel bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?
- Bu sanat eserini sevdiniz mi?
- Bu sanat eserini çevrenizdeki insanlardan kim daha çok sever?

- Bu bir sanat eseri midir?
- Bu eser sence önemli midir?
- Bir sanatçı neden bunun gibi bir sanat eseri yapmak ister?

2.1.4.4. Uygulama

Sanatsal öğelerin kullanılarak estetik değerlerde ürün ortaya koymaktır. Sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik ilkelerini amacına ulaşmasını sağlayan sonucun ve ürünün elde edildiği çok alanlı sanat eğitimi yönteminin alt disiplinidir.

Okul öncesi eğitim programında yer alan sanat etkinlikleri ÇASEY'in bu dönemde de uygulanabilir olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Okul öncesi dönemde sınıflarda yapılan sanat etkinliklerinin sadece uygulama basamağından çıkartılarak sanatsal okuryazarlığın kazandırılmasıyla "analiz", "sentez" ve "değerlendirme" gibi düşünme yeteneklerinin gelişimlerine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir (İşler, 2010).

2.1.5. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi

Sanat, çocukların dünyayı anlamalarına yardımcı olur. Duygularını ve düşüncelerini paylaşmak için sembollerini kullanabileceklerini görürler. Okul öncesi dönemde somut ve yaşam odaklı öğrenmeyi içeren görsel sanatlar eğitimi, çocukların güncel konularla aktif olarak ilgilenmeleri için gerekli olan bakış açılarının oluşumunu, nitelikli ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine destekler, öz disiplin ve öz saygısını güçlendirir (Isbell ve Raines, 2003).

Sanat çocukların hayal güçlerinin gelişmesini desteklerken, aynı zamanda el göz koordinasyonlarını geliştirerek başlangıçta kol hareketleriyle yapılan çizimlerin, el ve parmak yönetimiyle yapılmasını sağlar (Koster, 2001; Mayesky, 2006).

Görsel sanatlar eğitimi sayesinde çocukların dikkat ve motivasyonları artar, planlama, karar verme ve organizasyon becerileri gelişir. Çocukların kendilerini ifade etme yollarından biri olan resim, birçok okuryazarlık türüne zemin hazırlar. Sanata ilişkin sözcük ve kavramları öğrenmelerini sağlar. İletişime açık olmaları sayesinde farklılıklara saygı duymayı öğrenirler. Çocuklar sanatsal deneyim kazandıkça sanat eserlerini objektif olarak değerlendirebilirler, düşünme becerileri ve eleştirel bakış açıları gelişir. (Fox ve Schirmacher, 2018).

Okul öncesi dönemde sanat etkinlikleri çalışmalarının sistemli-sistemsiz şekilde yürütülmesi, sanat etkinlikleri ile ilkokula hazırlık çalışmalarının karıştırılması sonu olmayan bir kısır döngüyü beraberinde getirmiştir (Özalp, 2012; Ulus, 2020). Oysa sistemli bir şekilde verilen sanat eğitimi çocukların fiziksel, bilişsel, duygusal gelişimlerinin yanı sıra estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulama çalışmalarında da gelişim göstermelerine katkı sağlar (Özalp, 2012).

2.2. İlgili Araştırmalar

Mamur (2004) yapmış olduğu çalışmada sanat eğitiminin ölçme ve değerlendirme bölümünde herkes tarafından yaşanan güçlüğü ele alarak Çok Alanlı Sanat Eğitimi'nde uygulanabilir bir değerlendirme yöntemi bulmayı amaçlamıştır. 8. sınıfların ve öğretmenlerin olduğu iki ayrı evrene sahip olan çalışmada sanat derslerin ölçme ve değerlendirme bölümünde gözlem, görüşme ve literatür taraması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel verileri desteklemek için öğrenci ve öğretmenlere anketler uygulanmış ve tarama modelinden yararlanılsa da daha çok eğitsel eleştiri modelinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme yapma konusunda yeterli düzeyde olmadıkları, sadece süreç ya da sadece sonuca odaklanmak yerine ikisini birlikte değerlendirmeleri gerektiği, programlı bir şekilde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi uygulandığı takdirde öğrencilerin estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulama kısımlarında aktif rol alacakları ve yüksek başarı elde edebilecekleri ortaya çıkmıştır.

Şişginoğlu (2007) yapmış olduğu araştırmada Türkiye’de sanat eğitimin ölçüm ve değerlendirilmesinde belirli bir sistem olmadığı, yetenek ve özel değerlendirmelerin ön planda tutularak, eğitmen tarafından gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda Çok Alanlı Sanat Eğitimi yönteminde, sanat eğitiminde nasıl değerlendirilme yapılması gerektiğini incelemiştir. Araştırmacı deney ve kontrol gruplarına uyguladığı başarı testi sonucunda sanat eğitimin ölçme ve değerlendirme bölümünün net olmadığı görülmüştür. Bireyleri Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi sayesinde çok yönlü geliştirerek, her davranışının değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız Davun (2009) okul öncesi dönemde desteklenmiş olarak yapılan görsel sanatlar etkinliklerinin çocukların estetik beğeni düzeylerine etkini belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara’da bulunan Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı Çocuk Yuvası’ndaki 5-6 yaş 29 çocuktan 16’sı deney, 13’ü ise kontrol grubunu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında deney grubundaki etkinlikler uygulamalı olarak yapılmıştır. Kontrol grubundaki etkinlikler ise geleneksel yöntemlerle yapılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda deney grubunda yer alan çocukların estetik yargılarında anlamlı bir fark olduğu ve daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

Özalp (2009) okul öncesi döneminde görsel sanatlar etkinliklerinde kullanılan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin çocuklarda görülen değişikliği tespit etmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışma grubunu 5-6 yaş grubunda yer alan 21 çocuk oluşturmaktadır. Öncelikle kısa süreli bilgilendirilme, sonrasında renk, portre, suluboya tekniği, müze, mozaik yapımı, manzara resimleri, kıyafet tasarımı ve maske, afiş tasarımı, baskı tekniği, üç boyutlu ve figüratif çalışmalar hakkında 12 dersten oluşan bir uygulama yapılmıştır. Ders sonunda ölçme ve değerlendirme için çoktan seçmeli testler, boşluk doldurmalar ve eleştirmelerin yardımı ile bilgi ve beceriler test edilmiştir. Bilgilendirmenin etkili olması, uygulama sonuçlarını ileri bir düzeye getirmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin uygulama basamağı dışında diğer basamakların uygulanması çocuğun sanatsal gelişimini olumlu yönde desteklemektedir.

Özsoy ve Şahan (2009) çalışma grubunu 6. sınıfa giden iki farklı sınıftan toplam 62 çocuğun oluşturduğu, resim-iş ders programında yer alan 3 boyutlu çalışmaların Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine göre uygulanmasının, öğrencilerin sanata karşı tutumlarına nasıl katkı sağlayacağını araştırılması üzerine bir çalışma yapmışlardır. Kontrol ve deney gruplarının bulunduğu çalışmada biçimlendirme etkinlikleri geleneksel ve Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemleri uygulanarak öğretilmiştir. Araştırma sonucunda deney grubu için olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Bu yüzden daha etkili olabilmesi için eğitim programlarında Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine uzun süreli yer verilebilir. Deney ve kontrol grupları çocuklarının sanata yönelik tutumları arasında ise anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Şahin ve Alakuş (2009) Diyarbakır'da bulunan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıfa devam eden öğrencilerin başarısına ve öğretime, Sanat Eserlerini İnceleme dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine göre işlenmesinin etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Kontrol grubunda geleneksel yöntemler uygulanırken, deney grubunda Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön-test ve son-test nitel analizler kullanılarak incelenmiş ve deney grubu için olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Sistemli ve programlı olarak görsel sanatlar dersinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin uygulanmasının öğrencilere olumlu katkı sağlayacağı söylenebilir.

Subaşı (2014) yapmış olduğu çalışmada uygulanan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin çocuğun yaratıcılığına nasıl katkı sağlayacağını araştırmıştır. Çalışma grubu 7. sınıfa devam eden 48 çocuktan oluşmaktadır. Ön-test ve son-test uygulanan araştırmada deney grubuna Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine uygun çalışmalar uygulanırken; kontrol grubuna geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Araştırma sonucunda deney grubu, kontrol grubuna göre çalışma grubunda bulunan çocukların yaratıcılık düzeylerinin arttığı bilgisine ulaşılmıştır. Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin derslerde etkin bir şekilde kullanılması durumunda bireylere önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Acer (2015) araştırmasında 6 yaş grubu 120 çocuğun katıldığı çocukların sanata karşı düşüncelerini inceleyerek, farkındalık oluşturmayı amaçlamıştır. Çalışma grubunu 8 çocuğun oluşturduğu araştırmada sanat eleştirisi yöntemi kullanılmıştır.

Proje kapsamında gerekleŒen bu alıŒmanın baŒında ve sonunda çocuklara sanatçı ve sanat eseri hakkında sorular sorulmuŒtur. Elde edilen veriler betimsel ve kategorisel analiz teknikleri ile yorumlanmıŒtır. AraŒtırmada ocukların proje surecinde kazandığı deneyimler ve paylaŒımların, sanata karŒı bakıŒ açılarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaŒılmıŒtır.

Yolcu ve SubaŒı (2016) Görsel Sanatlar ders kapsamında çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin ocukların yaratıcılığına sağlayacağı katkılarda cinsiyet deėiŒkenliėinin etkisini incelemiŒlerdir. AraŒtırmanın alıŒma grubunu 7. sınıfa giden 48 ocuk oluŒurmaktadır. Deney grubuna çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemleri uygulanırken, kontrol grubuna geleneksel ğretim yöntemleri uygulanmıŒtır. Sonrasında Yolcu'nun (2001) geliŒtirmiŒ olduğu "Resimsel Yaratıcılık Testi" uygulanmıŒtır. Verilerin analizi sonucunda deney grubunda bulunan kız öğrencilerin puanları, erkek öğrencilere göre daha yüksek ıkmıŒtır. Uygulanan ok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin kız öğrencilerin resimsel yaratıcılık düzeylerini olumlu yönde etkilediği grlmŒtr.

Dalėar (2017) okul öncesi çocukların eleŒtirel dŒnme becerilerin desteklenmesinde Görsel Sanat Eğitimi Programı'nın etkisini belirlemek amacıyla yapmıŒ olduğu araŒtırmada 20'si deney, 20'si kontrol grubu olmak üzere 5-6 yaŒ 40 ocuk ile alıŒmıŒtır. Deney grubunu oluŒturan çocukların son-test puanları ile son-testten sonra yapılan izleme testi puanlarının ortalamaları incelendiğinde anlamlı fark ıkmamıŒtır, ancak ön-test puanları ile son-testten sonra yapılan izleme testi puanlarının ortalamaları incelendiğinde anlamlı fark ıkmıŒtır. Elde edilen verilerden yola çıkararak Görsel Sanat Eğitimi Programı'nın çocukların eleŒtirel dŒnme becerilerine etkisi olduğu sonucuna ulaŒılmıŒtır.

Karıp (2020) alıŒma grubunu Ağrı İbrahim een Üniversitesi Eğitim Fakültesi Görsel Sanatlar ğretmen adaylarının oluŒturduėu araŒtırmasında ğretmen adaylarının çok Alanlı Sanat Eğitimi'ne yönelik biliŒsel yapılarını incelemeyi amalamıŒtır. Bağımsız kelime iliŒkilendirme testinin kullanıldığı bu alıŒmada elde edilen verilerden frekans tablosu oluŒturulmuŒ ve kavram haritaları izilmiŒtir. AraŒtırma sonucunda çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi basamaklarının kendi içinde

ve basamaklar arasında keşiştiği noktaların olduğu ve bütün olarak incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde okul öncesi eğitime devam eden çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Aynı zamanda sanat eğitiminde lme ve değerlendirme bölümünde genel olarak deney ve kontrol gruplarına ön-test, son-test uygulanmıştır (Şişginoğlu, 2007; zsoy ve Şahan 2009; Şahin ve Alakuş, 2009). İçerik ve kategorisel yöntemin de kullanıldığı (Yıldırım ve Şimşek, 2018) görülmüştür. Bu çalışmada bir lme ve değerlendirme aracı olarak dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) geliştirilmiş ve kullanılmıştır.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, veri toplama araçları ve yöntemleri, verilerin elde edildiği çalışma grubu, veri toplama işlemi ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlere dair bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ve veri toplama araçlarından görüşme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın yaklaşımını belirleyen ve çeşitli aşamalarının bu yaklaşım çerçevesinde tutarlı olmasına rehberlik eden bir strateji olarak tanımlanan nitel araştırma deseni, sistematik, sınırları ve aşamaları net bir biçimde belirlenmiş süreci temsil eder (Yıldırım ve Şimşek, 2018, 67).

Nitel araştırma, gözlem, görüşme notları ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Nitel araştırma, teori oluşturmayı esas alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. Araştırmacının esnek olmasını, toplanan verilere göre araştırma sürecinin yeniden şekillendirmesini ve hem araştırma deseninin oluşmasında hem de bir araya gelen

bilgilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlemesini gerektirir (Yıldırım, 1999).

Nitel araştırma yöntemi, sosyal bilimlerde daha çok son zamanlarda gittikçe tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir. İnsan ve toplumun, değişken ve zengin bir yapıda olması nedeniyle bu alanla ilgili olgu ve olayları incelerken genelleme yapmaktan çok, farklı bakış açıları ve çözümlene türleriyle anlamaya çalışmanın daha önemli olduğu görülmüştür (Karataş, 2015). Aslında nitel araştırmanın kapsamlı bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Çünkü birçok kavramı içinde barındırmakta ve bu kavramlar değişik disiplinlerle ilişkilendirilmektedir. Fakat nitel araştırmaların temel özellikleri açısından incelendiğinde araştırma yönteminin görsel sanatlar öğretimine oldukça yakın olduğu görülür (Mamur, 2012). Nitel araştırma günlük deneyimi, katılımcıların düşüncelerini ve inançlarını dikkate alarak, gözleme, yorumlama ve çözümlene yapmanın bir yoludur. Bir başka deyişle nitel araştırma, süreçteki belirgin farklılıkların çeşitli görüş açılarından belirlenmesi ve çeşitli değişkenlerin fark edilmesiyle ilgilidir (Stokrocki ve Mary, 1991'dan Aktaran: Özsoy, 2001).

Nitel araştırmalarda en çok kullanılan görüşme yöntemi, ilk bakışta dinlemekten fazla bir şey gerektirmiyor gibi görünebilir. Oysa bir bilim ve sanat olan görüşme; duyarlılık, dikkat, kişiler arası etkileşim, zihinsel etkinlik ve disiplin gerektirmektedir (Yurdakul, 2004). Görüşme yöntemi sözlü iletişim yoluyla belli bir amaç doğrultusunda gerçekleşir (Yıldırım, 1999). Bilgi alınacak kişi ile yüz yüze gerçekleşen iletişim sayesinde, elde edilen verilerde açıklık ve kesinlik sağlar (Şen, 2010). Patton'a (1987, 56) göre görüşme yönteminin amacı, bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır. Görüşme yöntemi sayesinde, deneyimler, tutumlar, düşünceler, yorumlar ve zihinsel algılar gibi doğrudan gözlemleyemediklerimizi anlamaya çalışırız (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Literatürde örnek olay incelemesi ismiyle de bilinen durum çalışmaları bir araştırma yöntemi olarak kabul edilmektedir (Subaşı ve Okumuş, 2017). Belirli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymak amacıyla yapılan durum çalışmaları bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılır. Bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olan durum çalışmaları, bir ya da birden

daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağı sistemlerin derinlenmesine incelenmesini sağlar (Büyüköztürk vd., 2019, 23).

Görüşme yöntemi kaynakların ulaşılabilirliğine ve araştırmada toplanmak istenen verilerin özelliklerine göre; yapılandırılmış, yapılandırılmamış, yarı yapılandırılmış, etnografik ve odak grup görüşmesi olarak alt başlıklara ayrılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2019, 159). Nitel araştırmalarda sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik sayesinde veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme daha çok kullanılmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, araştırmacı önceden planlamış olduğu belli konu başlıkları ya da sorularla görüşmeyi gerçekleştirir. Araştırmacı, görüşme sırasında bazı esneklikler sağlayarak soruların sırasında, sorulma şeklinde değişiklikler yapabilir ve görüşme konusuna uygun sorular eklenebilir. Eklenen sorular sayesinde cevapların ayrıntılı bir şekilde anlatılması sağlanabilir (Türnüklü, 2000).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırmacının problem ve alt problemlerini yanıtlamak için veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmenin esnek olması sayesinde araştırmacı yapılandırılmış soruları her bir görüşmede düzenli olarak soracak ve başka önemli bir bilginin ortaya çıkması ihtimaline karşın sorulardan elde edilen cevaplara göre yarı yapılandırılmış sorular sayesinde çok daha ince ayrıntılı cevaplara erişebilecektir. Bu sayede araştırmacı görüşmeler arasında karşılaştırma yapabilme olanağına sahip olacaktır (Berg ve Lune, 2016).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yönteminden, tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, olası olmayan, seçkisiz bir örnekleme yaklaşımıdır. Amaçsal örnekleme, çalışmanın amacına bağı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istenildiğinde tercih edilir. Patton (1990) amaçsal örnekleme

ile ilgili 14 farklı stratejiden bahsetmektedir. Bu araştırmada, bunlardan biri olan tipik durum örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Tipik durum örnekleme yönteminde, araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıdaki durumdan tipik olan bir durumun belirlenerek bu örnek üzerinden bilgi toplanmasını gerektirir. Burada esas olan sıra dışı olmayan, ortalama, tipik bir durumun seçilmesidir. Araştırmacı tipik bir durumu seçebilmek amacıyla kouya ilişkin bilgisi olan kişilerle iş birliği yapar, durumları hakkında bilgi toplar ve sonunda çalışacağı tipik duruma, örneğe karar verir (Büyüköztürk vd., 2019, 92,93,94).

Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında, Balıkesir İli Altıeylül ve Karesi ilçelerinde bağımsız anaokulu ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarına devam eden 9 okuldan 5-6 yaş 15 kız, 15 erkek olmak üzere toplam 30 çocuk oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan okullara ve çocuklara ait bilgiler Tablo 1 ve Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Okul Bilgileri

Okul Türü	Frekans	Yüzde
Anaokulu	5	55,5
Ana sınıfı	4	44,4
Toplam	9	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubundaki okulların 5’i (% 55,5) bağımsız anaokulu, 4’ü (44,4) ana sınıfından oluşmaktadır.

Tablo 2. Çocukların Cinsiyet Bilgileri

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kız	15	50
Erkek	15	50
Toplam	30	100

Tablo 2'ye bakıldığında çalışma grubundaki çocukların cinsiyetinin %50'sinin kadın, %50'sinin erkek olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Araştırmada veri toplama aracı olarak çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından uzman onayı alınarak hazırlanan Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu kullanılmıştır. Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin değerlendirilmesi için kullanılacak bir dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) geliştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formuna ve dereceli puanlama anahtarının (analitik rubrik) hazırlanmasında izlenen yol aşağıda sunulmuştur.

3.3.1. Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu

Araştırmanın amacına ulaşmayı sağlayacak sorular açık ve net bir biçimde ifade edilmiş, açık uçlu, yönlendirme unsurlarını içermeyen ve sadece tek bir boyutla bağlantısı olacak şekilde farklı alternatifleri yazılarak listelenmiş ve bir soru havuzu oluşturulmuştur. Belirlenen sorulardan araştırmanın amacına en uygun olan sorular için uzman onayı alınmıştır. Betimleme basamağında 6, çözümlenme basamağında 10, yorumlama basamağında 8 ve yargılama basamağında 11 olmak üzere toplam 4 bölümden oluşan 35 soruya yer verilerek Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu (Ek-1) oluşturulmuştur.

Alanyazında belirlenen sıralamalar göz önünde bulundurularak sorular düzenlenmiş, daha fazla anlam ve somut verilere ulaşmak için sondalara yer verilmiştir. Sondalar, yanıtlar arasındaki boşlukları doldurmak için sorulan alt sorular olarak değerlendirilmektedir. Bu alt sorular, görüşme sürecinde toplanan verilerin derinlemesine incelenmesine ve zenginleştirilmesine yardımcı olmaktadır (Patton 1987'dan Aktaran: Yurdakul, 2004).

3.3.2. Dereceli Puanlama Anahtarının (Analitik Rubrik) Geliştirilmesi

Eğitim öğretim programlarında akademik becerilerin yanı sıra 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan eleştirel düşünme, düşüncelerini yaratıcı şekilde ifade etme, yaratıcılık ve yenilik becerileri gibi üst düzey becerilerin kazandırılması hedeflenmiştir (Atmaz, 2009). Bu hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etmek amacıyla değerlendirme yapılmalıdır. Değerlendirme, her alan da olduğu gibi sanat programında da çok önemlidir. Yapılan değerlendirmelerde çocukların uygulama (ürün oluşturma) yeterliliğine bakılmaktadır. Oysa bu süreçte çocukların duygusal, fiziksel, algısal, sosyal, estetik ve yaratıcı yöndeki gelişimleri söz konusu olduğu için sanatsal bilgileri, estetik deneyimleri ve eleştirel düşünme gibi becerileri de göz önünde bulundurulmalıdır (Mamur, 2010).

Yapılan araştırmalar sonucunda sonuç kadar sürecin de önemli olduğu göz önünde bulundurularak bu araştırma için dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) geliştirilmesi amaçlanmıştır. Dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik), performansı oluşturan çeşitli beceri ve süreç gibi alt boyutlara ayırarak farklı açılardan puanlanır. Bu puanlar hem toplam puanı hem de alt boyutların ortalamasını bulmamızı sağlar (Sezer, 2005).

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin belirlenmesi için kullanılacak olan dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) geliştirilirken Goodrich Andrade'nin (2001) önerdiği gibi alanyazın taraması yapılmış, ölçütler listelenmiş, puanlama stratejisi ve performans düzeyleri belirlenmiş, uzman görüşleri alınmıştır (Aktaş ve Alici, 2018). Yapılan araştırmalar sonucu görsel sanatlar dersi için hazırlanmış olan dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) geliştirme, ölçme ve değerlendirme çalışmalarının bulunduğu (Ayaydın, 2010; Mamur, 2010/11; Göğebakan, 2012; Yıldız, 2012; Yılmaz ve İnceağaç, 2017; Baş ve Kaptan, 2018) ancak pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerini belirlemeye yönelik bir çalışmanın bulunmadığı görülmüştür. Bu yüzden okul öncesi öğretmenleri için, çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerini değerlendirirken yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Pedagojik sanat eleştirisinin betimleme, çözümlenme, yorumlama ve yargılama basamaklarında yer alan sorulara yanıt verme durumları saptanmıştır. Belirtilen özelliklere göre puanlama için (1) yetersiz, (2) orta, (3) iyi, (4)

çok iyi olarak dört boyut belirlenmiştir. Bu şekilde çocukların vermiş olduğu yanıtların dağılımları belirlenmiştir ve bu durum çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeyleri hakkında bize daha net bilgi vermesi amaçlanmıştır. Düzenlemelerin ardından dereceli puanlama anahtarının (analitik rubrik) geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırmada dereceli puanlama anahtarının (analitik rubrik) güvenilirliğini saptamak amacıyla Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara verilen cevaplar iki bağımsız değerlendirici tarafından puanlanmıştır. Puanlama sonuçlarına Cohen's Kappa analizleri yapılarak dereceli puanlama anahtarına (analitik rubrik) ait güvenilirlik sonuçları elde edilmiştir.

Cohen tarafından 1960 yılında önerilen Kappa istatistiği, iki değerlendirici birbirinden bağımsız olarak puanlamaları sonucunda aralarındaki uyumun derecesini göz önünde bulundurarak güvenilirlik belirlemede sıklıkla kullanılmaktadır. Kappa istatistiği hesaplanırken Pr (a) iki değerlendirici için gözlemlenen uyumların toplam orantısını, Pr (e) bu uyumun şansa bağlı ortaya çıkma olasılığı ifade etmektedir. Bunlar doğrultusunda $\kappa = \frac{\text{Pr}(a)-\text{Pr}(e)}{1 - \text{Pr}(e)}$ formülü kullanılmaktadır. Kappa istatistiği sonucunda -1 ile +1 arasında bir değere ulaşılmaktadır. Landis ve Koch 1977 yılında değerleri yorumlamak için şu tabloyu sunmuşlardır (Bıkmaz Bilgen ve Doğan, 2017).

Tablo 3. Pedagojik Sanat Eleştirisi Yapabilme Düzeylerinin İncelenmesine İlişkin Değerlendiricilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

r2ya1 * r2ya2 Crosstabulation					
			r2ya2		Total
r2ya1	3,00	Count	3,00	4,00	
		% within r2ya1	6	0	6
	4,00	% within r2ya2	100,0%	0,0%	100,0%
		Count	85,7%	0,0%	20,0%
		% within r2ya1	1	23	24
		% within r2ya2	4,2%	95,8%	100,0%
Total	Count	14,3%	100,0%	80,0%	
	% within r2ya1	7	23	30	
	% within r2ya2	23,3%	76,7%	100,0%	
	% within r2ya2	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 3. İncelendiğinde değerlendiricilerin r1t1 ve r1t2 (birinci resim tanımlama birinci değerlendirici-ikinci resim tanımlama ikinci değerlendirici) şeklinde kodlandığı görülmektedir. Bu tabloda verilen değerlendirmelerin karşılaştırıldığı çapraz doğrulama tabloları buradan verilen cevapların % olarak bir biri ile ne kadar ölçüştüğünü görebiliriz.

Tablo 4. Kappa Değerinin ve Anlamlılığın Ölçüm Sonuçları

Symmetric Measures

		Value	Asymp. Std. Errora	Approx. Tb	Approx. Sig.
Measure of Agreement	Kappa	,902	,096	4,964	,000
N of Valid Cases		30			

b Using the asymptotic standard error assuming the null hypothesis.

Tablo 4. incelediğinde Kappa değerinin ve anlamlılığının ölçüldüğü görülmektedir. Değerlere bakıldığında sig. Değerinin ,000 anlamlı olduğu ve value'nin (kappa değeri) ,902 olduğunu görmekteyiz. Sig. Değeri iki değerlendirici arasındaki karşılaştırmalı uyuşmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Kappa İstatistiğinin Yorumlanmasına İlişkin Değer Aralıkları

K	Uyumun Gücü
< 0,00	Hiç uyuşma olmaması
0.0 - 0.20	Önemsiz uyuşma olması
0.21 - 0.40	Orta derecede uyuşma olması
0.41 – 0.60	Ekseriyetle uyuşma olması
0.61 – 0.80	Önemli derecede uyuşma olması
0.81 – 1.00	Neredeyse mükemmel uyuşma olması

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Kappa değerleri incelenmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucu elde edilen Kappa istatistiğinin değeri ,902 çıkmıştır. Ulaşılan bu değer, değerlendiricilerin aynı çocukların vermiş olduğu cevapları benzer şekilde puanladıkları ve iki değerlendirici arasında “Neredeyse mükemmel bir uyuma olduğunu” ifade etmektedir. Geliştirilen dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) (Ek-2) çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeyleri değerlendirilirken kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğu ortaya çıkmaktadır. Geliştirilmiş olan dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin belirlenmesinde önemli bir ölçek olacağı düşünülmektedir.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Öncelikle okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocukların pedagojik sanat eleştirisi düzeylerini belirlemek için kullanılacak eserlerin belirlenmesinde 8 alan uzmanından (4 Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi, 4 Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Görsel Sanatlar Eğitimi alan uzmanı) öneri alınmıştır. Alınan öneri listesi iki uzman tarafından incelenerek biri Türk, biri Fransız olmak üzere, iki farklı yüzyılın özelliklerini ve kültürlerini yansıtan, iki eser belirlenmiştir.

Türkiye’de 1933 yılında resim sanatı tarihinde bir grup sanatçının bir araya gelerek kurdukları D Grubu’nun üyeleri, Türkiye’de almış oldukları eğitim ile Batı’da aldıkları eğitimi birleştirerek çağdaş sanat ile geleneksel sanatın birleşimi bir sanat görüşü ortaya çıkarmışlardır. İlk olarak D Grubu’nun üyelerinden biri olan Cemal Sait Tollu’nun İstihsal/Keçili Kompozisyon (Ek-3) isimli eseri kullanılmıştır (Karacan, Şele ve Söyleyici, 2019). Bu eser Yapı Kredi Bankası’nın 1954 yılında 10. yıl dönümü nedeniyle düzenlediği “İş ve İstihsal” konulu yarışmada 6. olmuştur. Tuval üzerine yağlı boya yöntemiyle 2x3 m ölçülerinde çizilmiştir. Kübizm akımından etkilenmiş olan Tollu, kübist bir bakış açısıyla yöresel konuları ele almıştır. Sanat eserinde saz çalan bir adam, çoban, keçiler, üzüm ve başak toplayan insanlar görünmektedir. Bu eser, dönemin sosyo-kültürel yapıları hakkında da bilgi sahibi olmamızı sağlar (Gezen, 2019).

İkinci eser gerçekçilik (realizm) akımının öncülerinden Jean Désiré Gustave Courbet'in Köyün Genç Kadınları (Ek-4) isimli eseridir (Bulut, 2018). Bu eser 19. yüzyılda, Fransız ressam tarafından 194,9x261 cm ölçülerinde, tuval üzerine yağlı boya tekniğiyle yapılmıştır. Sanatçı, yaşamış olduğu köyün bir vadisinde 3 kız kardeşini resmetmiştir. Kardeşlerinden birini, küçük çoban kıza para verirken gösterdiği için sınıflar arası ayırım yaptığı düşüncesiyle tepki çekmiştir. Dönemin özelliklerini yansıttığı düşünülen eser herkes tarafından eleştirilmesine rağmen, yer aldığı sergide satın alınmış ve şu an New York Metropolitan Sanat Müzesi'nde sergilenmektedir ([http-1](http://1)).

Çalışma, Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu'nun 11/02/2021 tarihli ve 2021/01 Sayılı Etik Kurul Onayı almıştır (Ek-5).

Araştırma için Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınan 9 okula (Ek-6) araştırmacı tarafından gidilmiş, okul idaresine ve okul öncesi öğretmenlerine araştırmanın amacı, önemi ve uygulanması hakkında bilgi verilmiştir. Uygulamanın yapılacağı zamanlar için çalışma takvimi hazırlanmış ve velilere çocuklarının bu çalışmaya katılması için gönüllülüğün esas olduğuna dair onam formları gönderilmiştir. Çocukların gerçek isimlerinin kullanılmayacağı ve ses kayıtlarının paylaşılmayacağına dair bilgiler verilmiştir. Çalışma takviminde yer alan tarihlere göre belirtilen okul öncesi eğitim kurumlarında grup olarak yapılan görsel sanatlar dersine katılım sağlanmıştır. Bu katılım sırasında araştırmaya dair herhangi bir çalışma yapılmamış, öğretmene müdahale edilmemiştir.

Velilerin onam formunu (Ek-7) doldurarak izin vermiş olduğu çocuklar ile uygulama yapılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce çocuklara araştırmacı tarafından ön bilgilendirme yapılmıştır. Çalışmaya katılmak ya da devam etmek istemediğini belirten çocuklar çalışma grubu dışında tutulmuştur. Uygulama sırasında çocuğun dikkatinin dağılmaması için araştırmacı ile çocuk boş bir sınıfta yalnız çalışmışlardır.

Araştırmacı, uygulamaya başlamadan önce boş sınıfta tıpkı basım yöntemiyle 1x1.5 m ölçülerinde basılmış olan İstihsal/Keçili Kompozisyon isimli sanat eseri çocukların göz hizasında duvara yapıştırılmıştır. Çocukların sanat eserininin tamamını görebilmeleri için, tıpkı basım yöntemiyle basılmış sanat eserinin yüksekliğinin iki katı olacak şekilde mesafe ayarlanmış ve çocukların bu mesafeden bakmaları

istenmiştir. Çocuklar, sanat eserine daha yakından bakmak istediklerinde buna müsaade edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan çocuklar, sıra ile uygulamanın yapılacağı sınıfa gelerek sanat eserini incelemişlerdir.

İlk olarak Cemal Sait Tollu'nun İstihsal/Keçili Kompozisyon adlı eseri uygulama sırasında çocuklar tarafından incelenmesini istemiş, Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorular belli bir sıra ile sorulmuş ve ayrıntılı cevapları almak adına elde edilen cevaplara göre ek sorular sorulmuş, cevaplar araştırmacı tarafından not alınmış ve kaydedilmiştir. Ortalama 30 dakika süren bu çalışmada, 6 çocuktan biri çalışmaya devam etmek istemeyediğini belirterek çalışma grubu dışında tutulmuştur.

Aradan geçen bir ay sonrasında Gustave Courbet'un Köyün Genç Kadınları adlı eserleri 97,45x130,5 cm ölçülerinde tıpkı basım yöntemiyle basılarak çocukların göz hizasında duvara yapıştırılmıştır. Çocukların, sanat eserini incelerken durmaları gereken nokta, tıpkı basım yöntemiyle basılmış sanat eserinin yüksekliğinin iki katı olacak şekilde hesaplanmıştır. Çocuklar, sanat eserini incelerken yakından bakmak istediklerinde müsaade edilmiş ve yine aynı aşamalar gerçekleştirilmiştir. Çocukların vermiş olduğu cevaplar yazılmış ve kaydedilmiştir. Köyün Genç Kadınları adlı sanat eserinin incelenmesi ortalama 25 dakika sürmüştür.

Elde edilen veriler araştırmacı tarafından geliştirilen dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) yardımıyla puanlanmış ve yorumlanmıştır.

3.5. Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmalarda araştırmacı, çalışma grubuyla doğrudan etkileşim halinde olan ve onlarla doğrudan görüşen, sonrasında kazanmış olduğu deneyimleri, verilerin analizinde kullanan kişidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu yüzden nitel araştırmalarda veri toplama aracı ve analizindeki birincil araç, araştırmacının kendisidir (Merriam, 2013).

Araştırmacı, uygulamaya başlamadan önce araştırmasına dair eğitimleri almış, çeşitli sanat atölyelerine katılmış ve sonrasında uygulamaya başlamıştır. Bu araştırma

sırasında araştırmacı öncelikle sınıfta çocuklarla etkileşim halinde bulunmuştur. Sınıfta öğretmenin yapmış olduğu sanat çalışmalarına herhangi bir müdahalede bulunmamış, sınıfın bir üyesi olmuştur. Bu şekilde çocuklar, araştırmacı tarafından yönlendirilen sorulara çekinmeden cevap vermişlerdir.

Veri toplama sürecinde çocuklarla birebir etkileşimde bulunarak görüşme formunu kendisi doldurmuş ve ilgili dokümanların incelenmesi sırasında aktif olarak rol almıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada analizinde bulgulara ulaşmak için Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara verilen cevaplardan elde edilmiş olan ham verilerin frekans ve yüzdeler değeri hesaplanarak frekans (f) – yüzdeler (%) tablosu oluşturulmuştur. Elde edilen veriler uzman onayı alınarak hazırlanmış olan dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) ve betimsel analizi teknikleri (Yıldırım ve Şimşek, 2018) kullanılarak analiz edilip araştırmacı tarafından yorumlanmıştır

Betimsel analizde, veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenir. Betimsel analizde, görüşülen bireylerin görüşlerini daha net bir şekilde aktarmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Betimsel analizin amacı görüşme ya da gözlem sonucu elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Bu amaçla elde edilen veriler , öncelikle sistematik ve açık bir şekilde betimlenir, sonrasında açıklanır, yorumlanır ve sonuca ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 239, 240).

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının pedagojik sanat eleştirisi yapabilmeleri düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmanın alt problemlerine ait bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ve dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) yardımıyla analiz edilip tablolaştırılmıştır. Tablolardaki analizlerin açıklaması aşağıda belirtilmiştir.

4.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağı

Araştırmanın birinci alt problemi “Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde betimleme basamağı hangi düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu’nun betimleme basamağında aşağıdaki sorular yer almıştır.

1. Sanat eserinin ismi ne olabilir?
2. Sanat eseri kim tarafından yapılmıştır?
3. Sanat eseri hangi sanat formundadır?
4. Sanat eserinde hangi malzemeler kullanılmıştır?
5. Bu sanat eserinde sizce ne anlatılmaktadır?
6. Sanat eserinde neler görüyorsunuz?

Veri toplama aracı olarak kullanılan iki sanat eserine ilişkin bu sorulara, çocukların vermiş olduğu cevapların, geliştirilmiş dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) aracılığıyla ortalama puanları hesaplanarak, çocukların pedagojik sanat eleştirisinin betimleme basamağına ait düzeyleri belirlenmiştir.

4.1.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Düzeyleri

Bu bölümde Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara çocukların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde betimleme basamağına ilişkin düzeyleri incelenmiştir. Çocukların betimleme basamağına ilişkin düzeyleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Düzeyleri

Ortalama Puan	Düzy
1	Zayıf
2	Orta
1	Zayıf
1	Zayıf
2	Orta
2	Orta
3	İyi
3	İyi
3	İyi
2	Orta
3	İyi
3	İyi
2	Orta
3	İyi
2	Orta
2	Orta
2	Orta
2	Orta
2	Orta
2	Orta

Tablo 6-devamı

3	İyi
2	Orta
2	Orta
3	İyi
2	Orta
3	İyi
2	Orta
3	İyi
2	Orta
2	Orta

Tablo 6. incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan 30 çocuğun pedagojik sanat eleştirisinde betimleme basamağına ilişkin düzeyleri belirtilmiştir. Betimleme basamağı için genel değerlendirmesi Tablo 7’te yer almaktadır.

Tablo 7. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağı İçin Genel Değerlendirme

Düzyey	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zayıf	3	10
Orta	17	56,6
İyi	10	33,3
Çok İyi	-	-
Toplam	30	100

Tablo 7. incelendiğinde çocukların %10’u zayıf düzeydeyken, 17 çocuk orta, 10 çocuk da iyi düzeydedir. Betimleme basamağı için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çok iyi düzeyinde hiçbir çocukla karşılaşmamıştır. Çocukların cevapları incelendiğinde sanat eserinde gördüklerini ifade ederken zorlandıkları ve yüzeysel cevaplar verdikleri görülmüştür.

4.1.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Betimleme basamağı, sanat eleştirisinin ilk basamağıdır. Sanat eserinin ismi, kim tarafından yapıldığı, ilk bakışta fark edilen fiziksel yapısı, hangi malzemelerin kullanıldığı ve ana teması hakkında değerlendirme yapılır (Yolcu, 2018).

Tablo 8. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
1. Sanat eserinin ismi ne olabilir?		
Bilmiyorum	15	50
Eski Mısır	1	3,3
Kutsal Hazine	1	3,3
Osmanlı Zamanı	1	3,3
Keçiler	1	3,3
Eskiden İnsanların Kullandıkları Eşyalar	1	3,3
Çinli	1	3,3
Savaşçı	1	3,3
Hayvanat Bahçesi	1	3,3
Hayvanlar	1	3,3
Müzişyen	1	3,3
Atatürk'ün Bayrağı	1	3,3
Ağaç	1	3,3
Defter	1	3,3
Yaprak	1	3,3
Variş Yeri	1	3,3
2. Sanat eseri kim tarafından yapılmıştır?		
Bilmiyorum	17	56,6
Ressam	5	16,6
Sanatçı	2	6,6

Tablo-8 devamı

Arkadaşlarının isimleri	2	6,6
Araştırmacı	4	13,3
3. Sanat eseri hangi sanat formundadır?		
Resim	14	46,6
Fotoğraf	14	46,6
Tablo	1	3,3
Heykel	1	3,3
4. Sanat eserinde hangi malzemeler kullanılmıştır?		
Bilmiyorum	2	6,6
Fotoğraf makinesi	5	16,6
Taş	1	3,3
Kalem	1	3,3
Boya çeşitleri	6	20
Kalem ve boya çeşitleri	15	50
5. Bu sanat eserinde sizce ne anlatılmaktadır?		
Bilmiyorum	11	36,6
Şarkı söyleniyor	6	20
Eski Mısır	1	3,3
Eski çağlarda yaşam	1	3,3
Sanat eserlerinin korunması gerektiği	1	3,3
Eski zamanlar	2	6,6
Savaş	1	3,3
Osmanlı Zamanı	1	3,3
Yaratık	1	3,3
Hayvanlar	2	6,6
Bayram Günü	1	3,3
Heykeller	1	3,3

Tablo-8 devamı

Çok güzel olduğu	1	3,3
6. Sanat eserinde neler görüyorsunuz?		
Hayvanlar	30	100
İnsanlar	17	56,6
Adam-Kadın	14	46,6
Müzik aleti	16	53,3
Ağaç	24	80
Güneş	15	50
Çadır	2	6,6
Halı	5	16,6
Örtü	5	16,6
Dağ	5	16,6
Heykel	2	6,6
Odun	5	16,6
Bavul	1	3,3
Ev	1	3,3
Ayakkabı	3	10

Tablo 9. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdellik (%)
1. Sanat eserinin ismi ne olabilir?		
Bilmiyorum	7	23,3
Fıstık	1	3,3
Kerem	1	3,3
Hayvan Bahçesi	1	3,3
Dağ İnsanı	1	3,3
Hayvanlar	1	3,3

Tablo 9 devamı

Doğum Günü Partisi	1	3,3
Yeni insanlar	1	3,3
Kırmızı Başlıklı Kız	1	3,3
Dağlar Tepesi	1	3,3
Köy	1	3,3
Hayvanlarla İnsanlar	1	3,3
Köpek	1	3,3
Orman	1	3,3
İnekler	1	3,3
Çocuk	1	3,3
Kızlar	1	3,3
Gökyüzü Sanatı	1	3,3
Şapkalı Kızlar	1	3,3
Kırlık	1	3,3
İnsanlar, Köpeğini ve Koyunlarını, Keçilerini Dışarı Çıkıyor	1	3,3
Melek	1	3,3
Ankara	1	3,3
Kadınlar Köye Gelmişler	1	3,3
2. Sanat eseri kim tarafından yapılmıştır?		
Bilmiyorum	18	60
Ressamcı	2	6,6
Resimci	2	6,6
Sanatçı	2	6,6
Arkadaşlarının isimleri	4	13,3
Araştırmacı	2	6,6
3. Sanat eseri hangi sanat formundadır?		
Resim	15	30
Fotoğraf	14	46,6
Heykel	1	3,3

Tablo 9 devamı

4. Sanat eserinde hangi malzemeler kullanılmıştır?		
Bilmiyorum	2	6,6
Taş	2	6,6
Fotoğraf makinesi	9	30
Boya çeşitleri	12	40
Boya çeşitleri ve kalem	5	16,6
5. Bu sanat eserinde sizce ne anlatılmaktadır?		
Bilmiyorum	5	16,6
Yardımlaşma	6	20
Hayvanlar	5	16,6
Eski zamanlar	3	10
Masal gibi bir şey	1	3,3
Çocukları yalnız bırakmayın	3	10
Kadınlar	3	10
Kızların her türlü şapka takabileceği	1	3,3
Annenizin sözünü dinleyin	1	3,3
Kıza balık tutmayı öğretiyorlar	1	3,3
Manzarasının çok güzel olduğu	1	3,3
6. Sanat eserinde neler görüyorsunuz?		
Hayvanlar	30	100
İnsanlar	30	100
Dağ	13	43,3
Oyuncak	1	3,3
Heykel	1	3,3
Gökyüzü	6	20
Ağaçlar	10	33,3
Çiçekler	4	13,3
Çimenler	7	23,3
Şemsiye	7	23,3

Tablo 9 devamı

Şapka	2	6,6
Sepet	1	3,3
Ayakkabısı olmayan kız	2	6,6
Taşlar	3	10
Mağara	1	3,3
Göl	1	3,3

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi betimleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinin ismi ne olabilir?” ilk sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 14 çocuk “bilmiyorum” yanıtını verirken, diğer 15 çocuk sanat eserinden yola çıkarak görüş bildirmiştir. “Eski Mısır, Kutsal Hazine, Osmanlı Zamanı, Keçiler, Eskiden İnsanların Kullandıkları Eşyalar, Çinli, Savaşçı, Hayvanat Bahçesi, Hayvanlar, Müzisyen, Atatürk’ün Bayrağı, Ağaç, Defter, Yaprak, Varış Yeri” yanıtlarını vermişlerdir. İçlerinden bir tanesi bu sanat eserinin müzede tablolardan biri olduğunu ama ismini hatırlayamadığını söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 7 çocuk “bilmiyorum” yanıtını verirken, diğer 23 çocuk sanat eserinde gördüklerinden yola çıkarak “Fıstık, Kerem, Hayvan Bahçesi, Dağ İnsanı, Hayvanlar, Doğum Günü Partisi, Yeni İnsanlar, Kırmızı Başlıklı Kız, Dağlar Tepesi, Köy, Hayvanlarla İnsanlar, Köpek, Orman, İnekler, Çocuk, Kızlar, Gökyüzü Sanatı, Şapkalı Kızlar, Kırılık, Melek, Ankara, Kadınlar Köye Gelmişler ve İnsanlar, Köpeğini, Koyunlarını, Keçilerini Dışarı Çıkıyor” yanıtlarını vermişlerdir.

Pedagojik sanat eleştirinin betimleme basamağındaki sorulara yorum yapılmadan, sadece sanat eserinde görülenler üzerinden cevap verilir (Acer, 2015). “Sanat eserinin ismi ne olabilir?” sorusuna çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde İstihsal/Keçili Kompozisyon sanat eseri için “Bilmiyorum” yanıtını veren çocukların sayısı, bu çalışmayı ikinci kez Köyün Genç Kızları sanat eseriyle tekrarladıklarında %50’den, %23,3’e düşmüştür. Çocuklar sanat eserlerinde gördükleri figürlerden yola çıkarak sanat eserinin ismi hakkında yorum yapmışlardır.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi betimleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eseri kim tarafından yapılmıştır?” ikinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocuklardan %56,6’sı “bilmiyorum” yanıtını verirken; 5 çocuk “ressam” yanıtını, 2 çocuk “sanatçı” yanıtını, 2 çocuk arkadaşlarının isimlerini vermiştir. 4 çocuk da bu sanat eserinin araştırmacı tarafından yapıldığını ifade etmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %60’ı “bilmiyorum” yanıtını verirken; 2 çocuk “ressamcı”, 2 çocuk “resimci”, 2 çocuk “sanatçı” yanıtını, 4 çocuk arkadaşlarının isimlerini vermiştir. Çocukların %6,6’sı da bu sanat eserinin araştırmacı tarafından yapıldığını ifade etmiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi betimleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eseri hangi sanat formundadır?” üçüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 14 çocuk “resim” yanıtını verirken, 14 çocuk da “fotoğraf” yanıtını vermiştir. Çocuklardan %3,3’ü “tablo”, geri kalan %3,3’ü de “heykel” yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %50’si “resim”, %46,6’sı “fotoğraf”, %3,3’ü de “heykel” yanıtını vermiştir.

Bir sanat eserinin ortaya çıkması için boya çeşitleri, kağıt, fırça, kalem, palet, tuval, mermer, beton gibi malzemelerin kullanılması gerekmektedir. Çocukların pedagojik sanat eleştirisi betimleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde hangi malzemeler kullanılmıştır?” dördüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 2 çocuk “bilmiyorum” yanıtını verirken, 5 çocuk “fotoğraf makinesini” yanıtını vermiştir. Bir çocuk bu sanat eserinin heykel olduğunu düşündüğü için “taş” yanıtını vermiştir. 1 çocuk sanat eserinin sadece “kalem” kullanılarak çizildiğini söylerken %20’si kalem ve boyanın birlikte kullanıldığını söylemiştir. %50’si boya çeşitlerinin kullanıldığını yanıtını vermiştir. Çocuklardan bir tanesi “Pastel boya ya da kuru boya kullanılmıştır. Sulu boya ile boyayamazlar. Bir boya bu tarafa akmış olurdu, bir boya bu tarafa akmış olurdu ondan.” yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 2 çocuk “bilmiyorum” yanıtını verirken, çocukların %30’u “fotoğraf makinesi” yanıtını vermiştir. Çocukların %40’ı sadece boya

çeşitlerinin kullanıldığını söylerken, 5 çocuk boya çeşitleri ile birlikte kalemlerin de kullanıldığını, 2 çocuk da sanat eserinde kullanılan malzemenin “taş” olduğunu söylemiştir.

Resim kalem, boya, fırça, kağıt, tuval gibi malzemeler kullanılarak insanlar tarafından bir zemine yapılırken; fotoğraf bir kamera tarafından çekilir yani kaydedilir. İstihsal/Keçili Kompozisyon’da 14, Köyün Genç Kadınları sanat eserinde de 15 çocuk sanat eserinin biri tarafından gerekli materyaller kullanılarak yapıldığını ifade etmektedirler. Ancak İstihsal/Keçili Kompozisyon isimli sanat eseri için cevap veren çocukların %30’u, Köyün Genç Kızları isimli sanat eseri için cevap veren çocukların %20’si resim ve fotoğraf ayrımını yaparken zorlanmakta ve arasındaki farkları bilmemektedir. Günlük yaşamda da sık sık birbiri yerine kullanılan resim ve fotoğraf kelimelerinin aynı anlama gelmemektedir. Bireyin kendi duygu ve düşüncelerini bir düzlem üzerine, özel yöntem ve becerilerin kullanılarak farklı araçlar kullanılarak çizilmesine resim; çeşitli makineler aracılığıyla görüntüyü olduğu gibi yanıtma işlemine de fotoğraf denilmektedir.

Her sanat eserinde sanatçının bize anlatmak istediği bir olay, durum, duygu veya düşünce bulunmaktadır. Çocukların pedagojik sanat eleştirisi betimleme basamağı düzeyini belirlemek için “Bu sanat eserinde sizce ne anlatılmaktadır?” beşinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocuklardan %36,6’sı “bilmiyorum” yanıtını vermiştir. 6 çocuk sanat eserinde şarkı söylendiğini ifade etmiştir. 2 çocuk “geçmiş zaman”, 1 çocuk “eski çağlarda yaşam”ın anlatıldığını söylerken, başka bir çocuk “Eski Mısır”ı anlattığını, bir çocuk da “Osmanlı Zamanı”nı anlattığı söylemiştir. 1 çocuk savaşın anlatıldığını, 1 çocuk yaratıkların, 1 çocuk da heykellerin anlatıldığını ifade etmiştir. 2 çocuk sanat eserinde görünen hayvanların anlatıldığını söylemiştir. 1 çocuk bu sanat eserinin çok güzel olduğunu anlatıldığını ifade etmiş, 1 çocuk da sanat eserlerinin korunması gerektiğine dair bilgiler vermiştir. Çocuklardan 1 tanesi de gördüklerini de söyleyerek sanat eserinde “bir bayram günü” anlatılıyor demiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 5 çocuk “bilmiyorum” yanıtını vermiştir. Çocuklardan %10’u kıyafetlerin eski olduğunu söyleyerek eski zamanların anlatıldığını ifade etmiştir. 1 çocuk “kızların her türlü şapka takabileceği”, 5 çocuk

sanat eserinde görünen hayvanların, 3 çocuk da kadınların anlatıldığını söylemiştir. 1 çocuk “Masal gibi bir şeyin anlatılıyor ama ben anlamadım.” demiştir. Çocuklardan 20’si sanat eserinde gördükleri olay örgüsünden yola çıkarak bu kadınlar bu kıza bir şey veriyor, “Yardımlaşma anlatılıyor.” derken; 1 çocuk “manzarasının çok güzel olduğu anlatılıyor” demiştir. 1 çocuk “Çocukları yalnız bırakmayın.”, 1 çocuk “Annenizin sözünü dinleyin diyorlar.” demiştir. Bir çocuk da “Kırmızı başlıklı kıza balık tutmayı öğretiyorlar.” demiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi betimleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde neler görüyorsunuz?” son sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 9 çocuk sanat eserinde gördüğü 3 ile 5 arası figür, 11 çocuk 6 ile 8 arası figür, 7 çocuk 9 ile 12 arası figür söylerken, 3 çocuk da 14 ile 20 arası figür söylemiştir. Çocukların hepsi “Sanat eserinde neler görüyorsunuz?” sorusuna yanıt vermiştir ancak tüm gördüklerini söyleyen çocuk sayısı çok azdır.

Çocukların hepsi sanat eserinde görmüş oldukları hayvanlardan söylemiştir. 28 çocuk kedi yanıtını vermiştir. 20 çocuk keçi yanıtını verirken, 5 çocuk bunların geyik olduğu yanıtını vermiştir. 4 tanesi sanat eserinde koyunların olduğunu, 1 tanesi ise “koyun mu, koç mu karar veremedim” yanıtını vermiştir. Çocuklardan 3 tanesi sanat eserinde “fil ve kartal” var demiştir. 1 çocuk ise “hayvanlar var” diyerek genel bir cevap vermiştir. Çocuklardan 2 tanesi sanat eserinde görünenlerin müzede bulunan birer heykel olduğunu söylemiştir. Çocuklardan %56,6’sı sanat eserinde gördükleri figürleri insanlar olarak genellerken, %46,6’sı kadın ve erkek olarak ayırmıştır. 1 çocuk “Bu adam bu bavula eşyalarını koymuş, şu uzaktaki eve taşınıyormuş.” demiştir. Sanat eserinde görünen müzik aletini 13 çocuk “gitar” olarak tanımlarken, 3 çocuk “saz” olarak tanımlamıştır; %46,6’sı ise müzik aletinden hiç bahsetmemiştir. Çocukların %50’si sanat eserinde bir “güneş” olduğunu söylemiştir. 2 çocuk sanat eserinde diğer çocukların “güneş” olarak tanımladıkları figürü “çadır” olarak tanımlamıştır. Çocuklardan 5 tanesi sanat eserinde bulunan insan figürlerinin odun taşıdığını, 5 tanesi ise halı taşıdıklarını söylemiştir. 5 çocuk sanat eserindeki figürlerin üzerine örtü örtüklerini ifade etmiştir. Çocukların %10’u sanat eserinde ayakkabı olduğunu söylemiştir, içlerinden bir tanesi “Bu ayakkabı neden bu kadar büyük,

kimsenin bu kadar büyük ayağı yoktur ki.” demiştir. 5 çocuk sanat eserinde dağların olduğunu söylemiştir. İçlerinden bir tanesi “Bu dağlarda çimen, çiçek ve çalılıklar var, çok güzel bahçe gibi.” yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 11 çocuk sanat eserinde gördüğü 3 ile 5 arası figür, 12 çocuk 6 ile 8 arası figür, 7 çocuk 9 ile 12 arası figür söylemiştir. Çocukların hepsi sanat eserinde görmüş oldukları hayvanları ve insanları söylemiştir. Çocuklardan 13 tanesi gökyüzünün altında bulunan kısmı göstererek “dağ” derken, 3 çocuk aynı yere “taş”, 1 çocuk da “mağara” demiştir. Çocukların %33,3’ü sanat eserinde çeşitli ağaçların olduğunu söylemiştir. Sanat eserinin alt bölümünü göstererek 7 çocuk “Çimenler var.” derken, 4 çocuk “Çiçekler var.” demiştir. Çocukların %80’i gökyüzü ve bulutlardan bahsetmezken, %20’si gökyüzünden bahsetmiştir. 7 çocuk sanat eserinde “şemsiye” gördüğünü, 2 çocuk “şapka”, 1 çocuk “sepet”, 1 çocuk “göl”, bir çocuk da “oyuncak” gördüğü söylemiştir. 2 çocuk “ayakkabısız kız” ifadesini kullanarak soldaki kız göstermişlerdir. Çocuklardan %20’si ise sanat eserinde bulunanların heykel olduğunu dile getirmiştir.

4.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağı

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde çözümleme basamağı hangi düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Pedagojik Sanat Eleştirisi görüşme formunun çözümleme basamağında aşağıdaki sorular yer almıştır.

1. Sanat eserinde hangi renkleri görüyorsunuz?
2. Sanat eserinde açık renkler mi daha çok kullanılmış, koyu renkler mi daha çok kullanılmış?
3. Sanat eserinde hangi çizgiler görünüyor?
4. Sanat eserinde hangi geometrik şekiller görünüyor?
5. Sanat eserinde birbiriyle aynı olan şekiller var mı?
6. Sanat eserinde bazı nesnelere önde iken bazıları arkada mı durmakta?

7. Sanat eserinde size en yakın ve en uzak şey nedir?
8. Sanat eserinde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi?
9. Sanat eserinde gözünüze takılan ilk şey nedir?
10. Sanat eseri nereden bakılarak yapılmıştır/çekilmiştir?

Veri toplama aracı olarak kullanılan iki sanat eserine ilişkin bu sorulara, çocukların vermiş olduğu cevapların, geliştirilmiş dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) aracılığıyla ortalama puanları hesaplanarak, çocukların pedagojik sanat eleştirisinin çözümleme basamağına ait düzeyleri belirlenmiştir.

4.2.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Düzeyleri

Bu bölümde Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara çocukların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde çözümleme basamağına ilişkin düzeyleri incelenmiştir. Çocukların çözümleme basamağına ilişkin düzeyleri Tablo 10.'da verilmiştir.

Tablo 10. Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Düzeyleri

Ortalama Puan	Düzy
2	Orta
2	Orta
2	Orta
2	Orta
3	İyi
2	Orta
3	İyi

Tablo-10 devamı

3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
2	Orta
4	Çok İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi

Tablo 10. incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan 30 çocuğun pedagojik sanat eleştirisinde çözümleme basamağına ilişkin düzeyleri belirtilmiştir. Çözümleme basamağı için genel değerlendirmesi Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağı İçin Genel Değerlendirme

Düzy	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zayıf	-	-
Orta	6	20
İyi	23	76,6
Çok İyi	1	3,3
Toplam	30	100

Tablo 11. incelendiğinde çocukların %20'si orta düzeydeyken, 76,6'sı iyi, 1 çocuk da çok iyi düzeydedir. Çözümleme basamağı için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde zayıf düzeyinde hiçbir çocukla karşılaşılmamıştır. Çocukların cevapları incelendiğinde sanatın formları ve ilkeleri hakkında sorulan sorulara cevap verirken zorlanmadıkları ama ifade ederken zorlandıkları görülmüştür.

4.2.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Çözümleme basamağında sanat eserinin nasıl oluşturulduğu, hangi düzende ve sanatsal ilkelerin nasıl uygulandığına dair sorulan sorulara cevaplar aranır. Bir sanat eserinin oluşumunda renklerin, sanat elemanlarının ve ilkelerinin özgün kullanımı önemlidir. Sanatçı sanatın elemanlarını, sanatın ilkelerine göre kullanır (Yolcu, 2018).

Tablo 12. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdelik (%)
1. Sanat eserinde hangi renkleri görüyorsunuz?		
Siyah	25	43,3
Yeşil	26	46,6
Kahverengi	19	63,3
Sarı	26	46,6
Mavi	25	43,3
Pembe	1	3,3
Beyaz	20	66,6
Kırmızı	17	56,6
Ten rengi	12	40
Turuncu	11	36,6
Mor	1	3,3
2. Sanat eserinde açık renkler mi daha çok kullanılmış, koyu renkler mi daha çok kullanılmış?		
Bilmiyorum		
Açık renkler	14	46,6
Koyu renkler	14	46,6
Açık ve koyu renkler	1	3,3
3. Sanat eserinde hangi çizgiler görünüyor?		
Düz ve ince	4	13,3
Dalgalı ve ince	1	3,3
Düz ve kalın	9	30
Zikzaklı, ince, kısa ve uzun	1	3,3
Düz, ince ve kalın	2	6,6
Düz, ince, kalın ve dalgalı	5	16,6
Düz, ince ve dalgalı	3	10
Düz, uzun, kısa ve ince	1	3,3
Düz, kalın ve kısa	1	3,3
Düz, kalın ve dalgalı	2	6,6
Düz, ince, kalın, kısa ve uzun	1	3,3

Tablo 12-devamı

4. Sanat eserinde hangi geometrik şekiller görünüyor?		
Yok	5	16,6
Daire	13	43,3
Yuvarlak	8	26,6
Üçgen	14	46,6
Kare	10	33,3
Dikdörtgen	15	50
Oval	4	13,3
5. Sanat eserinde birbiriyle aynı olan şekiller var mı?		
Yok	9	30
Var	19	63,3
Şekiller değil ama keçiler aynı	2	6,6
6. Sanat eserinde bazı nesnelere önde iken bazıları arkada mı durmakta?		
Bazıları önde, bazıları arkada	29	96,6
Hepsi aynı hizada	1	3,3
7. Sanat eserinde size en yakın ve en uzak şey nedir?		
Hepsi aynı yerde	1	3,3
Soldaki adam yakın, güneş uzak	2	6,6
Soldaki adam yakın, ağaçlar uzak	3	10
Soldaki adam yakın, sağdaki kadın uzak	1	3,3
Sağdaki kadın yakın, soldaki adam uzak	1	3,3
Kedi yakın, ağaçlar uzak	5	16,6
Kedi yakın, güneş uzak	4	13,3
Kedi yakın, keçiler uzak	1	3,3
Keçiler yakın, ağaçlar uzak	4	13,3
Keçiler yakın, güneş uzak	1	3,3
Keçiler yakın, çoban uzak	3	10
Keçiler yakın, ortadaki kadın ve adam uzak	1	3,3
Halı yakın, güneş uzak	2	6,6
Güneş yakın, dağlar uzak	1	3,3

Tablo-12 devam

8. Sanat eserinde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi?		
Bilmiyorum	2	6,6
Hepsinin normal boyutunda	1	3,3
Bazıları normal boyutunda, bazıları küçültülmüş	1	3,3
Bazıları normal boyutunda, bazıları büyütülmüş	2	6,6
Küçültülmüş	13	43,3
Büyütülmüş	7	23,3
Önde bulunan nesnelere büyütülmüş, arkada bulunan nesnelere küçültülmüş	4	13,3
9. Sanat eserinde gözünüze takılan ilk şey nedir?		
İnsanlar	9	30
Hayvanlar	17	56,6
Güneş	3	10
Saz	1	3,3
10. Sanat eseri nereden bakılarak yapılmıştır/çekilmiştir?		
Karşıdan	19	63,3
Yukarıdan	9	30
Aşağıdan	2	6,6

Tablo 13. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
1. Sanat eserinde hangi renkleri görüyorsunuz?		
Siyah	24	80
Yeşil	26	86,6
Mavi	18	60
Kırmızı	21	70
Turuncu	18	60

Tablo 13-devam

Beyaz	27	90
Kahverengi	13	43,3
Sarı	21	70
Pembe	8	26,6
Ten rengi	12	40
Gri	2	6,6
Mor	1	3,3
2. Sanat eserinde açık renkler mi daha çok kullanılmış, koyu renkler mi daha çok kullanılmış?		
Açık renkler	21	70
Koyu renkler	6	20
Açık ve koyu renkler	3	10
3. Sanat eserinde hangi çizgiler görünüyor?		
Çizgi yok.	4	13,3
Düz ve ince	7	23,3
Düz ve kalın	2	6,6
Dalgalı ve ince	2	6,6
Dalgalı ve kalın	5	16,6
Dalgalı, düz ve ince	6	20
Düz, dalgalı, ince ve uzun	1	3,3
Düz, dalgalı, ince ve kalın	1	3,3
Düz ve dalgalı	2	6,6
4. Sanat eserinde hangi geometrik şekiller görünüyor?		
Yok	16	53,3
Daire	9	30
Yuvarlak	5	16,6
Üçgen	5	16,6
Kare	3	10
Dikdörtgen	4	13,3
Oval	1	3,3
Yamuk	1	3,3

Tablo 13-devam

5. Sanat eserinde birbiriyle aynı olan şekiller var mı?		
Yok	19	63,3
Var	10	33,3
Şekiller değil ama renkler benziyor	1	3,3
6. Sanat eserinde bazı nesnelere önde iken bazıları arkada mı durmakta?		
Bazıları önde, bazıları arkada	28	93,3
Hepsi aynı hizada	2	6,6
7. Sanat eserinde size en yakın ve en uzak şey nedir?		
İnsanlar yakın, dağlar uzak	9	30
Çimenler yakın, gökyüzü uzak	4	13,3
İnsanlar yakın, inekler uzak	3	10
Çimenler yakın, ağaçlar uzak	3	10
Köpek yakın, gökyüzü uzak	4	13,3
Ağaçlar yakın, dağlar uzak	2	6,6
Köpek yakın, dağlar uzak	3	10
Köpek yakın, inekler uzak	1	3,3
İnsanlar yakın, gökyüzü uzak	1	3,3
İnsanlar yakın, dağlar uzak	9	30
Çimenler yakın, gökyüzü uzak	4	13,3
Hayvanlar	15	50
Çalılık	1	3,3
10. Sanat eseri nereden bakılarak yapılmıştır/çekilmiştir?		
Karşıdan	18	60
Yukarıdan	11	36,6
Aşağıdan	1	3,3

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi çözümleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde hangi renkleri görüyorsunuz?” ilk sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 10 çocuk sanat

eserinde gördüğü 3 ile 5 arası farklı renk, 14 çocuk 6 ile 8 arası farklı renk, 6 çocuk da 9 ile 11 arası farklı renk söylemiştir. Çocuklardan 2 tanesi söyledikleri renklere “Bütün renkler kullanılmış.” olarak ekleme yapmıştır. Çocuklardan 25 tanesi siyah, 26 tanesi yeşil, 19 tanesi kahverengi, 26 tanesi sarı, 25 tanesi mavi, 1 tanesi pembe, 20 tanesi beyaz, 17 tanesi kırmızı, 12 tanesi ten rengi, 11 tanesi turuncu, 1 tanesi de mor renk ve tonlarını söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 9 çocuk sanat eserinde gördüğü 3 ile 5 arası farklı renk, 17 çocuk 6 ile 8 arası farklı renk, 4 çocuk da 9 ile 11 arası farklı renk söylemiştir. Çocuklardan 24 tanesi siyah, 26 tanesi yeşil, 18 tanesi mavi, 21 tanesi kırmızı, 18 tanesi turuncu, 27 tanesi beyaz, 13 tanesi kahverengi, 21 tanesi sarı, 8 tanesi pembe, 2 tanesi gri, 1 tanesi mor renk ve tonlarını söylemiştir. 12 tanesi de krem rengini ten rengi olarak ifade etmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında çocukların hepsi sanat eserindeki görmüş olduklarını ifade ettikleri renkleri sıralamıştır. Ancak çocukların hiçbiri sanat eserinde görünen tüm renkleri söylememiştir. Renkleri yanlış ifade eden çocuklara rastlanılmıştır.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi çözümleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde açık renkler mi daha çok kullanılmış, koyu renkler mi daha çok kullanılmış?” ikinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %46,6’sı açık renkler, %46,6’sı koyu renkler cevaplarını verirken, 1 çocuk açık ve koyu renklerin bir arada kullanıldığını ifade etmiştir. 1 çocuk ise “Ben açık ve koyu renkleri bilmiyorum.” yanıtını vermiştir. Koyu renkler daha çok kullanılmış yanıtını veren çocuklar gökyüzünde bir güneş olmadığını, eğer olsaydı açık renklerin daha belli olacağını ifade etmişlerdir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %70’i açık renkler, %20’si koyu renkler cevaplarını verirken, geri kalan %10’u açık ve koyu renklerin bir arada kullanıldığını ifade etmiştir. Çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde renk tonlarına hakim olmadığı görülmüştür.

Noktaların birleşiminden meydana gelen çizgi, sanatın temel elemanları arasında yer almaktadır. Sanatçı kullanmış olduğu çizgileri bazen belli etmezken, bazen de çeşitli şekillerde bize gösterir. Çocukların pedagojik sanat eleştirisi

çözümleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde hangi çizgiler görünüyor?” üçüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 4 çocuk “düz ve ince”, 1 çocuk “dalgalı ve ince”, 9 çocuk “düz ve kalın”, 1 çocuk “zizzaklı, ince, kısa ve uzun”, 2 çocuk “düz, ince ve kalın”, 5 çocuk “düz, ince, kalın ve dalgalı”, 3 çocuk “düz, ince ve dalgalı”, 1 çocuk “düz, uzun, kısa ve ince”, 1 çocuk “düz, kalın ve kısa”, 2 çocuk “düz, kalın ve dalgalı”, 1 çocuk da “düz, ince, kalın, kısa ve uzun” çizgilerin görüldüğünü ifade etmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 4 çocuk çizgi kullanılmadığını ifade etmiştir. 7 çocuk “düz ve ince”, 2 çocuk “düz ve kalın”, 2 çocuk “dalgalı ve ince”, 5 çocuk “dalgalı ve kalın”, 6 çocuk “dalgalı, düz ve ince”, 2 çocuk “düz ve dalgalı”, 1 çocuk “düz, dalgalı, ince ve uzun”, 1 çocuk da “düz, dalgalı, ince ve kalın” çizgileri gördüğünü söylemiştir. Çocukların vermiş olduğu cevaplar ve yapılan gözlemler sonucu alınan notlar incelendiği çocukların farklı çizgi değerleri konusunda desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi çözümleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde hangi geometrik şekiller görünüyor?” dördüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocuklardan %16,6’sı sanat eserinde geometrik şekillerin olmadığını ifade etmiştir. 25 çocuktan 13 tanesi “daire” olarak tanımladığı geometrik şekli, 8 tanesi “yuvarlak” olarak tanımlamıştır. Çocuklardan %13,3’ü daire bulunduğuna dair bir ifade kullanmamıştır. Çocuklardan %46,6’sı “üçgen”, %33,3’ü “kare”, %50’si “dikdörtgen”, %13,3’ü de “oval” şekillerini gördüğünü söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocuklardan %53,3’ü sanat eserinde geometrik şekillerin olmadığını söylemiştir. 14 çocuğun %30’u “daire” olarak tanımladığı geometrik şekli, %16,6’sı “yuvarlak” olarak tanımlamıştır. 5 çocuk “üçgen”, 3 çocuk “kare”, 4 çocuk “dikdörtgen”, 1 çocuk “oval”, 1 çocuk da “yamuk” şekillerini gördüğünü söylemiştir. Günlük yaşamımızda çevremizde birçok farklı şekillerde ve boyutlarda gördüğümüz bu şekilleri çocuklar tanımlarken daha çok daire, yuvarlak, üçgen, kare, dikdörtgen kavramlarını kullandıkları görülmüştür. Çocuklar daire ve çember kavramları arasındaki farkı bilmemekte, bunları kullanmak yerine daire ve yuvarlak kavramlarını kullanmaktadırlar.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi çözümlene basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde birbiriyle aynı olan şekiller var mı?” beşinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 2 çocuk “Şekiller değil ama keçiler aynı.” yanıtını verirken, çocukların %30’u “yok” yanıtını, 19 çocuk da “var” yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk “Şekiller değil ama renkler benziyor.” yanıtını verirken, çocukların %63,3 “yok” yanıtını, %33,3’ü “var” yanıtını vermiştir. İstihsal/Keçili Kompozisyon’da kullanılan çizgiler daha belirgin olduğu için çocukların burada kullanılmış olan geometrik şekilleri daha net gördükleri gözlemlenmiştir ve çocukların %63,3’ü “Sanat eserinde birbiriyle aynı olan şekiller var mı?” sorusuna var yanıtını vermişlerdir. Köyün Genç Kızları sanat eserinde kullanılan geometrik cisimler diğer sanat eserine göre daha az belirgin olduğu için çocuklar birbirleri ile aynı olan şekilleri fark etmekte zorlandıkları, bu yüzden 63,3’ü yok demiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi çözümlene basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde bazı nesnelere önde iken bazıları arkada mı durmakta?” altıncı sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %96,6’sı nesnelere bazılarının önde bazılarının arkada olduğunu ifade ederken 1 tanesi hepsinin aynı yerde olduğunu ifade etmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde Çocukların %6,6’sı hepsinin aynı yerde olduğunu söylerken, %93,3’ü nesnelere bazılarının önde bazılarının arkada olduğunu söylemiştir. Çocukların ön ve arka kavramlarını bildiği, bir sanat eseri çizilirken hepsinin aynı hizada olmadığını farkında olduklarına sorulara verilen cevaplar ve gözlem notları sayesinde ulaşılmıştır.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi çözümlene basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde size en yakın ve en uzak şey nedir?” yedinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk hepsinin aynı yerde olduğunu söylemiştir. 2 çocuk soldaki adamın en yakın, güneşin en uzak olduğunu, 3 çocuk soldaki adamın en yakın, ağaçların en uzak olduğunu, 1 çocuk soldaki adamın en yakın, sağdaki kadının en uzak olduğunu, 1 çocuk sağdaki kadının en yakın, soldaki adamın en uzak olduğunu, 5 çocuk kedinin en

yakın, ağaçların en uzak olduğunu, 4 çocuk kedinin en yakın, güneşin en uzak olduğunu, 1 çocuk kedinin en yakın, keçilerin en uzak olduğunu, 4 çocuk keçilerin en yakın, ağaçların en uzak olduğunu, 1 çocuk keçilerin yakın, güneşin en uzak olduğunu, 3 çocuk keçilerin yakın, çobanın en uzak olduğunu, 1 çocuk keçiler en yakın, ortadaki kadın ve adamın en uzak olduğunu, 2 çocuk halının en yakın, güneşin en uzak olduğunu, 1 çocuk da güneşin en yakın, dağların en uzak olduğunu söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 9 çocuk insanların en yakın, dağların en uzak olduğunu, 4 çocuk çimenlerin en yakın, gökyüzünün en uzak olduğunu, 3 çocuk insanların en yakın, ineklerin en uzak olduğunu, 3 çocuk çimenlerin en yakın, ağaçların en uzak olduğunu, 4 çocuk köpeğin en yakın, gökyüzünün en uzak olduğunu, 2 çocuk ağaçların en yakın, dağların en uzak olduğunu, 3 çocuk köpeğin yakın, dağların en uzak olduğunu, 1 çocuk köpeğin en yakın, ineklerin en uzak olduğunu, 1 çocuk insanların en yakın, gökyüzünün en uzak olduğunu söylemiştir. Çocukların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda, sanat eserinde yakın ve uzak kavramlarını karıştırdıkları, perspektif olgusunun farkında olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi çözümleme basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi?” sekizinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 2 çocuk “bilmiyorum” yanıtını verirken, 1 çocuk hepsinin gerçek boyutunda olduğunu söylemiştir. 1 çocuk “bazıları normal boyutunda, bazıları küçültülmüş” yanıtını verirken, 2 çocuk “bazıları normal boyutunda, bazıları büyütülmüş” yanıtını vermiştir. Çocukların %43,3’ü fotoğraf makinesi ile çekildiği veya çizildiği kağıda sığması için küçültüldüğünü, %23,3’ü daha iyi görebilmemiz için büyütülmüş olduğunu söylemiştir. 4 çocuk önde bulunan nesnelere büyütüldüğünü, arkada bulunan nesnelere küçültüldüğünü ifade etmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde Çocukların %13,3’ü bilmiyorum yanıtını vermiştir. 5 çocuk gerçek boyutunda olduğunu söylerken, 14 çocuk kağıda sığması için küçültüldüğünü, 6 çocuk dikkat çekmesi için büyütüldüğünü, 1 çocuk da bazılarının küçültülmüş, bazılarının ise gerçek boyutunda olduğunu söylemiştir.

Çocukların neredeyse %50'si nesne ya da figürlerin bir yüzeye aktarımı sırasında boyutlarının değişikliğe uğrayarak, küçültüğünün farkında oldukları görülmüştür.

Çocukların Pedagojik sanat eleştirisi çözümlene basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Sanat eserinde gözünüze takılan ilk şey nedir?” dokuzuncu sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %30'u insanların dikkat çekici ve çok olmasından dolayı insanları, %56,6'sı çok sayıda ve tam ortada olmasından dolayı hayvanları, %10'u güneşi, %3,3'ü de çok büyük çizildiği için sazı gördüğünü dile getirmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 14 çocuk kıyafetlerinin değişik olmasından dolayı insanları, 1 çocuk çalılıkların gözüne takıldığını söylerken; çocukların %50'si hayvanları gözüne takıldığını söylemiştir.

Çocukların Pedagojik sanat eleştirisi çözümlene basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eseri nereden bakılarak yapılmıştır/çekilmiştir? sonuncu sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 19 çocuk sanat eserinin “karşıdan”, 9 çocuk “yukarıdan”, 2 çocuk ise “aşağıdan” bakılarak yapıldığını söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %60'ı sanat eserinin “karşıdan”, 36,6'sı “yukarıdan”, %1'i ise “aşağıdan” bakılarak yapıldığını söylemiştir. Çocukların çoğunun ifade ederken aşağı-yukarı kavramlarını karıştırdıkları gözlemlenmiştir.

4.3. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağı

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde yorumlama basamağı hangi düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Pedagojik Sanat Eleştirisi görüşme formunun yorumlama basamağında aşağıdaki sorular yer almıştır.

1. Sanatçı sanat eserinde ne söylemeye çalışıyor?
2. Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?
3. Bu sanat eserine baktığımızda sizde hangi duyguları hissettiriyor?

4. Bu sanat eseri içinde olsaydın hangi sesleri duyarsınız?
5. Sanatçı eserine, neden bazı şeyleri çizerken (çekerken) bazılarını çizmemiş (çekmemiş)?
6. Sanat eserinin adı sanat eserindeki konuyu anlatıyor mu?
7. Bu sanat eserine siz isim verin desek ne isim verirdiniz?
8. Sanat eseri hakkında bir rüya görseydiniz, bu nasıl bir rüya olurdu?

Veri toplama aracı olarak kullanılan iki sanat eserine ilişkin bu sorulara, çocukların vermiş olduğu cevapların, geliştirilmiş dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) aracılığıyla ortalama puanları hesaplanarak, çocukların pedagojik sanat eleştirisinin yorumlama basamağına ait düzeyleri belirlenmiştir.

4.3.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Düzeyleri

Bu bölümde Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara çocukların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde yorumlama basamağına ilişkin düzeyleri incelenmiştir.

Tablo 14. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Düzeyleri

Ortalama Puan	Düzy
3	İyi
4	Çok İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi

Tablo 14-devamı

4	Çok İyi
4	Çok İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
3	İyi
4	Çok İyi
3	İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
3	İyi
3	İyi
4	Çok İyi
3	İyi
4	Çok İyi
3	İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
3	İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi

Tablo 14. incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan 30 çocuğun pedagojik sanat eleştirisinde yorumlama basamağına ilişkin düzeyleri belirtilmiştir. Yorumlama basamağı için genel değerlendirmesi Tablo 15’te yer almaktadır.

Tablo 15. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağı İçin Genel Değerlendirme

Düzy	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zayıf	-	-
Orta	-	-
İyi	15	50
Çok İyi	15	50
Toplam	30	100

Tablo 15. incelendiğinde çocukların %50'si iyi düzeydeyken, %50'sinin çok iyi düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Yorumlama basamağı için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde zayıf ve orta düzeyinde hiçbir çocukla karşılaşılmaştır. Çocukların kendi düşüncelerini, çekinmeden söyledikleri gözlemlenmiştir.

4.3.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Yorumlama basamağındaki sorular sanat eserini anlama ve anlam çıkarma sürecinde bize yol gösterir. İfade edilen görüşler öznel olduğu için sanat eseri ile yorumlayan kişi arasında bir bağ oluşturur (Yolcu, 2018).

Tablo 16. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
1. Sanatçı sanat eserinde ne söylemeye çalışıyor?		
Bilmiyorum	10	33,3
Eski zamanları anlatıyor	6	20
Hayvanları anlatıyor	3	10
İnsanları anlatıyor	3	10
Şarkı söylerken insanların eğlendiğini	3	10
Resim yapmak istemiş	3	10
Bilgi vermek istiyor	1	3,3
Bir şey söylemiyor	1	3,3
2. Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?		
Bilmiyorum	4	13,3
İnsanlara göstermek için	8	26,6
Eski zamanları anlatmak için	4	13,3
Bilgi vermek için	3	10
Sanatçının canı istediği için	9	30
Hediye vermek için	1	3,3
Bayramın gelmesini beklemiştir, gelmemiştir, ondan çizmiştir	1	3,3
3. Bu sanat eserine baktığımızda sizde hangi duyguları hissettiriyor?		
Mutluluk	16	53,3
Üzüntü	2	6,6
Şaşkınlık	12	40
4. Bu sanat eseri içinde olsaydın hangi sesleri duyarsınız?		
İnsan sesleri	2	6,6
Hayvan sesleri	3	10
Müzik aletlerinin sesleri	1	3,3
İnsan ve hayvan sesleri	7	23,3

Tablo-16 devamı

Müzik aleti ve insan sesleri	1	3,3
Müzik aleti ve hayvan sesleri	9	30
Müzik aleti, insan ve hayvan sesleri	3	10
Müzik aleti, hayvan ve rüzgar sesi	3	10
Odun kırma sesi	1	3,3
5. Sanatçı eserine, neden bazı şeyleri çizerken/çekerken bazılarını çizmemiş/ çekmemiş?		
Bilmiyorum	4	13,3
Unuttuğu için	2	6,6
Yorulduğu için	1	3,3
Çizmek istememiş	1	3,3
Canı istemiş	3	9,9
Farklı olsun diye	2	6,6
Kağıtta yer kalmamış	1	3,3
Zamanı kalmamış	1	3,3
Giymemiş	15	50
6. Bu sanat eserine siz isim verin desek ne isim verirdiniz?		
Eski Zamanlar	1	3,3
Eski Tarih	2	6,6
Eski	1	3,3
Keçili Tarihi Eser	1	3,3
Keçi	2	6,6
Osmanlı Zamanı	1	3,3
Hayvanlar	3	10
Keçi	2	6,6
Çizgi Film	2	6,6
İnsanlar	3	10
Savaşçı	1	3,3
Okul	1	3,3
Bahçivan	1	3,3

Tablo-16 devamı

Hayal Ailesi	1	3,3
Mutlu Sanat Eseri	1	3,3
Gece Yıldızı	1	3,3
Ağaç	1	3,3
Bayram Akşamı	1	3,3
Moru Şehri	1	3,3
Özgürlük	1	3,3
Bütün Sesler	1	3,3
Ankara	1	3,3
Karışık	1	3,3
Değişik	1	3,3
7. Sanat eserinin adı, sanat eseri ile uyumlu mu?		
Bilmiyorum	1	3,3
Uyumlu	19	63,3
Az uyumlu	1	3,3
Uyumlu değil	9	30
8. Sanat eseri hakkında bir rüya görseydiniz, bu nasıl bir rüya olurdu?		
Bilmiyorum	1	3,3
Güzel bir rüya	21	70
Korkunç bir rüya	6	20
İlginç bir rüya	2	6,6

Tablo 17. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
1. Sanatçı sanat eserinde ne söylemeye çalışıyor?		
Bilmiyorum	5	16,6
Yardımlaşmanın önemini	10	33,3
Hayvanları anlatıyor	3	10
Hayvanları ve doğayı korumalıyız	3	10
Bilgi vermek istiyor	3	10
Sanat eserini sevdiğini	2	6,6
Güzel resim çizebildiğini	1	3,3
Eski zamanları anlatıyor	1	3,3
Burası gerçek dünya, burayı görün	1	3,3
Herkesin istediğini yapabileceğini	1	3,3
2. Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?		
Bilmiyorum	4	13,3
İnsanlara göstermek için	12	40
Bilgi vermek için	3	10
Sanatçının canı istediği için	9	30
3. Bu sanat eserine baktığınızda sizde hangi duyguları hissettiriyor?		
Bilmiyorum	1	3,3
Mutluluk	15	50
Üzüntü	3	10
Şaşırarak	8	26,6
Kızgın	1	3,3
Değişik, garip, kötü	1	3,3
Normal	1	3,3
4. Bu sanat eseri içinde olsaydın hangi sesleri duyarsınız?		
İnsan sesleri	2	6,6
Hayvan sesleri	7	23,3

Tablo 17-devamı

İnsan ve hayvan sesleri	11	36,6
Hayvan ve rüzgar sesleri	1	3,3
Yağmur sesi	1	3,3
Hayvan ve çimen sesleri	3	10
İnsan, hayvan ve rüzgar sesleri	4	13,3
İnsan, hayvan ve su sesleri	1	3,3
5. Sanatçı eserine, neden bazı şeyleri çizerken/çekerken bazılarını çizmemiş/ çekmemiş?		
Bilmiyorum	3	10
Unuttuğu için	2	6,6
Yorulduğu için	1	3,3
Canı istemiş	7	23,3
Zamanı kalmamış	1	3,3
Kağıtta yer kalmamış	1	3,3
Çimlere basıyor diye ayakkabı çizmemiş	3	10
Kızın fakir olduğu anlaşılın diye	6	20
Kız giymediği için	5	16,6
Ayakkabı çizemiyordur	1	3,3
6. Bu sanat eserine siz isim verin desek ne isim verirdiniz?		
Bilmiyorum	4	13,3
Kızlar	2	6,6
Kadınlar	2	6,6
Prensesler Diyarı	1	3,3
Kırmızı Başlıklı Kız	1	3,3
İnsanlar	4	13,3
Eski Atatürk Zamanındaki İnsanlar Alemi	1	3,3
İnsanların Yardımlaşması	1	3,3
İnek Çobanı	1	3,3
Köy	1	3,3
Film	1	3,3

Tablo 17-devamı

Heykeller	1	3,3
Hayvanlar	2	6,6
Mutluluk	2	6,6
Bahçe	2	6,6
Dağlar	2	6,6
Orman Diyarı	1	3,3
Güzellik	1	3,3
7. Sanat eserinin adı, sanat eseri ile uyumlu mu?		
Uyumlu	25	83,3
Uyumlu değil	5	16,6
8. Sanat eseri hakkında bir rüya görseydiniz, bu nasıl bir rüya olurdu?		
Bilmiyorum	1	3,3
Güzel bir rüya	26	86,6
Korkunç bir rüya	3	10

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Sanatçı sanat eserinde ne söylemeye çalışıyor?” ilk sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %33,3’ü bilmiyorum yanıtını vermiştir. Çocuklardan 6 tanesi eski zamanları, “o dönemlerde yaşayan insanları ve eşyalarının anlatıldığı”ni söylemiştir. 3 çocuk hayvanların anlatıldığını söylerken, 3 çocuk insanların anlatıldığını söylemiştir. Çocukların %10’u “şarkı söylerken insanların eğlendiği”ni, 3 çocuk da “resim yapmak istemiş” yanıtını vermiştir. 1 çocuk “bize bilgi vermek istiyor” derken, 1 çocuk da “Hepsinin ağzı kapalı, konuşmuyorlar ki bunlar, bir şey anlatmıyorlar.” demiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 5 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. 10 çocuk insanların birbiriyle bir şeyler paylaştığını düşündüğü için “yardımlaşmanın önemini anlatıldığı”ni söylemiştir. Çocukların %10’u hayvanların, 1 çocuk da eski zamanların anlatıldığını ifade etmiştir. 1 çocuk güzel resim çizebildiğini, 1 çocuk herkesin istediğini yapabileceğini, 2 çocuk sanat eserlerini sevdiğini söylemek istediğini ifade etmiştir. 1 çocuk sanatçının “burası

gerçek dünya, burayı görün” dediğini söylemiştir. Çocukların %10’u sanat eserinde “Hayvanları ve doğayı korumalıyız.” denildiğini söylerken, %10’u bize “Bilgi vermek istiyor.” demiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?” ikinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %13,3’ü bilmiyorum yanıtını vermiştir. 8 çocuk insanlara göstermek için, 4 çocuk eski zamanları anlatmak için, 3 çocuk bilgi vermek için, 9 çocuk sanatçının canı istediği için, 1 çocuk da “Sana hediye vermek için.” yapıldığını söylemiştir. Bir çocuk “Bayramın gelmesini beklemiştir, gelmemiştir, ondan çizmiştir.” cevabını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde bilmiyorum yanıtını veren 4 çocuk bulunmaktadır. Çocukların %40’ı insanlara göstermek için yaptığını söylerken, % 30’u sanatçının canı istediği için, %10’u da sanatçının insanlara bilgi vermek istediği için yaptığını söylemiştir. Çocuklardan biri para kazanmak için, bir tanesi de hediye etmek istediği için sanatçının bu sanat eserini yaptığını söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Bu sanat eserine baktığınızda sizde hangi duyguları hissettiriyor?” üçüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %53,3’ü güzel olduğu için veya sanat eserinde görünen insanlar mutlu görüldüğü için mutlu oldum demiştir. 2 çocuk sanat eserinde görünen insanların üzgün görüldüğünü düşündüğü için üzüldüğünü; Çocukların %40’ı da daha önce böyle bir sanat eseri görmedikleri için şaşırıldıklarını dile getirmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk bilmiyorum yanıtını verirken, 1 çocuk normal hissettiriyor yanıtını vermiştir. Çocukların %50’si mutlu olduğunu söylerken, %10’u üzüldüğünü söylemiştir. 8 çocuk şaşırıldığını söylerken, 1 çocuk kızgın, 1 çocuk da değişik, garip, kötü hissettiğini söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Bu sanat eseri içinde olsaydın hangi sesleri duyarsınız?” dördüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde sadece insan seslerini duyduğunu söyleyen 2 çocuk, sadece hayvan seslerini

duyduğunu söyleyen 3, sadece müzik aletlerinin seslerini duyduğunu söyleyen 1 çocuk vardır. Hem insan hem hayvan seslerini söyleyen 7 çocuktan bazıları “miyav, meeee, cik cik” diyerek hayvan seslerini taklit etmişlerdir. Hem müzik aleti hem insan seslerini duyduğunu söyleyen 1 çocuk, hem müzik aleti hem hayvan seslerini duyduğunu söyleyen 9 çocuk vardır. 3 çocuk müzik aleti, insan ve hayvan sesleri duyduğunu söylemiştir. Diğer 3 çocuk da müzik aleti, hayvan ve rüzgar sesini duyduğunu dile getirirken, 1 çocuk tak tak tak odun kırma sesinden başka hiçbir sesin duyulmadığını dile getirmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %6,6’sı insanların konuşma seslerini, %23,3’ü hayvanların seslerini, %36,6’sı “hem insan ve hem de hayvan seslerini” duyacağını söylemiştir. 1 çocuk “hayvan ve rüzgar seslerini”, 1 çocuk “yağmur sesini”, 3 çocuk “hayvan ve çimen seslerini”, 4 çocuk “insan, hayvan ve rüzgar seslerini”, 1 çocuk da “insan, hayvan ve su seslerini duyardım” demiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Sanatçı eserine, neden bazı şeyleri çizerken/çekerken bazılarını çizmemiş/çekmemiş?” beşinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde Çocukların %13,3’ü “bilmiyorum” yanıtını vermiştir. 2 çocuk “unuttuğu için” cevabını verirken, 1 çocuk “yorulduğu için çizmemiştir” yanıtını vermiştir. 1 çocuk “canı çizmek istememiş” derken, çocukların %10’u “canı öyle istemiş” demiştir. Çocuklardan 2 tanesi farklı olsun diye yanıtını vermiştir. 1 çocuk “Bir sürü şey var, kağıtta yer kalmamış” yanıtını verirken 1 çocuk “zamanı kalmamış, öğretmeni haydi artık demiştir” yanıtını vermiştir. Giymemiş yanıtını veren 15 çocuktan 5 tanesi “Ayakkabısını giymemiş, bu yüzden fotoğrafta görünmüyor.” derken, 10 tanesi “Ayakkabısını giymemiş, sanatçı da görmediği için çizemez.” demiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %10’u bilmiyorum, %10’u “Çimlere basıyor diye ayakkabı çizmemiş.” yanıtını verirken, %20’si “Kızın fakir olduğu anlaşılсын diye.” yanıtını vermiştir. 2 çocuk “unuttuğu için”, 1 çocuk “yorulduğu için”, 5 çocuk “Kız ayakkabı giymediği için” demiştir. Çocuklardan 1 tanesi sanatçının zamanının kalmadığını söylerken, 1 tanesi kağıtta yer kalmadığını söylemiştir. 7 çocuk “Sanatçının canı istediği için” yanıtını verirken, 1 çocuk sanatçının ayakkabı çizemediğini söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Bu sanat eserine siz isim verin desek ne isim verirdiniz?” altıncı sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %20’si bu sanat eserinin eski zamanları anlattığını belirten cevaplar vermişlerdir. 6 çocuktan 1 tanesi “Osmanlı Zamanı”, 1 tanesi “Eski Zamanlar”, 2 tanesi “Eski Tarih”, 1 tanesi “Eski”, 1 tanesi de “Keçili Tarihi Eser” demiştir. Çocukların %10’u sanat eserine “Hayvanlar” ismini vereceğini söylerken, 2 çocuk sanat eserinde bulunan keçileri göstererek bu sanat eserine “Keçi” ismini vereceklerini söylemişlerdir. 2 çocuk “Çizgi Film”, 3 çocuk “İnsanlar”, 1 çocuk “Savaşçı”, 1 çocuk “Okul”, 1 çocuk “Bahçıvan”, 1 çocuk “Hayal Ailesi”, 1 çocuk “Mutlu Sanat Eseri”, 1 çocuk “Gece Yıldızı”, 1 çocuk “Bayram Akşamı”, 1 çocuk “Moru Şehri”, 1 çocuk “Özgürlük”, 1 çocuk “Ankara”, 1 çocuk “Karışık”, 1 çocuk da “Değişik” isimlerini vereceklerini söylemişlerdir. 1 çocuk “Müzik aleti, insan ve hayvan sesleri duyduğum için ‘Bütün Sesler’”, 1 çocuk da “Ağaç koyardım Çünkü o kadar ağaç var ki 1 ağaç, 2 ağaç, 3 ağaç.” yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde “bilmiyorum” yanıtını veren 4 çocuk bulunmaktadır. 2 çocuk “Kızlar”, 2 çocuk “Kadınlar”, 4 çocuk “İnsanlar”, 1 çocuk “Prensesler Diyarı”, 1 çocuk “Eski Atatürk Zamanındaki İnsanlar Alemi”, 1 çocuk “Kırmızı Başlıklı Kız”, 1 çocuk “İnsanların Yardımlaşması”, 1 çocuk “İnek Çobanı”, 2 çocuk “Hayvanlar”, 1 çocuk “Köy”, 2 çocuk “Bahçe”, 2 çocuk “Dağlar”, 1 çocuk “Film”, 1 çocuk “Heykeller”, 1 çocuk “Orman Diyarı”, 1 çocuk “Güzellik”, 2 çocuk da “Mutluluk” yanıtını vermiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eserinin adı, sanat eseri ile uyumlu mu?” yedinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. 19 çocuk sanat eserinde de keçiler görüldüğü için sanat eserinin adının sanat eseri ile uyumlu olduğunu söylerken, çocuklardan %30’u sanat eserinde sadece keçiler olmadığı için sanat eserinin adının, sanat eseri ile uyumlu olmadığını dile getirmiştir. 1 çocuk da “Az uyumlu. Çünkü az keçi var. İnsanlar çok fazla.” yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %83,3’ü uyumlu yanıtını verirken, %16,6’sı sanat eseri ile adının uyumlu olmadığını söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yorumlama basamağı düzeyini belirlemek için “Sanat eseri hakkında bir rüya görseydiniz, bu nasıl bir rüya olurdu?” son sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. 2 çocuk ilginç bir rüya olduğunu söylemiştir. Çocuklardan bir tanesi “Bir tane Firavun olurdu, bir tane de konteyner, biraz ilginç.” diyerek açıklama yapmıştır. 6 çocuktan 2 tanesi sanat eserinde görünen insanların ve hayvanların çok olmasından dolayı “Orada kaybolurdum, bu yüzden korkunç olurdu.” ifadesini kullanmıştır, diğer 4 çocuk ise karanlık olmasından dolayı korkunç bir rüya olacağını söylemiştir. Çocukların %70’i sanat eseri ile ilgili gördüğü rüyanın güzel bir rüya olacağını söylemiştir. 21 çocuktan 6 çocuk sanat eseri ile ilgili görmüş olduğu rüyada şarkı söylenip, dans edildiği için, 4 çocuk piknik yapıldığı için, 4 çocuk hayvanlarla oynayacağı için, 7 çocuk da insanlarla sohbet edeceği için güzel bir rüya olacağını söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. Çocukların %10’u korkunç bir rüya olacağını ifade ederken, %86,6’sı güzel bir rüya olacağını ifade etmiştir.

4.4. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağı

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde yargılama basamağı hangi düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Pedagojik Sanat Eleştirisi görüşme formunun yargılama basamağında aşağıdaki sorular yer almıştır.

1. Bu sanat eserinin güzel bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?
2. Sanatçı ünlü olunca, sanat eseri daha mı güzel olur, ne düşünüyorsunuz?
3. Bu sanat eserini sevdiniz mi?
4. Bu sanat eserini çevrenizdeki insanlardan kim daha çok sever?
5. Bu sanat eserinin önemli bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?
6. Bu sanat eserini evinize asıp seyretmek ister miydiniz?
7. Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu?

8. Bir sanatçı neden bunun gibi bir sanat eseri yapmak ister?
9. Eserin en çok nesini beğendiniz?
10. Eserin en çok nesini beğenmediniz?
11. Bu sanat eserine ne gibi değişiklikler yaptın?

Veri toplama aracı olarak kullanılan iki sanat eserine ilişkin bu sorulara, çocukların vermiş olduğu cevapların, geliştirilmiş dereceli puanlama anahtarı (analitik rubrik) aracılığıyla ortalama puanları hesaplanarak, çocukların pedagojik sanat eleştirisinin yargılama basamağına ait düzeyleri belirlenmiştir.

4.4.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Düzeyleri

Bu bölümde Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu'nda yer alan sorulara çocukların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisinde yargılama basamağına ilişkin düzeyleri incelenmiştir. Çocukların yargılama basamağına ilişkin düzeyleri Tablo 18.'de verilmiştir.

Tablo 18. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Düzeyleri

Ortalama Puan	Düzy
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi

Tablo 18-devamı

4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
3	İyi
3	İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
3	İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi
4	Çok İyi

Tablo 18. incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan 30 çocuğun pedagojik sanat eleştirisinde yargılama basamağına ilişkin düzeyleri belirtilmiştir. Yargılama basamağı için genel değerlendirmesi Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağı İçin Genel Değerlendirme

Düzy	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zayıf	-	-
Orta	-	-
İyi	3	10
Çok İyi	27	90
Toplam	30	100

Tablo 19. incelendiğinde 3 çocuk iyi düzeydeyken, 27 çocuk çok iyi düzeydedir. Yargılama basamağı için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde zayıf ve orta düzeyde hiçbir çocukla karşılaşmamıştır.

4.4.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Yargılama basamağı sanat eleştirisinin son basamağıdır. Diğer basamaklarda elde edilen bilgiler ve ifade edilen görüşler sonunda değerlendirme yapılır. Betimleme ve çözümleme basamakları, sebep olarak geriye dönüktür; yargılama basamağı ise ileriye dönüktür. Yargı öznel, değişkenliğe açıktır ve kaynağı estetik kuramlardır (Yolcu, 2018).

Tablo 20. İstihsal/Keçili Kompozisyon İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
1. Bu sanat eserinin güzel bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?		
Evet	27	90
Hayır	1	3,3
Biraz	2	6,6

Tablo 20-devamı

2. Sanatçı tanınmış olunca, sanat eseri daha mı güzel olur, ne düşünüyorsunuz?		
Bilmiyorum	1	3,3
Tanınmış olunca	14	46,6
Tanınmamış olunca	4	13,3
Hem tanınmış olunca hem tanınmamış olunca	11	36,6
3. Bu sanat eserini sevdiniz mi?		
Sevdim	28	93,3
Sevmedim	1	3,3
Orta sıcaklıkta sevdim	1	3,3
4. Bu sanat eserini çevrenizdeki insanlardan kim daha çok sever?		
Annem	9	30
Babam	2	6,6
Annem ve babam	2	6,6
Kardeşlerim	3	10
Anneannem-Babaannem	3	10
Teyzem	2	6,6
Ben	4	13,3
Herkes	2	6,6
Hiç kimse	1	3,3
Bilmiyorum	2	6,6
5. Bu sanat eserinin önemli bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?		
Önemli	26	86,6
Önemsiz	3	10
Biraz önemli, biraz önemsiz	1	3,3
6. Bu sanat eserini evinize asıp seyretmek ister miydiniz?		
Evet	25	83,3
Hayır	5	16,6

Tablo 20-devamı

7. Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu?		
Çocuk odası	17	56,6
Yatak odası	4	13,3
Salon	5	16,6
Asmak istemezdim	4	13,3
8. Bir sanatçı neden bunun gibi bir sanat eseri yapmak ister?		
Canı istemiş	12	40
Bir yerde görmüş, o da yapmak istemiş	2	6,6
Ünlü olmak için	1	3,3
Ailesi istemiş	2	6,6
İnsanlar beğensin diye	5	16,6
Çocuklar görsün diye	3	10
Eskiye hatırlatmak için	2	6,6
Para kazanmak için	1	3,3
Bilmiyorum	2	6,6
9. Eserin en çok nesini beğendiniz?		
Hiçbir şeyi beğenmedim	1	3,3
İnsanlar	9	30
Hayvanlar	14	46,6
Renkler	6	20
10. Eserin en çok nesini beğenmediniz?		
Her şeyi beğendim	12	40
Ağaçlar	4	13,3
Ayakkabı	1	3,3
İnsanlar	6	20
Hayvanlar	7	23,3
11. Bu sanat eserine ne gibi değişiklikler yaptın?		
Değiştirmedim	1	3,3
Ağaçları değiştirdim	3	10
Keçileri değiştirdim	2	6,6

Tablo-20 devamı

Kendimi eklerdim	1	3,3
Hayvan eklerdim	8	26,6
Renkleri değiştirirdim	4	13,3
Müzik aleti yerine çay bardağı	1	3,3
Ayakkabı eklerdim	2	6,6
Kadınları erkek olarak değiştirirdim	1	3,3
Daha çok insan eklerdim	1	3,3
Parlak güneş eklerdim	4	13,3
Gülen insanlar	1	3,3
Figürlerin yerlerini değiştirme	1	3,3

Tablo 21. Köyün Genç Kadınları İçin Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Görüşleri

Sorular ve Görüşler	Frekans (f)	Yüzdelerik (%)
1. Bu sanat eserinin güzel bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?		
Evet	25	83,3
Hayır	2	6,6
Biraz	3	10
2. Sanatçı tanınmış olunca, sanat eseri daha mı güzel olur, ne düşünöyorsunuz?		
Bilmiyorum	1	3,3
Tanınmış olunca	16	53,3
Tanınmamış olunca	4	13,3
Hem tanınmış olunca hem tanınmamış olunca	9	30
3. Bu sanat eserini sevdiniz mi?		
Sevdim	27	90
Sevmedim	1	3,3
Biraz sevdim	2	6,6

Tablo 21-devamı

4. Bu sanat eserini çevrenizdeki insanlardan kim daha çok sever?		
Ben	2	6,6
Annem	7	23,3
Babam	5	16,6
Annem ve babam	2	6,6
Kardeşlerim	2	6,6
Ailem	1	3,3
Halam	1	3,3
Dedem	1	3,3
Öğretmenim	1	3,3
Arkadaşlarım	3	10
Herkes	1	3,3
Hiç kimse	2	6,6
Bilmiyorum	2	6,6
5. Bu sanat eserinin önemli bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?		
Bilmiyorum	3	10
Önemli	21	70
Önemsiz	4	13,3
Biraz önemli, biraz önemsiz	2	6,6
6. Bu sanat eserini evinize asıp seyretmek ister miydiniz?		
Evet	25	83,3
Hayır	5	16,6
7. Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu?		
Bilmiyorum	1	3,3
Çocuk odası	15	50
Yatak odası	6	20
Salon	3	10
Asmak istemezdim	5	16,6

Tablo 21-devamı

8. Bir sanatçı neden bunun gibi bir sanat eseri yapmak ister?		
Canı istemiş	10	33,3
İnsanlar görsün diye	8	26,6
İnsanlar beğensin diye	4	13,3
Ünlü olmak için	1	3,3
Para kazanmak için	1	3,3
Resim yapmayı sevdiği için	2	6,6
Bilmiyorum	4	13,3
9. Eserin en çok nesini beğendiniz?		
Her şeyi beğendim	6	20
Kadınlar	7	23,3
Kırmızılı kız	2	6,6
İnsanlar	3	10
Köpek	10	33,3
Hayvanlar	4	13,3
Renkler	2	6,6
10. Eserin en çok nesini beğenmediniz?		
Her şeyi beğendim	1	3,3
Hiçbir şeyi beğenmedim	5	16,6
İnekler	6	20
Kırmızılı kız	7	23,3
Kadınlar	4	13,3
Dağlar	3	10
Çiçekler	1	3,3
Şemsiyeler	1	3,3
Hayvanlar	1	3,3
Gökyüzü	1	3,3
11. Bu sanat eserine ne gibi değişiklikler yaptım?		
Değiştirmedim	4	13,3
Her şeyi değiştirdim	2	6,6

Tablo 21-devamı

Renkleri değiştirirdim	4	13,3
İnekleri değiştirirdim	4	13,3
şemsiyeleri değiştirirdim	2	6,6
Kadınları değiştirdim	4	13,3
Kıyafetleri değiştirirdim	2	6,6
Figürlerin yerlerini değiştirirdim	1	3,3
Ayakkabı çizerdim	4	13,3
Güneş çizerdim	2	6,6
Daha çok ağaç ve çiçek çizerdim	1	3,3

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için “Bu sanat eserinin güzel bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?” ilk sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 27 çocuk evet yanıtını verirken, 1 çocuk hayır, 2 çocuk da bilmiyorum yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 25 çocuk evet yanıtını verirken, 2 çocuk hayır yanıtını vermiştir. Çocukların %10’u biraz yanıtını vermiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Sanatçı tanınmiş olunca, sanat eseri daha mı güzel olur, ne düşünöyorsunuz?” ikinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. 14 çocuk sanatçının tanınmiş olunca sanat eserinin daha güzel olacağını, çünkü tanınmiş sanatçıların daha güzel resimler yaptığını, daha çok dikkat ettiklerini ve güzel resim çizdikleri için tanındıklarını söylemiştir. 4 çocuk sanatçının tanınmamış olunca, sanatçıların dikkatlerinin dağılmayacağını ve heyecanlanmadan yapacakları ya da fotoğrafı çekecekleri için daha güzel olacağını söylemiştir. 11 çocuk fark etmez, hem tanınmiş olunca hem de tanınmayınca çünkü herkes güzel resim yapar yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. 16 çocuk sanatçının tanınmiş olunca sanat eserinin daha güzel olacağını, 4 çocuk sanatçının tanınmamış olunca sanat

eserinin daha güzel olacağını söylerken, çocuklardan %30'u hem tanınmış olunca hem tanınmamış olunca demiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Bu sanat eserini sevdiniz mi?” üçüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk “Sevmedim, çünkü çok karışık” yanıtını verirken; 1 çocuk “Orta sıcaklıkta sevdim, çünkü çok şey var, kafam karıştı.” yanıtını vermiştir. 28 çocuk ise “Sevdim.” yanıtını vermiştir. Sevdim yanıtını veren çocuklardan 13 tanesi hayvanlardan dolayı sevdiğini söylerken, 5 tanesi farklı bir sürü insanı gördükleri için, 10 tanesi de renklerin çok güzel kullanıldığı için sevdiğini açıklamıştır. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %90'ı güzel olduğu için sevdiğini söylerken, 1 çocuk “Hayvanların burada ne işi var, sevmedim.” yanıtını vermiştir. 2 çocuk ise “Biraz sevdim, çünkü kızlar bir garip.” demiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Bu sanat eserini çevrenizdeki insanlardan kim daha çok sever?” dördüncü sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 9 çocuk annem, 2 çocuk babam, 2 çocuk annem ve babam, 3 çocuk ablam veya abim yanıtlarını vermişlerdir. 3 çocuk anneannem ya da babaannem yanıtını verirken, 2 çocuk teyzem yanıtını vermiştir. 4 çocuk sanatla ilgilenen sadece kendisinin olduğunu söyleyerek “ben” yanıtını vermiştir. 2 çocuk bu sanat eserinin çevresindeki herkes tarafından sevileceğini söylerken, 1 çocuk çevresindeki hiç kimse tarafından sevilmeceğini söylemiştir. 2 çocuk ise bilmiyorum yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 2 çocuk bilmiyorum 2 çocuk en çok kendisinin seveceğini düşündüğü için ben yanıtını verirken, 7 çocuk annem, 5 çocuk babam, 2 çocuk annem ve babam, 2 çocuk kardeşlerim, 1 çocuk ailem, 1 çocuk halam, 1 çocuk dedem, 1 çocuk öğretmenim yanıtını verirken, çocukların %10'u arkadaşlarının isimlerini vermiştir. 1 çocuk çevresindeki herkesin sanat eserini çok seveceğini söylerken, 2 çocuk hiç kimsenin beğenmeyeceğini söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Bu sanat eserinin önemli bir sanat eseri olduğunu düşünüyor

musunuz?” beşinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 26 çocuk evet yanıtını vermiştir. 26 çocuktan 22 tanesi güzel görüldüğü için önemli olduğunu söylerken, 3 tanesi bu sanat eserinin yarışmada birinci olduğu için önemli olduğunu söylemiştir. 1 çocuk da “Yarışmada en güzel yapan kazanıyor ve önemli oluyor.” yanıtını vermiştir. 3 çocuk güzel olmadığını söyleyerek sanat eserinin önemli olmadığını dile getirmiştir. 1 çocuk da “biraz önemli, biraz önemsiz çünkü o kadar da güzel değil.” yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocuklardan %10’u bilmiyorum yanıtını verirken, %70’i önemli olduğunu, 4 tanesi önemsiz olduğunu, 2 çocuk da “Biraz önemli, biraz önemsiz.” olduğunu söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Bu sanat eserini evinize asıp seyretmek ister miydiniz?” altıncı sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 26 çocuk beğendiklerini de belirterek bu sanat eserini evlerine asmak istediklerini söylemişlerdir. 4 çocuk ise evimde yer yok, evime uymazdı ve beğenmedim açıklamalarında bulunarak evlerine asmak istemediklerini dile getirmişlerdir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 25 çocuk sanat eserini beğendikleri için evlerine asıp seyretmek istediklerini söylerken, 5 çocuk sanat eserini evine asmak istemediğini söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu?” yedinci sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 4 çocuk 6. soruda da belirttiği gibi evlerine asmak istemedikleri için uygun bir oda söylememiştir. 17 çocuk kendi odası için, 4 çocuk yatak odası için, 5 çocuk da salon için bu sanat eserinin uygun olduğunu söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk bilmiyorum yanıtını verirken, 5 çocuk 6. soruda da belirttiği gibi evlerine asmak istemedikleri için uygun bir oda söylememiştir. Bu sanat eserini asmak için çocukların %50’si kendi odasının, %20’si yatak odasının, %10’u da salonun uygun olacağını söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Bir sanatçı neden bunun gibi bir sanat eseri yapmak ister?” sekizinci

sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 12 çocuk canı istediği için, 2 çocuk da ailesi istediği için yaptığını söylemiştir. 2 çocuk bir yerde gördüğünü unutmamak ve aynısını yapabildiğini göstermek için, 2 çocuk eskiyi hatırlamak için yapıldığını söylemiştir. 5 çocuk insanlar beğensin, 3 çocuk da çocuklar görsün diye yapıldığını dile getirmiştir. 1 çocuk ünlü olmak için, 1 çocuk para kazanmak için yapıldığını söylerken, 2 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 4 çocuk bilmiyorum yanıtını vermiştir. 10 çocuk canı istediği için, 8 çocuk insanlar görsün diye, 4 çocuk insanlar beğensin diye derken; 1 çocuk ünlü olmak için, 1 çocuk para kazanmak için, 2 çocuk resim yapmayı sevdiği için yanıtlarını vermişlerdir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Eserin en çok nesini beğendiniz?” dokuzuncu sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk sanat eserinde gördüğü hiçbir şeyi beğenmediğini söylemiştir. 9 çocuk insanları beğendiğini söylemiştir. İnsanları beğendiğini söyleyen 9 çocuktan 5 tanesi insanlar olarak genellerken, 3 tanesi kadınları, 1 tanesi de şu adamı diye belirtmiştir. 14 çocuk hayvanları beğendiğini söylemiştir. Hayvanları beğendiğini söyleyen 14 çocuktan 2 tanesi hayvanlar olarak genellerken 6 tanesi kedi, 6 tanesi de keçi olarak beğendikleri hayvanları göstermişlerdir. 6 çocuk sanat eserinde kullanılan renkleri beğendiğini söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde çocukların %20’si her şeyi beğendiğini söylemiştir. 7 çocuk kadınları, 2 çocuk kırmızılı kızı beğendiğini söylerken, 10 çocuk insanları beğendim diyerek genellemiştir. 10 çocuk köpeği beğendiğini, çünkü sevimli olduğunu söylerken, 4 çocuk sanat eserinde görünen tüm hayvanları beğendiğini belirtmiştir. 2 çocuk sanat eserinde kullanılan renkleri beğendiğini, çünkü güzel olduğunu söylemiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen “Eserin en çok nesini beğenmediniz?” onuncu sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 12 çocuk her şeyi beğendiklerini söylemiştir. 4 çocuk ağaçlar çok arkada ve karanlıkta olduğu için beğenmediğini söylerken, 1 çocuk ayakkabı çok önde ve büyük olduğunu için

beğenmediğini söylemiştir. 6 çocuk çok insan figürü olduğu için beğenmediğini, 7 çocuk da çok hayvan figürü olduğu için beğenmediğini ifade etmiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 1 çocuk her şeyi beğendiğini, 5 çocuk ise hiçbir şeyi beğenmediğini belirtmiştir. Çocukların %20'si inekleri beğenmediğini, onların yerine sanat eseri için uygun olmadığını, 7 çocuk üzgün, fakir ve ayakkabısız olduğu için kırmızılı kızını beğenmediğini, 4 çocuk kıza kötü davrandıkları için kadınları beğenmediğini, 1 çocuk az olduğu için çiçekleri, 1 çocuk sapları olmadığı için şemsiyeleri, 1 çocuk güneş olmadığı için gökyüzünü, 1 çocuk hayvanları beğenmediğini söylemiştir. Çocuklardan %10'u ağaç ve çimenler az olduğu için dağları beğenmediğini, içlerinden bir tanesi de "Dağlar yeşil olur, böyle olmaz." demiştir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yargılama basamağı düzeyini belirlemek için yer verilen "Bu sanat eserine ne gibi değişiklikler yapardın?" son sorusuna İstihsal/Keçili Kompozisyon için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde ağaçlarla ilgili değişiklik yapmak isteyen 3 çocuktan bir tanesi ağaçların rengini değiştirmek istediğini, bir tanesi daha çok ağaç çizmek istediğini, bir tanesi de ağaçlar yerine ev çizmek istediğini dile getirmiştir. Keçiler ile değişiklik yapmak isteyen 2 çocuktan biri keçiler yerine insan çizmeyi, diğeri ise keçileri farklı yerlere çizmek istediğini söylemiştir. Bir çocuk kendini eklemek istediğini, 1 çocuk daha çok insan eklemek istediğini, 1 çocuk insanların yüz ifadelerini değiştirerek gülen insanlar çizmek istediğini, 8 çocuk farklı hayvanlar eklemek istediklerini, 2 çocuk sağ önde bulunan kadın figürüne ayakkabı eklemek istediklerini, 4 çocuk sanat eserinin karanlık olduğunu söyleyerek parlak bir güneş eklemek istediklerini, 1 çocuk müzik aletini çay bardağı ile değiştirmek istediğini, 4 çocuk renkleri değiştirmek istediklerini, 1 çocuk kadın figürleri erkek figürler ile değiştirmek istediklerini, 1 çocuk sanat eserinde bulunan tüm figürlerin yerlerini değiştirmek istediğini söylerken, 1 çocuk sanat eserinde bir değişiklik yapmak istemediğini söylemiştir. Köyün Genç Kadınları için çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde 4 çocuk "Çünkü her şey çok güzel. Bir şey değiştirmezdim. Böyle yapmış ressamcı. Böyle bırakırdım. Bir şey değiştirmem. O kadar uğraşmış, her şeyi çok güzel yapmış." açıklamalarında bulunarak sanat eserinde bir değişiklik yapmak istemediklerini, 2 çocuk ise sanat

eserinde görünen her şeyi değiştirmek istediğini, çünkü beğenmediğini ifade etmiştir. 4 çocuk sanat eserinde kullanılan renkleri değiştirmek istediğini söylerken, 4 çocuk ineklerin yerlerini değiştireceğini veya inekleri silmek istediğini, 2 çocuk şemsiyelere sap eklemek istediğini, sapları olmadan durmayacağını söylemiştir. 4 çocuk sanat eserinde görünen kadınları değiştirmek istediklerini çünkü kadınların kötü olduğunu söylemişlerdir. 2 çocuk komik olduğu için, kadınların kıyafetlerini değiştirmek istediğini, 4 çocuk kırmızı kız ayakkabı çizmek istediğini söylemiştir. 2 çocuk güneş çizmek istediğini, çünkü gökyüzü karanlık olduğunu ifade ederken, 1 çocuk “Daha çok ağaç ve çiçek çizerdim.” demiştir. 1 çocuk ise sanat eserinde görünen her şeyin yerini değiştirmek istediğini böyle çok karışık görüldüğünü belirtmiştir.

4.5. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisi Alt Boyutları Arası Farklılaşmaya İlişkin Düzeyleri

Bu bölümde Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu’nda yer alan sorulara çocukların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaşındaki çocuklarının pedagojik sanat eleştirisi alt boyutları (betimleme, çözümlenme, yorumlama, yargılama) arasında farklılaşmaya ilişkin düzeyleri incelenmiştir. Pedagojik sanat eleştirisi alt boyutlarına ilişkin düzeyler Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisi Alt Boyutları Arası Farklılaşmaya İlişkin Düzeyleri

	Betimleme		Çözümlenme		Yorumlama		Yargılama	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zayıf	3	10	-	-	-	-	-	-
Orta	17	56,6	6	20	-	-	-	-
İyi	10	33,3	23	76,6	15	50	3	10
Çok İyi	-	-	1	3,3	15	50	27	90
Toplam	30	100	30	100	30	100	30	100

Tablo 22. incelendiğinde betimleme basamağında çocukların %10'u zayıf düzeydedir. Çocuklar, sanat eserinin sanatçı tarafından yapıldığını, adını, fonunu, kullanılan malzemeleri ve sanat eserini oluşturan nesnelere ifade etmekte zorlanmışlardır. Betimleme basamağında yer alan soruların birkaç tanesine cevap veren 17 çocuk orta düzeydedir. Çocuklardan %33,3'ü iyi düzeydedir ve betimleme basamağında yer alan soruların birçoğuna cevap vermişlerdir. Çalışma grubunda betimleme basamağında bulunan soruların tamamına cevap veren hiçbir çocuğa rastlanılmamıştır.

Çözümleme basamağında yer alan sorular kapsamında sanat eserinde kullanılan renk, çizgi, şekil, konum, yer ve ilişkilerinin birkaçını söyleyen 6 çocuk orta düzeydedir. Çocukların %76,6'sı soruların birçoğuna cevap verdikleri için iyi düzeydedir. Çocuklardan bir tanesi soruların tamamına cevap verdiği için çok iyi düzeydedir. Çocuklar sanat eserinin temel elemanlarını ve temel ilkelerini göz önünde bulundurarak sorulara cevap vermişlerdir. Çocuklar cevap verirken ifade etmekte zorlanmadıkları için zayıf düzeyde hiçbir çocuğa rastlanılmamıştır.

Sanat eserinin yapılma amacını, çocukların kendilerine hissettirdiği duyguları eserin ortamına ve ortamındaki seslerin birçoğunu ifade ettiği için 15 çocuk iyi düzeyde, kalan 15 çocuk da tamamını ifade ettiği için çok iyi düzeydedir. Çocuklar sanat eserinin yorumlama basamağında duygu ve düşüncelerini sorular kapsamında rahat bir şekilde ifade ettikleri için zayıf ve orta düzeyde bir çocuğa rastlanılmamıştır.

Yargılama basamağı için, sanat eserinin değeri konusunda kişisel değerlendirme yaparken betimleme ve çözümleme basamaklarındaki verilerin tamamını kullanarak cevap veren 27 çocuk çok iyi düzeyde, 3 çocuk da iyi düzeydedir. Çocuklar diğer alt basamaklar için sorulan soruları da göz önünde bulundurarak sanat eseri hakkında bir sonuca varırlar. Yargılama basamağında da zayıf ve orta düzeyde bir çocuğa rastlanılmamıştır.

Genel olarak düzeylere baktığımızda zayıf düzeyde betimleme basamağında 3 çocuğa rastlarken; çözümleme, yorumlama, yargılama basamaklarında zayıf düzeyde olan çocuğa rastlanılmamıştır. Çocuklar, betimleme basamağı kapsamında sanat eserinde gördüklerini ifade ederken zorlanmışlardır ancak diğer alt basamaklarda yer alan soruları cevap verirken zorlanmamışlardır.

Orta düzeyde betimleme basamağında 17 çocuk bulunurken, çözümlene basamağında 6 çocuk bulunmaktadır. Yorumlama ve yargılama basamaklarında orta düzeyde hiçbir çocuğa rastlanılmamıştır. Çocukların, sanat eserleri hakkında kendi duygu ve düşüncelerini ifade ederken zorlanmadıkları ortaya çıkmıştır.

İyi düzeyde betimleme basamağında 10 çocuk bulunurken, çözümlene basamağında 23, yorumlama basamağında 15, yargılama basamağında ise 3 çocuk bulunmaktadır. Sanat eleştirisi alt boyutları için tablo incelendiğinde çocukların sorulan soruların birçoğuna cevap verdiği gözlemlenmiştir.

Çok iyi düzeyde çözümlene basamağında 1 çocuk bulunurken, yorumlama basamağında 15, yargılama basamağında 27 çocuk bulunmaktadır. Betimleme basamağında bulunan sorulara tamamına hiçbir çocuğun cevap vermediği gözlemlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde araştırma probleminin alt problemlerine yönelik elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın sonuçları “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Sonuçlar”, “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Sonuçlar”, “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Sonuçlar”, “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Sonuçlar” ve “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisinde Alt Boyutlar Arası Farklılaşmaya İlişkin Sonuçlar” olmak üzere 5 başlıkta verilmiştir.

5.1.1. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Betimleme Basamağına İlişkin Sonuçlar

Betimleme basamağında çocuklar, sanat eserinde gördüklerini söylerler, eserde görülenlerin listesi çıkartılır. Bu basamağın amacı, çocuğu acele etmeden, detaylı bir

şekilde incelemesini ve ifade etmesini sağlamaktır. Bu durum çocukların dikkat düzeylerini ölçmemize yardımcı olur (Alakuş, Mercin, 2005).

Çocukların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde, sanat eserinde gördüklerini ifade ederken ayrıntılara yer vermedikleri görülmüştür. Çocuklar resim ve fotoğraf arasındaki farkları tam olarak ayırt edememişlerdir. Çocuklar sanat eserinde kullanılan malzemeleri söylerken, sadece okulda kullandıkları malzemeler ile sınırlı tutmuşlardır.

Verilen cevaplar incelendiğinde okul öncesi eğitim programlarında sanatçılara ve sanat eserlerine tanımaya yönelik çalışmalara yer verilmediği ortaya çıkmıştır. Sanat eğitimi için sanatçılar önemli kaynaklardan biridir. Çocuklara verilen sanat eğitiminde, sanatçılara yer verilmesi ve sanatçılarla birlikte çalışılması sanat eğitimin etkisini arttırmaktadır. Başta Avrupa kıtası ülkeleri olmak üzere birçok ülke, erken çocukluk eğitim programlarında sanatçılara yer vermektedirler. Eğitim sistemlerinde öğretmenler, sanatçıları mümkün olduğunca yaptıkları sanat etkinliklerine dahil etmeye çalışırlar. CEMREL Estetik Eğitim Programı'nda çocuklar, sanatçılara ait bilgilere, nasıl çalıştıklarını, nelerden esinlendiklerine ve eserlerini nasıl ortaya çıkardıklarına dair bilgi sahibi olurlar (Madeja ve Onuska, 1977; Coutts ve Dawes, 1998; Horn, 2006'dan Aktaran Acer, 2015).

Elde edilen veriler sonucunda okul öncesi eğitime devam eden çocukların pedagojik sanat eleştirisi betimleme basamağı düzeylerinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Okul öncesi eğitim programında yapılan görsel sanatlar etkinliklerinde pedagojik sanat eleştirisi etkinliklerine yer verilmediği için çocukların bu basamakta zorlandıkları düşünülmektedir.

5.1.2. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Çözümleme Basamağına İlişkin Sonuçlar

Çocuğa sorulan soruların görsel bilgilendirme için önemli olduğu yapılan çalışmalarda vurgulanmıştır. Sorulan soruların, çocukların gözleme ve uzamsal, yükseklik, ön-arka, uzak-yakın ilişkilerini kavramalarında ve sanatın tasarım

elemanları ve ilkelerini ifade ederken etkin olduğu düşünülmektedir (Hurwitz ve Day, 1995).

Sanat eleştirisi çalışmaları sayesinde çocukların vizyonları gelişir ve düşüncelerini kelimelere dökmeyi öğrenirler. Çocukların nelere dikkat etmediklerini görür ve açıklar, yapıtın önündeki yapısal unsurlar arasındaki ilişkileri analiz eder, yapıtın arkasındaki anlamı yorumlar, sanat yapıtının tanıtımını yapar, gibi bir eleştiri kültürünün kazandırılmasına yardımcı olur (Ayaydın, 2010).

Sanatın temel elemanlarının ve tasarım ilkelerinin incelenmesi istenen çözümleme basamağında çocukların %76,6'sının düzey olarak iyi ancak cevaplar ve notlar detaylı incelendiğinde orta düzeyde olduğu görülmüştür.

5.1.3. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yorumlama Basamağına İlişkin Sonuçlar

Alakuş (2002), bireylerin yorumlama basamağında eseri anlama ve sanatçıyı anlamaya yönelik soruların bulunduğunu ifade etmiştir. Sanat eserinin, bireyde bırakmış olduğu etkilerin de incelendiği yorumlama basamağı için çocukların %50'sinin iyi, %50'sinin ise çok iyi düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Yorumlama basamağında yer alan soruların sınıflandırma, çözme, anlama becerilerinin geliştirebileceği söylenebilir..

5.1.4. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Yargılama Basamağına İlişkin Sonuçlar

Sanat eseri hakkında, diğer basamaklardan elde edilen veriler sonrasında bir değerlendirme yapılması yargılama basamağındaki sorular sayesinde gerçekleşmektedir. Yargılama basamağında, birey kendi fikirlerini dile getirir, bu yüzden kendisi için değeri buraya ortaya çıkar (Yolcu, 2018).

Çocukların bu basamakta kendi fikirlerini dile getirdiği için değerlendirmeye daha istekli devam ettikleri gözlemlenmiştir. Bulguları da göz önünde bulundurduğumuzda çocukların %90'ının çok iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.5. Çocukların Pedagojik Sanat Eleştirisinde Alt Boyutlar Arası Farklılaşmaya İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi dönemde görsel sanatlar etkinlikleri kapsamında yapılan pedagojik sanat eleştirisi sayesinde çocuklar sanatçıların yapıtlarını öğrenir ve bilgi edinirler. Bu sayede çocuğun sadece sanattaki gelişimi desteklenmez, aynı zamanda sanat eserini yorumlama ve anlama becerisi de gelişir. Çocuklar sanat eserleriyle karşılaştırılır, açıklamalar, analizler, yorumlamalar ve yargılama yapılır.

Elde edilen verilerden ve gözlem notlarından yola çıkarak çocukların kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri yorumlama ve yargılama basamaklarında çocukların daha başarılı oldukları, teorik ve detaylı inceleme gerektiren betimleme ve çözümleme basamağında ise desteklenmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların analiz etme ve eleştirel düşünme becerilerinin düşük olması sebebiyle, gördüklerini anlamlandırmaları konusunda zorluk yaşadıkları düşünülmektedir. Çocuklar daha önce bu sorulara benzer sorularla karşılaşmadıkları için, bu çalışmada zorlanmış ve desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Her alanda yapılan etkinliklerde, günlük yaşamda da aktif bir şekilde bu tarz sorulara yer verilebilir. Örneğin, gün içinde çocuğun yapmış olduğu bir resim için “Bu sanat eserinde hangi malzemeleri ve renkleri kullandın, burada ne anlatmak istedin, sence bu güzel bir resim olmuş mu?” gibi sorular sormak, onların pedagojik sanat eleştirisi yapabilmelerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Erken çocukluk döneminde kazanılan çoğu davranışın, bireyin ileriki yaşamında kişilik yapısını, tutumlarını, alışkanlıklarını, inançlarını ve değer yargılarını şekillendirdiği yapılan araştırmalarda görülmüştür (Şahin, 2000).

Artut (2004), çocukların sanat eserleri hakkında konuşmalarının, onları sanatın temel elemanları ve tasarım ilkeleriyle tanıştırmının, onların algı, imge ve yaratıcılıklarını olumlu etkileyecektir. Sanat eserleri arasında sınıflandırma yapmak, benzerlikler ve farklılıklar hakkında sorular sormak, elde edilen bilgilerin daha kalıcı olmasını destekler.

Okul öncesi eğitim döneminde yapılan sanat etkinlikleri çocukların problemler hakkında düşünmesini, yaratıcılığını ve yeteneklerini kullanarak çözümlere yönelik eleştirel düşünmesini desteklemektedir. Yapılan sanat etkinlikleri sayesinde çocukların kendilerini ifade etme ve iletişim becerilerini geliştirmektedir. Aynı zamanda bu etkinlikler çocuğun kendisini, içinde yaşadığı kültürü, diğer kültürleri anlamasını sağlar ve farklılıklara saygı duymasına olanak tanır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Bu becerilerin gelişimi için görsel sanatlar etkinliklerinin yanı sıra, diğer etkinlik türlerine de yer verilmelidir. Bal ve Temel (2014) kişiler arası problem çözme becerisi sayesinde, çocukların empati ve farklı bir bakış açısı kazanacağını düşünmektedir. Okul öncesi dönemde çocukların sorunları anlamalarına, empati kurmalarına ve çözmelerine olanak tanıyan hikayeler, oyunlar vb. oluşturarak, etkinliklere erken yaşta başlanması ve bu içeriklere yer verilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

STEAM, bilim, teknoloji, mühendislik, sanat ve matematik dallarını içinde bulunduran, çocuğun etkin olarak katıldığı, öğrenmeye dayalı disiplinler arası bir yaklaşımdır. Eleştirel düşünme, yaratıcılık, bireylerin işbirliği ve iletişim becerileri STEAM eğitimi ile desteklenmektedir (Kardeş, 2020).

Analitik, yaratıcı ve uygulamalı düşünmeye dayalı beceriler başarılı zekayı oluşturmaktadır. Analitik düşünme analiz etme, değerlendirme ve yargılamayı basamaklarından oluşmaktadır. Yaratıcı düşünme, bireylerin bir duruma ya da sorunlara karşı yeni fikirlerle, yeni çözümler bulma sürecidir (Ülgen, 1997). Uygulamalı düşünme ise, bu becerilerin hayata geçirilmesi kısmını içermektedir (Sternberg ve Grigorenko, 2000; Akt: Tok ve Sevinç, 2010).

Ausburn ve Ausburn (1978) bireyin, iletişimde görselleri kullanması ve kullanılan görselleri anlamasını sağlayan beceriler bütünü olarak tanımladıkları görsel okuryazarlık 21. yüzyıl becerileri arasında sıklıkla kullanılan bir terim olmuştur (Tüzel, 2010). Görsel sanatlar öğretmenleri resim ve heykel gibi uygulamalı sanat eğitimleri yanı sıra sanat tarihi, sanat eleştirisi gibi teorik dersler sayesinde bilgi ve deneyim kazanırlar. Aldıkları teorik dersler sayesinde görsel okuryazarlık kazanımlarının farkına varma, görsel okuryazarlık becerilerini geliştirme ve bunlara dair bilgi aktarımı yapabilme yetileri vardır (Çakıroğlu, 2014). Öğretmenlerin çocuklara kazandıracakları görsel okuryazarlık becerileri sayesinde, çocukların sanat eleştirisi yapabilme becerilerinin de artacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, pedagojik sanat eleştirisinin çocuğun tüm gelişim alanlarını etkileyeceği ve öğretimine önemli katkılar sağlayacağı söylenebilir. Gördüklerini söylediği için çocuğun kendini ifade etme gücü gelişirken, etrafında gördüklerine karşı daha duyarlı olacağı düşünülmektedir. Pedagojik sanat eleştirisi sayesinde çocuk baktıklarını daha anlamlı görmeye, anlamaya ve açıklamaya başlayacaktır. Öğrenme ortamında çocuğa nedenleri sorgulayabilme, alternatif düşünme ve verilen kararları eleştirebilme yetisi de kazandıracaktır (Alakuş, Oral ve Mercin, 2004).

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ilişkin "Öğretmenlere Yönelik Öneriler", " Velilere Yönelik Öneriler" ve "Araştırmacılara Yönelik Öneriler" olmak üzere öneriler 3 başlıkta sunulmuştur.

5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Öğretmenler, sınıflarında bir sanat merkezi oluşturarak, burayı düzenli olarak güncelleyebilir ve çocukların aktif bir şekilde kullanılmasını sağlayabilir.

Çocuklar panolarında sergilenen sanatsal materyallerden olumlu etkilendikleri için öğrenim sürecinde bu mekanlar verimli bir şekilde kullanılabilir.

Görsel sanatlar etkinlikleri kapsamında yapılan etkinliklerde küçük kas kullanımı gerektiren el becerileri etkinliklerinin yanı sıra sanat eseri incelemelerine de yer verilebilir. Bu şekilde çocuğun tüm gelişim alanlarına katkı sağlanabilir.

Görsel okuma ve gördüklerini ifade etmelerine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan görsel sanatlar etkinliklerinde pedagojik sanat eleştirisine daha çok yer verebilir.

Görsel sanatlar etkinliklerine teşvik etmek için, müze, sergi ve galeri alanlara geziler düzenlenerek, etkinlikler bu alanlarda gerçekleştirilebilir.

Görsel sanatlar dersinde teknolojinin bize sağladığı olanaklardan yararlanarak sanal müze, galeri gezileri yapılabilir, videolarla çeşitli sanatçı ve sanat eserleri tanıtılabilir.

Sınıf içi etkinliklerine sanatçı davet edilerek, sanatçı ve eserleri hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanabilir, sanatçı ile çocukların bir etkinlik yapmaları istenebilir.

Öğretmenlerin, sanat eğitimcilerinin katılımıyla gerçekleştirilecek hizmet içi eğitimlere belli periyotlar halinde katılmaları teşvik edilebilir.

Sanat eğitimi ile sanata dair ilgili bireyler yetiştirmek için ders programları yeniden gözden geçirilmeli, çocukları çok yönlü geliştirmeyi amaçlayacak şekilde zenginleştirilmelidir.

5.2.2. Velilere Yönelik Öneriler

Velilere okul öncesi eğitimde sanat etkinliklerinin gerekliliği ve önemi konusunda seminerler verilebilir.

Veliler, çocukların bilinçli sanat tüketicisi olması için görsel sanatlar dersi kapsamında araştırmalar yapabilir.

Veliler, okullarda yapılacak sanat içerikli etkinliklere katılabilirler, böylece sanatı sevmeyi öğrenebilir ve ön yargıları yıkılabilir. Böylece çocukların sanat ile ilgilenmelerini daha çok destekleyebilir.

Veliler, okul etkinlikleri kapsamında düzenlenen sergilere çocukları ile birlikte katılabilir, onlarla sohbet edebilir, bu şekilde sanata değer veren ve sanat ile ilgilenen bireyler olmalarında yardımcı olabilirler.

Veliler, okullarda sergiler dışında yapılan diğer sanat etkinliklerine de çocukları ile birlikte katılım sağlayabilirler.

Veliler, çocukları ile birlikte müze, sergi ve galeri alanlarını ziyaret edebilirler.

5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırma, bağımsız anaokulu ve ilkökul bünyesindeki anasınıflarında okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş 30 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları doğrultusunda yapılacak diğer çalışmalar okul öncesi eğitime devam eden farklı yaş grubundaki çocukların yer aldığı daha geniş çalışma grubu ile yapılması önerilmektedir.

Çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeyleri üzerinde ailenin demografik özelliklerinin ve sosyo-ekonomik düzeyinin etkisi araştırılabilir.

Araştırmada İstihsal/Keçili Kompozisyon ve Köyün Genç Kadınları adlı sanat eserleri incelenerek, elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Araştırmacılar kullanacakları sanat eserini ön-test olarak inceledikten sonra pedagojik sanat eleştirisi hakkında eğitim verilebilir ve son-test uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Acer, D. (2015). Okulöncesi dönem çocuklarının sanat hakkındaki düşünceleri: “Çocuk sanatçı-sanatçı çocuk projesi”. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (4). 1679-1694.
- Akaroğlu, E. G. (2014). *Sanat eğitim programının 6 yaş çocuklarının görsel algı düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akçum, E. (2005). *5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık ve öğrenime hazır oluş düzeylerine okulöncesi eğitimin etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akengin, Ç. ve Ertuş, M. (2019). Bilgisayar destekli sanat eleştirisi dersinin akademik başarıya etkisi. *İdil*, (61), 1223–1231.
- Akgündüz, D. ve Akpınar, B. (2018). Okul öncesi eğitiminde fen eğitimi temelinde gerçekleştirilen stem uygulamalarının öğrenci, öğretmen ve veli açısından değerlendirilmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 32 (1). 1-26.
- Aktaş, M. ve Alıcı, D. (2018). Yazılan hikâyeyi değerlendirmeye yönelik analitik rubrik geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2) , 597-610.
- Alakuş, A. O. (2002). *İlköğretim okulları 6. sınıf resim-iş dersi öğretim programındaki grafik konularının çok alanlı sanat eğitimi yöntemiyle ve bu yöntemle uygun düzenlenmiş bir ortamda uygulanması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alakuş, A. O., Oral, B. & Mercin, L. (2005). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının okul deneyimi II uygulamasına ilişkin algıları, *Milli Eğitim Dergisi*, 168, 143-155.
- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2005). Sanat eleştirisi ve pedagojik eleştiri yönteminin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (5), 36-46.
- Altıntaş, O. (2007). *Sanat eğitimi ve çağdaş türk resminde nü*. Ankara: Sur Yayınları.
- Anderson, T. (2003), Art education for life. nsead. *The International Journal of Art Design Education*, 22 (1), 58-66.
- Artut, K. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. (3. Baskı). Ankara: Anı.
- Atmaz, G. (2009). *Puanlama yönergesi (rubrik) kullanılması durumunda puanlayıcı güvenilirliğinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ausburn, L.J. ve F. B. Ausburn (1978), *Visual Literacy: Background Theory and Practice*, Programmed Learning and Educational Technology.

- Ayaydın, A. (2010). Okul öncesi dönemde görsel sanatlar eğitiminin bireye kazandırdığı değerler. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 187-200.
- Ayaydın, A. ve Kurtuldu, M. K. (2010). Sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (2), 201-209.
- Aygün, Ş. S. , Atalay, N. , Kılıç, Z. ve Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40 (40), 160-175.
- Aykanat, E. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçek geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aykut, A. (2006), Günümüzde görsel sanatlar dersinde kullanılan yöntemler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (21), 33-42.
- Bal, Ö. ve Temel, Z. F. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4- 6 yaş çocuklarının kişiler arası problem çözme ve bakış açısı alma becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi . *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 156-169.
- Barlas, M. (2010). *Resim-iş eğitimi öğrenci çalışmalarının disipline dayalı sanat eğitimi yöntemine göre sanat eleştirisi alanında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Baş Ş. ve Kaptan, A. Y. (2018) . Resim çalışmalarında yaratıcılığın değerlendirilmesine yönelik bir analitik rubrik çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 12 (26), 53-79.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Çev: A. Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bıkmaz Bilgen, Ö. ve Doğan, N. (2017). Puanlayıcılar arası güvenilirlik belirleme tekniklerinin karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8 (1), 63-78.
- Birsun, M. (1990) “Okul öncesi eğitimde resim ve yaratıcılık” *Ya-Pa Okul Öncesi Eğitim Semineri 1984-1*. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- Boydaş, N. (2005). *Sanat eleştirisine giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Bulut, A. (2018). *Resimde gerçekçiliğin yeniden değerlendirilmesi ve güncel yaklaşımlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (27. Bs). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Castells, M. (2001). Museums in the information era. *Icom News (Newsletter Of The International Council Of Museums)*, 54 (3).
- Ceylan, M. (2019). *21. yüzyıl becerileri bağlamında okul yöneticilerinin değişen rollerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakıroğlu, E. (2014). *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının görsel okuryazarlığa ilişkin görüşleri (ege bölgesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakır İlhan, A. (2002). Yaratıcı düşüncenin geliştirilmesinde sanat eğitiminin rolü. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 19, 16-18.
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20 (1), 37-46.
- Dalğar, G. (2017). *Görsel sanat eğitimi programının okul öncesi dönem çocuklarının eleştirel düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dede, H. (2016). Öğrencilerin sanata karşı bakış açılarını ortaya koymaya yönelik bir tutum ölçeği. *İdil Dergisi*, 5 (25), 1559-1576.
- Dirim, A. (2004). *Okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Fox, J. E. ve Schirrmacher, R. (2018). *Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi*. (Çev: Aral, N. ve Duman, G.) İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Erinç, S. M. (1998). *Sanatın boyutları*. İstanbul: Çınar Yayınları.
- Feeney, S. ve Moravcik, E. (1987). A thing of beauty: Aesthetic development in young children. *Young Children*, 42 (6), 7-15.
- Gezen, S. (2019). *1950-1970 sanat ortamında "iş ve istihsal sergisi"*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Goodrich Andrade, H. (2001). The effects of instructional rubrics on learning to write. *Current Issues in Education*, 4 (4), 1-21.
- Gögebakan, Y. (2012). İlköğretim görsel sanatlar dersi için bir değerlendirme modeli. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 31 (2), 57-80.
- Gökay, M. (1998). *Birleştirilmiş sanat eğitimi yöntemine göre ilköğretim II. basamağında sanat eleştirisinin uygulanması ve sonuçları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gökay, M. ve Demir, A. (2006). Farklı eğitim seviyelerinde estetik beğeni. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 0 (16), 329-342.
- Gültekin, T. (2011). Sanat eğitiminde estetik değerlerin gelişimi sürecinde çocuk ve iletişim. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*. (24), 1-14.

- Güneş N. (2015). Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin çağdaş sanat dersi öğretiminde kullanılmasının kalıcılığa etkisi. *7* (13), 365-380.
- Gürkan, T. (1979). Okul öncesi eğitimin ilkokuldaki etkileri üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim*, *4* (22), 16-26.
- Hamarat, E. ve Arkan, A. (2018). 2023 eğitim vizyon belgesi'nde gelecek becerileri, *Perspektif*, *222* (1-7).
- http-1:
https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Young_Ladies_of_the_Village_1852_Gustave_Courbet.jpg (Erişim Tarihi: 28.05.2022)
- Hurwitz, A. ve Day, M. (1995), Children and Their Art (Method for the elementary school) Florida; *Harcourt Brace College Publishers*, 147-166.
- Isbell, R. T. ve Raines, S. C. (2003). *Creativity and the arts with young children*. New York: Center for Arts Education.
- İnce, B. (2007). *Türkiye'de sanat (resim) eğitimcisi yetiştirme sürecinde sanat eleştirisi dersine ilişkin öğrenci tutumları- öğretim etkinlikleri ve sanat etkinliklerini izleme edimi ilişkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İşler, A. (2010). Okul öncesinde disiplin temelli sanat eğitiminin uygulanabilirliğinin kuramsal temelleri ve çocuk gelişimi açısından önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (8). 35-54.
- Karacan, A., Şele, M. F. ve Söyleyici, V. (2019). *Ortaöğretim Sanat Tarihi Ders Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, *1* (1), 62-80.
- Kardeş, S. (2020). Okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri ve STEAM eğitimi bağlamında incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, *16* (2), 109-119.
- Karıp, F. (2020). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının çok alanlı sanat eğitimine yönelik bilişsel yapılarının kavram haritası ile incelenmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, *26* (45), 702-709.
- Kleinbauer, W.E. (1989). "Art History in DBAE", (ed. Smith, R.A.) *Discipline Based Art Education: Origins, Meaning and Development*, University of Illinois Press, Urbana, Chicago, ABD.
- Koster, J. B. (2001). *Growing artist; teaching art to you children*. Albany: Delmar Thomson Publishing.
- Landis, J. R. ve Koch, G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, *33*, 159-174.

- Mamur, N. (2004). Çok alanlı sanat eğitiminde ölçümleme ve değerlendirme yaklaşımları: Bolu ili örneği. *İlköğretim Online*, 3 (2).
- Mamur, N. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (28), 175-188.
- Mamur, N. (2012). Görsel sanatlar eğitiminde nitel araştırmalar için bir doküman: Portfolyo. *Eğitim ve Bilim*, 37 (165), 195-207.
- Mayesky, M. (2006). *Creative activities for young children*. New York: Thomson Delmar Learning.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> (30.05.2022 tarihinde erişildi.)
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mülayim, S. (1994). *Sanat Tarihi Metodu*. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Oktay, A. (2013). Türkiye'de okul öncesi eğitim. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2) , 151-160.
- Özalp, H. K. (2009). *Okul öncesi dönem (5-6 yaş grubu) sanat etkinliklerinde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin uygulanması üzerine bir durum çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özalp, H. K. (2012). 5-6 yaş sanat etkinliklerinde çasey'nin uygulanmasına dayalı durum çalışması. *İdil Dergisi*, 1 (5), 132-142.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (5) , 376-394.
- Özdemir, S. M. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (3) , 297-316.
- Özer Kocamanoğlu, D. (2014). *Öğrenme merkezleri kullanılarak oluşturulan bir okul öncesi eğitim sınıfında çocukların sanat ürünlerinin incelenmesi ve estetik yargılarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özsoy, V. (2001). Sanat (resim) eğitiminde bir nitel araştırma yöntemi: Eğitsel eleştiri. *Eğitim ve Bilim*, 26 (122), 41-51.
- Özsoy, V. ve Şahan, M. (2009). Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin ilköğretim 6. sınıf resim-iş dersinde öğrenci tutumuna etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 205-227.

- Öztürk, Ş. (2004). Eğitimde yaratıcı düşünme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 77-84.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative research and evaluation methots (2. ed.)*. Newbury Park, CA: Sage.
- Seferoğlu, N. (2000). *Sanat ve eleştiri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sezer, S. (2005). Öğrencinin akademik başarısının belirlenmesinde tamamlayıcı değerlendirme aracı olarak rubrik kullanımı üzerinde bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (18), 61-69.
- Soylu, Ş. (2016). STEM education in early childhood in Turkey. *Journal of Educational and Instructional Studies in The World*, 6 (1), 38-47.
- Stokrockı, M. ve Kırısoğlu, O. (1997). *Sanat öğretimi (ortaöğretim)*, Millî Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. Ankara: Yök Yayınları.
- Subaşı S. (2014). *Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin çocuğun resimsel yaratıcılığına katkıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Subaşı, M. & Okumuş, K. (2017). bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 419-426.
- Şahin, F. (2000). *Okul öncesinde fen bilgisi öğretimi ve aktivite örnekleri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Şahin, D. ve Alakuş, A. O. (2009). Çok alanlı sanat eğitimi yöntemiyle sanat eserlerini inceleme dersini işlemenin öğrencilerin sanata ve sanat eleştirisine yönelik yaklaşımları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (29), 282-302.
- Şen, Ü. (2010). Sanat eğitiminde bilimsel araştırma yöntemlerinin kullanılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (1), 343-360.
- Şişginoğlu, F. (2007). *Çok alanlı sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tansuğ, S. (1988). *Sanatın görsel dili*. İstanbul: Remzi.
- Tekiner, Ö. (1997). *Okul öncesi eğitiminde yeni yaklaşımlar*. Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Tezel, M. (2015). *2007-2014 yılları arasında okul öncesi öğretmenleri tarafından hazırlanmış görsel sanat eğitimi etkinlikleri yönergelerinin okul öncesi görsel sanat eğitimi ölçütlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Tok, E. ve Sevinç, M. (2010). Düşünme becerileri eğitiminin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (27), 67-82.
- Tunalı, İ. (2004). *Estetik*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tolstoy, L. (2008). *Sanat nedir?* (Çev. Kâbil Demirkıran). İstanbul: Şûle Yayınları.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24 (24), 543-559.
- Tüzel, M. S. (2010). Görsel okuryazarlık. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 691-705.
- Uludağ Eraslan, R. (2020). Temel renk armonilerinin; sanat, tasarım ve sinema alanlarında kullanımı. *Fine Arts (NWSAFA)*, 15 (1), 71-87.
- Ulus, H. (2020). Çok alanlı sanat eğitimi yönteminde (ÇASEY) dramatizasyonun uygulanabilirliği: bir etkinlik örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14 (31), 291-313.
- Ulutaş, İ. ve Ersoy, Ö. (2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1, 1-12.
- Uluyol, Ç. ve Eryılmaz, S. (2015). 21. yüzyıl becerileri ışığında fatih projesi değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (2), 209-229.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Ülkü C. (2009). Mersin üniversitesi eğitim fakültesi ilköğretim bölümü öğrencilerinin mersin resim ve heykel müzesi'ndeki sanat deneyimi üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 17-27.
- Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51 (1), 183-201.
- Yıldız Davun, B. (2009). *Okul öncesi dönemde etkinliklerle desteklenmiş sanat eğitiminin çocukların estetik beğeni düzeylerine etkisi (sosyal hizmetler çocuk esirgeme kurumu örneği)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23 (112), 7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız E. M. (2012). Ortaokul 6. sınıf görsel sanatlar dersi ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşleri. *İdil Dergisi*. 1 (3), 128-137.

- Yılmaz, M. ve İnceağaç, M. (2017). Görsel sanatlar eğitimi uygulamalarında edebiyat ürünlerinin etkisini belirlemeye yönelik dereceli puanlama anahtarının (rubrik) geliştirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (3), 1-16.
- Yolcu, E. (2001). *Sol yanlı çocuklarda sanatsal yaratıcılık*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yolcu, E. ve Subaşı, S. (2016). Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin 7. Sınıf öğrencilerinin resimsel yaratıcılığına katkılarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (56), 34-48.
- Yolcu, E. (2018). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yurdakul, B. (2004). *Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının öğrenenlerin problem çözme becerilerine, biliş ötesi farkındalık ve derse yönelik tutum düzeylerine etkisi ile öğrenme sürecine katkıları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zembat, R. (2005). Okul öncesi eğitimde nitelik. A. Oktay ve Ö. Polat Unutkan (Editörler), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* içinde (s.25-45). İstanbul: Morpa Yayınları.

EKLER

Ek 1. Pedagojik Sanat Eleştirisi Görüşme Formu

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE PEDAGOJİK SANAT ELEŞTİRİSİ DEĞERLENDİRME FORMU

Okul Öncesi Dönemde Pedagojik Sanat Eleştirisi Değerlendirme Formu	
Tanımlama Betimleme	No.
	1. Sanat eserinin ismi ne olabilir?
	2. Sanat eserini yapan sanatçının ismini biliyor musunuz?
	3. Sanat eseri hangi sanat formundadır? (resim, heykel, seramik, fotoğraf, mimari vb.)
	4. Sanat eserinde hangi malzemeler kullanılmıştır? (boya, taş, ağaç, kurşun kalem, alçı, vb.)
	5. Bu sanat eserinde sence ne anlatılmaktadır?
6. Sanat eserinde neler görüyorsunuz (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar vb.)?	
Çözümleme	1. Sanat eserinde hangi renkleri görüyorsunuz?
	2. Sanat eserinde açık renkler mi daha çok kullanılmış, koyu renkler mi daha çok kullanılmış?
	3. Sanat eserinde hangi çizgiler görünüyor (düz, dalgalı, zigzaglı, kalın, ince, eğri vb.)?
	4. Sanat eserinde hangi şekiller görünüyor (kare, üçgen, daire vb.)?
	5. Sanat eserinde birbiriyle aynı olan şekiller var mı?
	6. Sanat eserinde bazı nesnelere önde iken bazıları arkada mı durmakta?
	7. Sanat eserinde size en yakın ve en uzak şey nedir?
	8. Sanat eserinde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi?
	9. Sanat eserinde gözüne takılan ilk şey nedir? Neden öyle görüyorsunuz?
	10. Eser nereden bakılarak yapılmıştır (göz hizasından, göz hizasının altından, göz hizasının üstünden, yüksekte vb.)?
Yorumlama	1. Sanatçı sanat eserinde ne söylemeye çalışıyor?
	2. Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?
	3. Bu sanat eserine baktığımızda sizde hangi duyguları hissettiriyor?
	4. Bu sanat eserinde başka şeyleri temsil eden şeyler-simgeler (symbols) size göre var mıdır? Varsa nelerdir? (Örneğin; aslanın, gücü simgelemesi gibi).
	5. Bu sanat eseri içinde olsaydım hangi sesleri duyarsınız?
	6. Sanatçı eserine, neden bazı şeyleri çizerken, bazıları çizmemiş (kızın ayakkabılarını neden çizmemiş vb.)?
	7. Sanat eserinin adı sanat eserindeki konuyu anlatıyor mu?
	8. Bu sanat eserine siz isim koyun desek ne isim koyarsınız?
	9. Sanat eseri hakkında bir rüya görseydiniz, bu nasıl bir rüya olurdu?
Yargılama	1. Bu sanat eserinin güzel bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?
	2. Sanatçı ünlü olunca, sanat eseri daha mı güzel olur, ne düşünüyorsunuz?
	3. Bu sanat eserini sevdiniz mi?
	4. Bu sanat eserini çevrenizdeki insanlardan kim daha çok sever?
	5. Bu sanat eserinin önemli bir sanat eseri olduğunu düşünüyor musunuz?
	6. Bu sanat eserini evinize asıp seyretmek ister miydiniz?
	7. Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu?
	8. Bir sanatçı neden bunun gibi bir sanat eseri yapmak ister?
	9. Eserin en çok nesini beğendiniz?
	10. Eserin en çok nesini beğenmediniz?
	11. Bu sanat eserine ne gibi değişiklikler yapardınız?

Ek 2. Dereceli Puanlama Ölçeği (Analitik Rubrik)

Pedagojik Sanat Eleştirisi Yapabilme Düzeylerinin Belirlenmesine İlişkin Dereceli Puanlama Ölçeği (Analitik Rubrik)

	Çok İyi	İyi	Orta	Yetersiz
Betimleme	Sanat eserinin sanatçı tarafından yapıldığını, adını, formunu, kullanılan malzemeleri ve sanat eserini oluşturan nesnelerin tamamını söyler.	Sanat eserinin sanatçı tarafından yapıldığını, adını, formunu, kullanılan malzemeleri ve sanat eserini oluşturan nesnelerin birçoğunu söyler.	Sanat eserinin sanatçı tarafından yapıldığını, adını, formunu, kullanılan malzemeleri ve sanat eserini oluşturan nesnelerin birkaçını söyler.	Sanat eserinin sanatçı tarafından yapıldığını, adını, formunu, kullanılan malzemeleri ve sanat eserini oluşturan nesneleri ifade etmekte zorlanır.
Çözümleme	Sanat eserinde kullanılan renk, çizgi, şekilleri, konum, yer ve ilişkilerini tamamını söyler.	Sanat eserinde kullanılan renk, çizgi, şekilleri, konum, yer ve ilişkilerini birçoğunu söyler.	Sanat eserinde kullanılan renk, çizgi, şekilleri, konum, yer ve ilişkilerini birkaçını söyler.	Sanat eserinde kullanılan renk, çizgi, şekilleri, konum, yer ve ilişkilerini ifade etmekte zorlanır.
Yorumlama	Sanatçının bu sanat eserini yapmasındaki amacını, kendine hissettirdiği duyguları, eserin ortamına ilişkin seslerin tamamını ifade eder.	Sanatçının bu sanat eserini yapmasındaki amacını, kendine hissettirdiği duyguları, eserin ortamına ilişkin seslerin birçoğunu ifade eder.	Sanatçının bu sanat eserini yapmasındaki amacını, kendine hissettirdiği duyguları, eserin ortamına ilişkin seslerin birkaçını ifade eder.	Sanatçının bu sanat eserini yapmasındaki amacını, kendine hissettirdiği duyguları, eserin ortamına ilişkin sesleri ifade etmekte zorlanır.
Yargılama	Sanat eserinin değeri konusunda kişisel değerlendirme yaparken betimleme ve çözümleme basamaklarındaki verilerin tamamını kullanır.	Sanat eserinin değeri konusunda kişisel değerlendirme yaparken betimleme ve çözümleme basamaklarındaki verilerin birçoğunu kullanır.	Sanat eserinin değeri konusunda kişisel değerlendirme yaparken betimleme ve çözümleme basamaklarındaki verilerin birkaçını kullanır.	Sanat eserinin değeri konusunda kişisel değerlendirme yaparken betimleme ve çözümleme basamaklarındaki verileri ifade etmekte zorlanır.

Ek 3. İstihsal/Keçili Kompozisyon-Cemal Sait TOLLU

Ek 4. Köyün Genç Kadınları-Gustave COURBET

Ek 5. Etik Kurul Onayı

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KOMİSYONU
ONAY BELGESİ

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mehriye KOPUK'un Dr. Öğr. Üyesi Kazım BİBER'in danışmanlığında yürüttüğü "**Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisi Düzeylerinin Belirlenmesi**" başlıklı Yüksek Lisans tezinde kullanılması düşünülen anket formu için bilimsel etik kurul onay belgesi talebi komisyonumuzca değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur.
11.02.2021

Komisyon Başkanı
Prof. Dr. Mehmet NARLI

Prof. Dr. Elif ÇİMEN
Üye

Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT
Üye

Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU
Üye

Prof. Dr. Uğur GÜRĞAN
Üye

Ek 6. Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Dilekçesi

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 99191664-605.01-E.13475319
Konu : Araştırma İzni

25.09.2020

VALİLİK MAKAMINA
BALIKESİR

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarih ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) 24/09/2020 tarihli ve 13382756 kayıt sayılı dilekçe.

Başvuru Sahibinin Adı Soyadı	Mehriye KOPUK
Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Kazım BIBER
Kurumu/Üniversite/Görev Yeri	Balıkesir Üniversitesi
Alan/Bölüm	Sosyal Bilimler Enstitüsü / Okul Öncesi Eğitimi
Tez.Araştırma veya Anketin Konusu	Okul Öncesi Eğitime devam edene 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisi Düzeylerinin Belirlenmesi
Başvuru Tarihi	24.09.2020
Çalışma Başlama Tarihi	31.10.2020
Çalışma Bitiş Tarihi	31.12.2020
Veri Toplama Araçları	• Pedagojik Sanat Eleştirisi Değerlendirme Formu • Demografik Bilgi Formu
Araştırma Türü	Tez Çalışması
ÇALIŞMA YAPILACAK EĞİTİM KURUMLARININ LİSTESİ	
Karesi / Ece Amca İlkokulu (Anasınıfı)	Karesi/ Naciye Kabakçı Anaokulu
Karesi/ Zübeyde Hanım Anaokulu	Altıeylül/ General Kemal Balıkesir Ortaokulu (Anasınıfı)
Altıeylül/ Kadriye Kemal Gürel İlkokulu (Anasınıfı)	Altıeylül/Necatibey Eğitim Fakültesi Anaokulu
Altıeylül/ Sabiha Gökçen Anaokulu	Altıeylül/ Burhan Erdayı İlkokulu
Altıeylül/ Hatice Fahriye Eğinlioğlu İlkokulu (Anasınıfı)	

24/09/2020 tarihli araştırma izni başvurusu 21.01.2020 tarih ve 2020/2 sayılı araştırma, yarışma ve sosyal etkinlik izinlerine ilişkin genelge kapsamında değerlendirilmiştir. Lisans, lisansüstü, TÜBİTAK çalışmalarına ve seminer ödevlerine veri toplamak amacıyla, araştırma önerisinin ve veri toplama araçlarının içerik ve kapsam yönünden Türk Millî Eğitimimizin amaçlarına uygun olduğu, millî ve manevî değerlere aykırı ve kişilik haklarını zedeleyecek herhangi bir unsur taşımadığı görülmüştür.

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik izinleri ilgi (a) genelge gereğince yukarıdaki bilgileri belirtilen çalışmanın, eğitim kurumlarında, okul/kurum müdürlüklerinin denetiminde, öğrenci ve velilerin kişisel bilgilerinin alınmaması/verilmemesi kaydı ile yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Hüseyin AŞIK
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ek : Anket Formu (3 Sayfa)

OLUR
25.09.2020
Yakup YILDIZ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Bu örnek güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ada7-0d4e-3a20-882a-1679 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 7. Onam Formu

ONAM FORMU

Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Pedagojik Sanat Eleştirisi Düzeylerinin Belirlenmesi

Sayın Veli,

Sizi Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Tezi araştırması kapsamında yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmaya davet ediyoruz. Bu çalışma tez danışmanı Dr. Öğretim Üyesi Kazım BİBER yönetiminde Yüksek Lisans öğrencisi Mehriye KOPUK tarafından yürütülmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.

Bu araştırmada, çocukların pedagojik sanat eleştirisi yapabilme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çocukların pedagojik sanat eleştirisi basamaklarının ne düzeyde olduğunu, düzeyler arası farkları ve cinsiyetlere göre farklılıkları incelemeyi hedefliyoruz.

Bu araştırmada çocuğunuzun yer alması sizin isteğinize bağlıdır. Bu araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Çocuğunuzdan elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayınlandığında kimlik bilgileri gizliliğini koruyacaktır.

Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum. Eksik kaldığını düşündüğüm konularda sorularımı araştırmacılara sordum ve doyurucu yanıtlar aldım. Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.

— / — / —

İmza

Ad- Soyad

